

308380

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. I.

చెన్నపట్టణము 1915 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల తేది 3 బుధవారము

No. 284

నంపుటము. ౧.

ఆనందనామ సంవత్సర మాఖ బహుళ తృతీయ 3

సంచిక ౨౮౪

కస్తూరి.

వివర్ణములకు, కలరాకు, నందికి, కాలింతోగములకు, వాతములకు, చిగురిడ్డల జబ్బులకు పుష్టిక కస్తూరి యుపయోగము మైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి బంగారము కన్న రియమగుటచేతను నవనర సమయములందు దొరకుట చుస్తరము. మా డిపోయిందిలి కస్తూరియందు దీతర వదార్దము లేనియును జేర్చబడవు. ఇంతవరకు మాతాపు నుండి కొని వారల కివ్వయము తెలిసియున్నది. కొనిన వా రొకసాళి కరిగించిన నిజము తెలియాలను. అట్లు చేయటమున కిది కస్తూరిని గొని మోసపోవు. తులం 1-కి రూ. 8-0-0

అదిపచ్చికాన లేక జిన్న

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరోజనము

తులం 1 కి రూ. 5-8-0

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి 0-2-0. 12-కి రూ. 1-2-0

ఈ దంతచూరముతో పండ్లు త్రోసి ముటవలన చిగుర్లు గట్టిపడును. చిగుళ్ళ నుండి రక్తము ప్రవించకుండును. నోటి దుర్గంధము నేక యుండును. పండ్లు ముత్యముల వలె తెల్లగా నుండును.

అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడు చున్నది. సర్వ సామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.

అమ్మతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి. లేక, 6, 7, తంబు సెట్టిపిడి, చెన్నపట్నం.

యుద్ధచరిత్రము

సంవత్సరాదినంచిక!

సంవత్సరాదినంచిక!

ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆరవ సంవత్సరాదినంచిక సిద్ధమగుచున్నది. ఆసంచికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ సైన్యసేవ, ప్రాచీనతీచి, దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హింజాత్మ్యధరణము, యోగవిద్య, ధీరాధాన, మహామృదా, ఈశ్వరమిమాంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్ర మహాజనుల చిత్రపటములును పూర్వమువలె ప్రచురింపబడుచుండుటయొక్క నిపుడు లోకము సంతయును కలవరపరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సలుత మిక్రింది విషయములతో ముద్రింపబడుచున్నది:-

1. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాడు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2 యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3 యుద్ధ వ్యూహములు, వాటిపటములు; 4 భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటిపటములు; 5 దుర్గగుల్ఫ నిర్మాణము వాటిపటములు; 6 నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు; 7 రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంతుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8 యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు; 9 యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను వెలుపు 400 పటములు దీనియందు బ్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములంద పూర్వముగ నుండగలదు. పెద్దయాకృతీయందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవత్సర పంచాంగము చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రింపబడినను,

ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	మెల	0	8	0
అర్ధసంవత్సర	,,	0	12	0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర దినపత్రిక కిమాసముల చందాదారులకు	,,	1	0	0
ఇతరులకు	,,	2	0	0

పోస్టుఖర్చులు వేరుగ వసూలుచేయబడును.

యుద్ధచరిత్రసంచికను బడయగోరువా రిప్పటినుండియును (చందాదారులును కానివారును) దరఖాస్తులను బంపుకొనుట యచితము. ఆలస్యమైన యాశాభంగము కలుగ వచ్చును. దిన వారపత్రిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులుమూత్రము ముద్రింపబడుచున్నది.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబు సెట్టిపిడి, మద్రాసు.

అమ్మతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము.

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల బాపును.

పార్శ్వపురొప్పుల బారదోలును. పొట్లపోగొట్టును.

వనమూలికలచే హిందూదేశమందు

తయారుచేయబడు మంచిముందు.

సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోగూడ వాడుచున్నారు.

పంచభాషాపీఠి మాచికొనిన మోషము గలుగదు.

అమ్మతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి లేక, 6, 7, తంబు సెట్టిపిడి, చెన్నపట్నం.

అత్తల ఆర్భాటమున కోర్కవి

కోడండ ప్రలాపము.

మేమిదినలలో వైపు స్త్రీకమును ప్రతివటుంబము నందు నుండునటుల పంచివెట్టటమై ఒక్క అణా తపాలా దిక్కును పంపువారి కుచితముగా పంపుదుమని ప్రచురించి యుంజిమి. దీనిసాదలకు కష్టమైయుండుటచేత అర్హతా దిక్కును పంపువారికి ఈ జనవరి 31 తేదీవఱకు ఉచితముగా పంపుదుము. ఈతరుణమునువృధాచేయకుడు. విరోపియా యుద్ధచరిత్రమునకై జనవరి 31 లోపుగ మేము రిజిస్టరుచేసికొనువారికి ఒక్కొక్కభాగము తపాలఖర్చుల నో 0-10-0 కు పంపుదుము. ఇది మూడుభాగములుగలది. కోడండప్రలాపముతోడ యుద్ధచరిత్రపకటనను, ఆర్ధర కార్డును పంపగల. ఆసరికిపుస్తకమును వెలికనును చిరునామా:- సువీరియరు వాచ్ కంపెనీ.

పోస్టుఖర్చు 167, నవరాజ్

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల.

అర్కప్రకాశము.

సప్తమ గుచ్ఛము.

ఆరఖులను బోధించు చికిత్సాగ్రంథము.

ఇది ఆరిష్టలభమగు రీతిని ప్రతిమూలికనుండియు అరఖులుదీయు నుపాయములను ఆయుర్ఖులచే లోగ సామాన్యమును, నివర్తింపజేయు పద్ధతులను, దెలుపు మంచి వైద్యగ్రంథము. ఇందు బోధితములైన అరఖులు సామాన్యవైద్యుడు గూడ జేయుటకు తగియున్నది. ఇందు ఆయుర్వేద గ్రంథములయందు జేర్చినబడిన మూలికలే గాక యానాని వైద్యమునకు సంబంధించిన మూలికలు గూడ గ్రహించబడి, ఆయుర్వేద పద్ధతులతో వానిగుణములు వివరింపబడినది.

ఆయుర్వేదజ్ఞులగు వారికిని, తదితరులగు కేవలనుభవముగల పల్లెటూరి వైద్యులకును గూడ నిది మిగుల నుపయుక్తముగ నుండునని తలచి, యాంధ్రులకు సహకారిగ నుండునటుల దీనికి సరళమగు నొక వ్యాఖ్యను గూడ వ్రాసి ప్రచురించినాడను.

ఇందలి విషయముల ప్రాధాన్యతచూచిన పిదప దెలియగలదు.

వెల రూ॥ 2-0-0.

1. మాధవనిదానము.	రూ॥ 8-0-0	6. వక్త్రీకర్మము.	రూ॥ 0-4-0
2. వక్త్రీకర్మము.	" 1-0-0	7. ఆయుర్వేదచరిత్రము.	" 0-4-0
3. ఆయుర్వేదపరిభాష.	" 1-8-0	8. భేషజ. కల్పము.	" 1-0-0
4. ఆగస్త్యవైద్యము.	" 0-4-0	9. చరకసంహిత.	ఇది ఆయుర్వేదమునందు 1915
5. కల్యణశత్రుము.	" 0-4-0	10. నుశ్రుత సంహిత.	వక్త్రీకర్మము మొదటి భాగమున నుండును.

పోస్టేజీ వేరుగా నియ్యవలయును.

ప్రచురణ:—
12, తంబులెట్టి వీధి, వైద్యరత్న సండిత డి. గోపాలాచార్యు. ఏ.వి.యస్. ఏ.యం.బి
156, బ్రాడ్వే. 55, ఆచార్యుల వీధి,
ఆయుర్వేదాశ్రమం - జి. టి. మదరాస్.

మాతాశ్శక చందాదారులకు మాధవనిదానము శిష్య మిగత గ్రంథములన్నియు రూపాయ 1 కాలుగకాదు తగ్గించి యియ్యబడును.

వనోపధి సార్వాపరిత్వా

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్లు, బొట్టు, పాతవాయువుబొట్టు, రసపట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. వాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురునకు ధివలచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.

ఒక సిసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నెకవిధమైన మార్పు గనపించును. రెండు సిసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సిసా వెల రూ॥ 1-4-0.

కుష్టు కు మండు.

ఇది చర్మమునుపూర్తిగా బాగుచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారత మధువల్లి(తాగుటకు మందు) నాగవల్లితైలము వైపుతకు మందు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవు మందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి సావంత్, గళక. ఫనసవాడి, నం. 2. బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

వేంకటాద్వరి కవిరచిత విశ్వగుణాదర్శము.

ఆంధ్రపద్య టీకాతాత్పర్య సహితము.

ఇందుకు రచిత తెలుగు పద్యములు, టీక, తాత్పర్యము, ఇతివృత్తములు, నిఘంటువులు, అలంకారములును, శ్లోకాంగము. దేవరాజమండేతులు వ్రాసిరి. ఇది భరతఖండమునందలి యాయ జాతులయు, తెగలయు, సంఘములయు, గుణదోషములను గాఢాసరణి వర్ణనాధోరణి వివరించు గ్రంథము. అనగా వాయు లోకవృత్తియు అను కవిత్వవృత్తియు ప్రతిబింబితములు గావించి దాని వన్నెలచే చిన్నెలుగాఁ జూపునట్టి కృతి. ఈ కవిభాషణి పాంకముగా కృతాను విశ్వాకసులనెడి రెండు గంధర్వులు ఆకాశ సంచారులై జోవునట్లు చిత్రించి వారు ఆచట చచ్చట సంచరించుచున్నపుడు ఆయా వస్తువులందు గ్రహించిన గుణదోషములు వెల్లడిచేయుచుండునట్లు రచించెను. లోకమునందు వస్తువులన్నియు దోషయుక్తములేకాని గుణైకప్రధానములుగావు. అయినను వానివానికి దగినట్లు గుణమెక్కువగా నుండినట్లయిన గుణవంతులగును; దోషములు మెండుగానుండిన దోషవంతులగును. కావున చక్కగ పరచుకొని అందలి దోషములను పొటించక గుణములనే గ్రహించి ఉజ్జీవిం చెడు మార్గమున వెదకవలయును. ఇది చదివిన ప్రహ్లాద స్తంభభక్త్యంతముగల నెక్కువస్తువుల గుణదోషములు తెలియును. దీని వెల 2-8-0. దీనిని చక్కగ పరిశోధించి నులైన కావితయులవై అచ్చొత్తించి మంచి కాలికోలెందుచేసి యున్నారము.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కంపెని.

ఆనందా ముద్రాలయము, బ్రాడ్వే, మదరాస్.

ఉష్ణమును కలిగించునట్టి, ఉడికించునట్టి అన్ని రకముల ప్రాచీనములను మదరాసు రాజధానిలోని అన్ని కంపెనీలకన్న హకంపెని గొప్పదియు, నమ్మకమయినదియు నయ్యున్నది. ఇది మాకు ముఖ్యమయిన పనియగుటవలననే మాఖాతాదారులకు మిక్కిలి స్వల్పధరలకు మేము యివ్వగలిగియున్నాము. సర్వసాధారణములగు కొన్ని మాదిరిలను

100 (detachable) (శబ్దముగల, శబ్దము లేని) 2 బర్నరులు సహాయవ్యవధును. ఊరు బల్లెలందిరుగు నట్టి యుద్యోగియు లకు కడు ముఖ్యము. టిక్ పెట్టే సహాయక

11 (detachable) గాలాబలిష్టమయి నది. ఎక్కువకాలం పనిజేయ గలిగినది మిక్కిలి పొడవైనది. టిక్ పెట్టే సహాయక రు. 9-8-0

నెం 45, 48 రు మాత్రముగా తయారుచేయబడినది నెం 11 రు మాదిరిగానుండును. టిక్ పెట్టే సహాయక వెల రు 8. నెం. 200 పాకెట్ ప్లాప్ చిన్నదియు చెయి ఇమడదు. టిక్ పెట్టే సహాయక వెల రు. 5-8-0

కే. ఎస్. పి. వీ. జీ, 180/18 బ్రాడ్వే, మదరాసు, వర్తకులకు ప్రత్యేక పుధరలు యివ్వబడును.

నల్లభీమ పాకశాస్త్రము.

ఇయ్యది డాక్టరు యి. టి. యస్. టి. గోపాలయ్య గారిచే జేవనాగరి భాషనుండి తర్జుమాచేయబడినది. 2 భాగములు కలవు. 1 భాగమునందు ఆనేకవిధములైన అన్నములు, దిశాన్నములు, చేయకరిముగలను. 2 భాగమునందు ఊరగాయలు పచ్చళ్లు కోశింబిరిలు ఇంకను భోజనమునకు కావలసిన అనేకపాకములు గలవు. భాగమునందు పిండివంటలుచేయు క్రమముగలదు. శేయిల, కిచిల్ పాకమునకు కావలసిన యావత్తుగలదు. ప్రతియింట నుండతగినది.

240 పేజీలగ్రంథము. క్యాలికోలెందు ప్రతి 1-కి ధర 1-8-0; పోస్టు ఖర్చులసహా 1-11-0. పక్షియందు శేయిన్నొక్క-దినంబు చెప్పిన ప్రయోజేపు పడతియొక్క వినోద కథలు.

240 పేజీలు. మేలుకాగితములు, క్యాలికోలెందు ప్రతి 1-కి ధర 1-4-0; పి. పి. ఖర్చుతో 1-8-0. రెండు ప్రతులు పోస్టుఖర్చులతో 8-0-0. మానిలాసము:—

ప్రార్ వాచ్ అండ్ కంపెని
45 మల్లాసా హాలు వీధి. మద్రాసు.

శుక్లనష్టము

గుణమీయనిచో

సాము, తిరుగ నియబడును.

100 మాత్రలు గల సీసా రు. 2-0-0.

పోస్టుఖర్చులు పగయిరా ప్రత్యేకము.

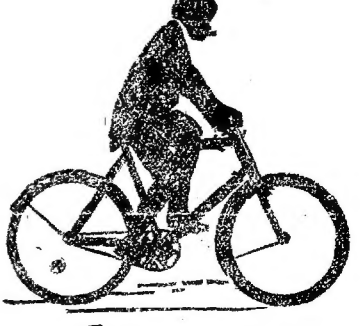
నమ్మకమయిన మందులు యింకను కలవు.

కేట్లాగు ఉచితముగ పంపబడును.

టవర్ అండ్ కో.,

(1-12-14) ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

బహు వేగముగాను నులభముగాను పోవునటువంటి బలమైన సైక్లు. 59 రూపాయలనుండి అమ్మబడును. క్యాటలాగు కావలసిన వారికి పంపబడును.

వాల్ నెట్ అండ్ కంపెని,
164, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

జూ బు లు.

I

పి. ద్వ్యో మహాసభ.

అయ్యో!

వైస నేను పేర్కొనిన మహాసభ, 1913 సంవత్సరము ఏప్రిలు నెలలో కాకినాడలో, మాయూరి కాలేజి ప్రధానోపాధ్యాయులగు శ్రీ. కె. గణపతియ్యన అవర్ణ్యుని యాజమాన్యముక్రింద జరిగెను. ఆ తరువాత 1914 వ సంవత్సరములో రాజమండ్రిలో కాబోలను, జరుగునని యనుకొనినారు. కాని నేటికని యేమయ్యెనోగాని మటుమాయమైనది మున్నందు భారతదేశము సుద్ధరించవలసిన విద్యార్థులే యుత్సాహమును విడిచిపో నిక నితరుల సంగతి వేరుగ జెప్పవలయునా? కాన, నో విద్యార్థులారా! ఇక నైన తగు ప్రయత్నముల నాచరించి, రాజమండ్రిలోనో, బరంపురములోనో, సభను జయప్రదముగా నీ సంవత్సరము జరిపింపుడు. సభను జరుపుట మాని దేశమునకు కళంకమును దేకుదు.

న్యాయా నా మూర్తి.

II

కొక్కొండ వేంకటరత్నం చతులవారి

స్మరణ చిహ్నము.

అయ్యో!

క్రిమాణ, భావనాచార్యులవారి దేశభిమానమునకు ఉదారస్వభావమునకు ఆంధ్రుడనైన నేను సంతోషించుట యబ్బురమా! వాచివంటి వారలన్నారో లేకో కాని వారి కన్న భవాభ్యులనేకలు ఆంధ్రదేశము నలంకరించియున్నారని చెప్పి సాహసించుచున్నాడను. ఆంధ్రులకు రక్షణ కవి గారి స్మరణ చిహ్నమునకై లక్షరూపాయలు వ్యయపరచుటయు నొక లెక్కలోనిది గాదు. కాని యొక్క విషయము యోచింపవలసి యున్నది. ఆంధ్ర విద్యార్థులకు భావలసిన వసతిగృహ భోజనశాలలు చెన్నపురిలో కట్టించుటకంటె ఆంధ్రరాజ్యములో రాజధాని కాబోవుచోట కట్టించుట మంచిది నా యభిప్రాయము. చందాలు వసూలుగుటకు ఆంధ్రమహాజన సభయం వొకతీర్మానముగా స్మరణచిహ్న విషయ మేర్పడవలయునని కలంచుచున్నాడను. ప్రస్తుతము వసూలు కాబోవు వైకముయొక్క వడ్డీతో భోజనశాలయొక్క వసతిగృహమును జరుపుచు ఆంధ్ర రాజ్యస్థాపన తోడనే ఆంధ్రదేశముననే వగతు లుచ్చుకొనవచ్చును. కొరై సభ లముజేయ నుదారస్వభావులైన ఆంధ్రప్రపంచమును కొరచున్నాడను.

ఆంధ్రుడు.

III

రజస్వలానంతర వివాహము.

అయ్యో!

నంద్యాలతాలూకా పాశ్చాత్యుల ఆంధ్రసమాజములో రజస్వలానంతర వివాహమునుగూర్చి మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ, ఉప్ప భీమసేనరావుగారి యాజమాన్యముక్రింద సభజరుపబడి, యీ క్రింది విషయములను తీర్మానించి ఈ మహాసభకు 27-1-15 లేదని సాయంకాలము 5 ఘంటల కాలమును. యీ గ్రామమునందలి పండిత బృందంబులను అనేకులు గ్రామవాసులను, అన్య గ్రామవాసు లయిన మరికొందరు విద్యార్థులను విచ్చేసి రజస్వలానంతర వివాహము మనకు మనఖండమునకు, అకాశ్రియమనియును. అందుచే రజస్వలానంతర వివాహములు ప్రబలిన కణకసంకరమునకు కారణ భూతమగు ననియు వె॥ బం॥ శ్రీ, తొగ్గెట్టి చంద్రశేఖర మయ్య గారును, మరి కొందరు విద్యార్థులను ఉపన్యసించిరి. మనమత సంబంధములో ప్రభుత్వమువారు ప్రజా శించుట లేదని చెప్పిన వాగ్దం ప్రకారము ప్రభుత్వమువారు రజస్వలానంతర వివాహచట్టమును చేయకూడదను యీ సభా తీర్మానమును శ్రీ. గవర్నరుగారికి పత్రికా ముఖమున విన్నవించుటకు, శిశ్చయింపబడి పత్రికాధి పతులను ప్రార్థించుచున్నాము.

28-1-15
పాశ్చాత్యు.

పి. వి. భీమసేనర రావు.

IV

రజస్వలానంతర వివాహచట్టము.

అయ్యో ఒంగోలులో 21-1-15 తారీఖున ఈచట్టమును గురించి విచారించుటకు సమాన ధర్మాభిలాషుల మహాసభ యొకటి శ్రీకాశీవేద్యేశ్వరస్వామివారి దేవాలయములో (అహ్మ శ్రీ ఒంగోలు వేంకటరంగ సోమయాజులుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. వీరభింధను శిరస్తాదారు. గొప్ప సంస్కృతపండితులు అగ్రాసనాధిపతులు శ్రధమమున వర్తమానయంద్రపు చర్యయం తయ్య క్తుప్రముగ సంస్కృత స్తోత్రములలో శిష్యులు ఆంగ్లేయులకు విజయముకలుగుటకు ప్రార్థించెను. రజస్వలానంతర వివాహములు, అకాశ్రియములు అవర్ణదాయకములు, అనియు కా బట్టి ఈచట్టమున ప్రాధానివాహములు ప్రబలి కర్మవైష్ణవతయ్య వర్ణబ్రహ్మతయ్య సంభవించి సనాతనధర్మములకు విప్లవముకలు గుననియు సభవారభిప్రాయపడిరి. కాబట్టి యీచట్టమును చట్టముగా చేయకుండుటకై మద్రాసు ప్రభుత్వమువారిద్వారా శ్రీ గవర్నరు జనరలుగారిని యొక మహాజను పూర్వకముగ ప్రార్థించుటకు తీర్మానించుకొనబడెను.

ఒంగోలు

పురవాసి.

V

శ్రీభద్రాచల విగ్రహారాధనసభ.

అయ్యో, కడచిన నెల 22-న లేదా శుక్రవారము సాయంకాలము సుమారు గంటల సమయమున శ్రీకల్వనల్లి గ్రంథాలయ పక్షమున శ్రీరామచంద్రాలయమున నొకమహాసభ జరిగెను. అందు గోదావరిజిల్లా బ్రజరీషియూటీ కలెక్టరుగారు శ్రీయతపండిత వాగేశ్వరావు పంతులుగారి అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. ఏతత్సభలోన చెన్నరాజధానిలో నెల్లపండితాశ్రమంబు లను విరుదువహించిన శ్రీయత బ్ర॥ శ్రీ॥ కాశీరామశాస్త్రి శాస్త్రిగారు “విగ్రహారాధన” విషయమున నొక యాప న్యాయము వివరించిరి. అందు విగ్రహారాధనము మహమ్మదీయ, క్రిష్టియన్, జైన్, ఆర్య, బ్రహ్మసమాజిక మతములలోగూడ గలదనియు, కదిముఖ్యాచరణమనియు, లింగపావవట్ట పదార్థములను, దాని విషయమున గలలోకాపవాదమును ఏతత్సభ వాదప్రవాహనిమగ్ను లగుమాధుల మాధ్యమము గురించియు, బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు యోగిస్వరూపమగు లింగ మే కాని వేరుకాదనియు వారలకు భేదములేదనియు సప్రమాణముగా నిర్దేశముగా తమ మధురగంభీర నిస్సంముతోడ నుపన్యసించి సభ్యుల ముంబులు హాయిజెందుకట్లుచేసిరి. తరు పరి యీగ్రామ పెకండరి మూల ప్రధానోపాధ్యాయులగు శ్రీయత గాడేపల్లి, వెంకటేశ్వర్లు బి. వి. ఎల్. టి. గారు శ్రీకల్వనల్లి గ్రంథాలయ కార్యదర్శితరపున అగ్రాసనాధిపతిగారి కిని, శ్రీయతకాశ్రిగారికిని, సభ్యులకును వందనము లర్పించిరి. సభ జయప్రదముగ ముగిసెను.

శతగోపం. రామా నంజాచార్యులు.

VI

రాజమహేంద్రవర ఆర్యాపుర హిందూ

బాలసమాజ సభ్యులకు సలహా.

అయ్యోలారా!

ఆంధ్రభాషకుఁబుట్టి నిల్వఁదగు మారాజమహేంద్రవర పట్టణమున ఆధునిక కవిత్వయములోవారును, రాజమహేంద్ర వరపుర నివాసులును, అయిన మ. గా. రా. శ్రీ రావుబహ దూరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారిపేరను, మ. రా. రా. శ్రీ కడ్డాది నుబ్బారావు కవిగారిపేరను “పుస్తక భాండా గారము”లు స్థాపించబడి వర్ధిల్లుచున్న వన్నమాట । విదితమే గదా? ఇక ఆధునిక కవిత్వయములో జేసినవారని పత్రికలలో పలువురు ప్రక ామ మం దు ట చే త ను, తుదకు రాజమహేంద్రవర నివాసు లే య యి చ్చు ట నే మృతి సాంధుటచేతను, మ. రా. రా. శ్రీ మహామహోపాధ్యాయ కొక్కొండ వేంకటరత్న పంతులుగారి పేరిటగూడ నొక పుస్తక భాండాగారము మా రాజమహేంద్రవర పట్టణ మునందే స్థాపించిన శ్రేష్ఠమని మా యాశయము. మా పట్టణములో నొక భాగమును ఆర్యాపురమున “హిందూబాలసమాజ” మను పేరగొనియు విద్యార్థులు 5 వత్సరములనుండి యనేక సభల నొనర్చుచు భాషాభివృద్ధికి యుక్త భాండాగారములే ముఖ్యసాధనములని తలంచి యొక పుస్తకభాండాగారమును స్థాపించుకొనిరి. ఈ సమాజములకు

మేముక సలహానిచ్చుచున్నాము. అయ్యది ఏదియన! హిందూ బాలసమాజమువారు స్థాపించిన పుస్తకభాండాగారమునకు వేరు వే రేమియు పెట్టుకొనలేదు. కనుకదానికి వేంకటరత్న కవి నామం దిడడిచో సామాజికతల భాషాభిమానము పెల్లడి యగుటయే గాక పుస్తక భాండాగారము కూడ ని ప్ప టి కంటె నెక్కుడుగ నభివృద్ధిపొందగలదని మానన్యకము. ఏల యన? శ్రీ వేంకటరత్న పంతులుగారి యభిమానుల నేకులు దాని నభివృద్ధి లో ని కిం దెత్తురు పండితులు, పత్రికాధిపతులు, మున్నగువార లనేకలు అనేకవిధముల సామాజికతలకు తో ద్వడి భాండాగారము నభివృద్ధిపఱుపఁగలరు. కావున హిందూ బాలసమాజ సభ్యులు తమ పుస్తకభాండాగారమునకు “వేం కటరత్న పుస్తకభాండాగార” మనియో “రత్నకవిపుస్తక భాండాగార” మనియో నామకరణముచేయుట శ్రేయోదాయకము.

ఈయభిప్రాయము సమాజమువారి కంగీకారమయినట్లు పత్రికాముఖమునఁ బ్రకటింపించెదలఁ తద్భాండాగారమును మేమేఁబది యాంధ్రగ్రంథములచేఁ బహారాకరింపగలమున యిం దుమూలమున దెలియజేయుచున్నాము.

భాషాభిమాని.

VII

హిందూమహాసము.

అయ్యో!

ఇప్పు డేదిక్కుచూచి యెచ్చట విన్నను హిందువులలో రెండు తెగలును రెండభిప్రాయములును వ్యాపించియున్నవి. ఒక కక్షవారు సామాజిక సంబంధముగూడవలెను తొలగించుటకు యత్నించుచుండగా మరియొకరు దానిని రక్షించుటకు వార ముచేయుచున్నారు. కింజమానా-దేశీస్త్రుతి జనీస్త్రుతి అత్యోన్నతులకు భంగకరమగు దాస్యశృంఖలమును మనవారు కాళ్ళకు బంధించుకొని కడల మెడలబాలక బహుకాలమునుండి పడి యున్నవారు. ఈదాస్యపుసంకల్పను క్రెంచుకొనుటకు మనదేశీ యులు మహాభారత సమయమునుండి క్రయత్నించు చుండియు చేతగాక బలహీను లగుచున్నవారు. తుదకిప్పుడు హిందువుల బంధనమునుండియే యానంద మనకొనునంతటి గులాములే పోయిరి. కుష్టుయొక్క టీటకములు తద్రస్వణమునం దే యానంద ము గ నుండును గదా? హిందువుల లాగే య థో గ తి యందే సుఖమున్నదనుకొనియున్నారు. హిందూశబ్ద లక్షణమును దానియర్థమును వీరియందు సార్థకము గనేయున్నది. దానిని విడువజాలరు. అది వారిని విడువదు. హిందూ శబ్దము సంస్కృతమును ఆంధ్రమును కాదు. అది మతాంతరభాష. దానియర్థము గులామగుచున్నది. ఈ యర్థమును తమ జీవనమునుండి తీయుటకు గోరుచున్నారు. వీరిలో కొందరు నాయకులను పేసిన వివాళిక కర్మల ననుమోదించుచున్నారు. ఇందలి జనులు వేదధర్మముల నవలంబించియున్న పుష్కరాద్యా వర్తమని యాదేశమును పోషించుచుండిరి. వీరిప్పు డతైదికధర్మావలంబులైరి. కాననీదేశము హిందూస్థానమైనది దీనికి వివేకమున్న దేమో కొంచెము పరీక్షింతము!

వివాహ కర్మలో భవపు:— ఒం ప్రమేపతి యాః పంథాః కల్పతాం శివా అస్తాపతి లోకం గమేయమ్, ఓమ్ అమృతోపస్తరణమసి స్వాహా.....ఇత్యాదిగ నోపరమేశ్వరా! నేను సుఖ పూర్వకము గ గృహ మం దు వ సిం చి పతి కనుబాలవలెనై యుండునట్లుగ్గ ననుగ్రహించువుని యర్థము నిచ్చెడి మంత్రములను ఒకించి దానియర్థమును గ్రహించుటకు వధువుయొక్క వయస్సును యోగ్యతయు నెంతయిందవలయును? వేదమూర్తులు యోచించిరా!

ఒకమామిడి చెట్టులోని లేతకాయలు మిక్కిలి గారాలి పోవుట సంభవించుననియును, రాలిపోవుచున్నవని వానినీటి పండవేసినచో కుళ్ళిపోవుననియును, కాయలు బలుపుజెందిన తరువాత రాలట తక్కువయనియు, మాగవేసిన చక్కగ మాగి పండ్లగుననియును గనుక బాల్యవివాహము తీరీతిగ బాలనీతింతువులకు భార్యావిహీనులను వృద్ధిపరచు ననియు వారికేల యుక్తితోచలేదు?

అహ! భారత సంతానము ప్రాథమిక కాలమున బ్రహ్మ చర్య శ్రమమందాత్మిక శారీరక మానసిక బలముల నభివృద్ధిని బొంది తిరువాలిగృహసాశ్రమమందు ప్రవేశించుచుండిరి. ఇప్పుడ బోధలును బలహీనులనుగు బాలక బాలిక లామహాభారమును భరించి యాద్యజ్ఞబాలక దిక్కుతోచక చెప్పెదగాని యజ్ఞుల పాలగుచున్నారు. ఈలాగు హిందూ సం తా న ము సంతాపాగ్నిలో మండుచుండగా వారు సుఖానందము గూర్చుండి చూచుచు వారి దురవస్థ కాస్తోక్తమని హృదయము

వృత్తాంత లేఖలు.

సందిగామ వార్తలు.

(స్వకీయ విశేషం యొద్దనుండి)

సహ్యానగరం

సందిగామ జనరీ :—మామూళ్ల అసెంబ్లీ ఇనస్పెక్టరుగారైన మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ యస్. స్వామినాథ అయ్యరుగారు, విద్యాసంఘమునందు శాసనీయమైన తమ కలకరియేండ్ల ఉద్యోగము నుండి, వ్యాకృతమువలన తొలగి, కొద్దికాలములూకే, అనగా రాజోపు మార్పిడమునందే, ఉపకారవేతనమును బొంద నున్నారని తెలిసి, శ్రీవాణిపట్టణ మామూళ్లను తనిఖీచేయుటకు వచ్చినందువలన నిన్నటి సాయంత్రమునందు, మాగ్రామమున బాబ్జి కారణేష్ నెకం దరీపాత్రకాలయందు, వారిని సత్కరించుటగాను ఒకసభ జరుపబడెను. వారితోగూడ బెజవాడ హిందూ హైస్కూలు హెడ్మెన్లుగారైన, వి. గామస్వామిఅయ్యరుగారును దయ చేసి యుండిరి.

లను పదిలపరచుకొని మురియుచున్నారు. ఇంతకంటెను ఘోర రాక్షసత్వ మేమున్నదో నాకు తోచలేదు. వారు పండితు లట! అవునా? పండితులైనవో వధూ—శబ్దమునకు వివాహము లేట్టియు పురుషునితో నత్వంత్రప్రేమగలిగి సంతానము బడయుటకు నభిలషించు శ్రీయయ్య, వర—శబ్దమునకు, దానిని స్వీకరించి సమ్మతించు పురుషుడనియు, నీవిషయమును బోధించుచు వేదవాణియు “కీయతి యోహుర్యతో వధూ యోః పరిపీతాప్య సావార్యేణ” భద్రాకర్పూర్ణకలి యత్సు పేజాః స్వయం సామిత్రం వసులేవేచిత్” అనగా ప్రతంస నీయురాలన, పరిపీతాపిపూర్ణ ప్రేమగడియు, నగు వధు నెట్లు ప్రాప్తించునని పూర్వార్థమందు ప్రశ్నరూపముగాను, ఉత్తరాధ్యాయం, “భద్రమైనట్టియు, పుష్పమైనట్టియు సుందర మైనట్టియు, స్వయముగా తనమిత్రుని స్వీకరించుటకై యన్వేషణముజేయు శ్రీయగుమ్మడని ప్రత్యుత్తర రూపముగ జెప్ప బడి యుండుటయు తెరుంగరా?

గృహస్థాశ్రమములందు గుప్తములగు నిఘరతకలహము కర్కశము అజ్ఞానము-పాపము-నర్వాచారము-యరాచారములు నివాసమై గృహములు నిరాశ, యాలస, నిరుత్సహాదీ ప్రపంచ మాహ్లాండ కిరణములతో నిండియుండుటకు మూలముగా బాల్య వివాహములు మనవారికి మనోనినోదమై యున్నగాబోయి?

అయ్యో! వైదిక వివాహశ్రేణున నెంతటిరాదరము ప్రాప్తించెను? ఈలాగున నవైదిక వివాహాగమ ప్రబలిం దునగా-తత్పరిహరమగు పునర్వివాహ మహాపాపము కావ లవచ్చినది? ఒక్కదోష మే యనేక దోషములకు బీజమగును. మనదేశమందు వైదికసమయములో నెట్లుండెనదో-అప్పు టిప్రపంచు అశ్వపతివాక్యమును చూడుడు! “నమేనోజనవదే నకద్యోన మద్యపః” నానాపితాగ్నిర్నా విద్యాక్ నవ్యోకే వైరోజితకః” భారత ప్రమాణముచూడు “నవాలవ మ్రి య కేతదాశ్విజ్ఞవాధిపః” నవశ్రీయం ప్రజానాతికల్పిద్రాస్త్ర యావనః” అనగా ప్రజలలో నెవరును బాల్యదశలో మృతి నొందు చుండలేదు. హిందువులుకేద మార్గమును త్యజించినం గన తగిన ఫలములు సంప్రాప్తమైనవి.

ఈయవైదిక వివాహమువలన శ్రీలక్ష్మమాత్రమే కన్య ములు సంప్రాప్తమగుచున్నవి. దోసపండు క త్తెవైదినను అధవాక త్తి దోసపండువైదినను దోసపండునకే హోయన్న ట్లు శ్రీలక్ష్మమాత్రము భయంకరమగు నాపదగానున్నది. పురుషు లకు పరిహారముగలదు. వారి కేయనస్థలో రోగమువచ్చినను మందుగలదుగాని, శ్రీలక్ష్మ బాల్యమందైనను రోగమున కాపధములేదు.

ఏమి? హిందువులు తమసంతానముల గొంతులు గోయు చుండలేదా? ఇదిమనస్సాములవానికి మహాగౌరవముగాను స్వర్గ మార్గగాను నుండలేదా? ఇట్టి వీరికి “హత్యకాండ ప్రపంచ హ మారు”ని బిరుదుల నియ్యరాదదా? ఛీ!! వీరికి ధిక్కారము! ముమ్మాటికి ధిక్కారము.

భారతీయులారా! నిద్రనుండి కన్నులు తెరిచిచూడుడు. ఎటువంటి యమానుషకృత్యములు జరుగుచున్నవి? మీ సంతా నముల నిట్టి దుర్గతిపాలుచేయుటకు గదా మీరు నానాకష్ట ములుపడి కని వెంచినది? మీ రీయంధపరంపరతంబులను మీటుచు నెన్ని శతాబ్దములు భారతమాత కారతి యెత్తుమం డెదరు? ఇది సనాతనపద్ధతి యని దైవమామలము వేదనింద యను జేయు మహామూఢుల పాదధూళిని మీ నెత్తిన నెన్ని యుగములు గట్టుకొనుచుండుదు? మీ రెన్ని నాళ్లు యీదోహ గారమందు కాళ్లుచాచుకొని నిద్రించెదరు? ఈపుత్రాపతిలలో మనశ్రీ తెన్ని శతాబ్దములు మండలయును? ఈ మంటలను నాస్తికేయనట్టి వైదిక వివాహావస్థ గురియరాదని యెంత కాలము నాతము సాధింతురు?

అయ్యలారా! “కల్పనలోని దోషము మార్పువలన భోవును” అనునొక్క కడమాటబిభించి ముగించెదను. హిందూపురం ఆర్య-నారాయణమూర్తి

మామూలు తనిఖీ 4-30 గంటలతో ముగియగా, అది వరకే ఆ హూయమానలైన సభ్యులందరహ్యోటికవచ్చి చేతు కొనిరి వారందరను ఉచితస్వల్పఫలాహారంబుల గొనసమీక్షకు సభ సాతకాల ఆవరణయందు సమాళివేమయ్యెను. ఆ ప్రదేశము నంతటిని మా మామూలు డ్రాయింగు మేష్టరు గా రైన, యస్. గున్నరాజుగారు చక్కగ నలంకరించిరి. తరు వాతమామూలు ప్రధానోపాధ్యాయులైన వీరభద్రాచార్యులు గారు మ॥రా॥రా॥శ్రీరామస్వామి అయ్యరుగారిని అగ్రాసనాధి పత్యమునకుండేర్పొనగా, మాడ్చుకున్నారైన పత్రేమహమ్మదు సాహెబుగా రామోడించిరి అగ్రాసనాధిపతిగారు, సభ్యులు తనకు చేసిన గౌరవమునకు, కృతజ్ఞతను జూపుచు, కార్యక్రమ మును బయటకు వెలవిచ్చిరి. అంతట బోధ్య యెలిమెంటరీ మామూలు విద్యార్థులు కొందరు, తపాలా ఆఫీసును గూర్చి నదియు, పిల్లలకు అందరకును దానినిగూర్చి చక్కగ బోధించు నదియునైన, నాటకాంకమును బోలు యొక ఆంకమును, వెవ్వెరు సాత్రలతో చక్కగ పరిచిందిరి బాలురు చిన్న వారైనను, వారి ప్రదర్శనాచమత్కృతికి సభ్యులంద రాష్ట్రా దించిరి. తరువాత నెకందరి మామూలు విద్యార్థి యొకడు యింగ్లీషున చక్కగా కొన్ని పద్యములను జదివెను. తరువాత బోధ్య మామూలు హెడ్మెన్లు గారు శ్రీ స్వామినాథ అయ్యరుగారి స్వీయచరిత్రమును కొద్దిమాటలతో ఖుప్తముగా సభ్యులకు చెలియజేసిరి.

తరువాత వీరభద్రాచార్యులుగారును శ్రీఅయ్యరుగారిని గూర్చి, తమస్వల్ప పరిచయమువలన తమకు తెలిసిన దానిని చక్కగా జెప్పిరి. అయ్యరుగారినిగూర్చి వారు ముఖ్యముగా మూడుగుణములు చెప్పిరి. అవేవన వారికి విద్యకాభిరుండుండు అభిమానము, అపరిమితమోహంతము, ఉపాధ్యాయుల యం దును, బాలురునుందును వాంకగల ఆనుతాపము.

తరువాత మామూలు డ్రాయింగు మేష్టరుగారైన గున్నరాజుగారు శ్రీఅయ్యరుగారికి, తావను, తమమామూలు జ్ఞాపకమునం దుంచుకొనుటకుగాను, కొన్ని చమత్కారము లైన ప్రతిమలను, సభ్యుల సీమమున్నము వెళ్లవైజెక్కినది కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా నమస్కరిరి.

తరువాత శ్రీ అయ్యరుగారు, తమ మృదుభావణ ములతో, తామంత గౌరవాభ్యుపేన దానిని జేసియుండక పోయినను, ఉపాధ్యాయులకు తమయందుండు వాత్సల్యతచే అట్లు కొనియాడినన, నిత్యముగా చేసినదానికి రెండురెట్లు గౌరవమునకు పాత్రులైనన, సమాజముగా నెట్లు ఉదార స్వభావులు అడకువతో నడివెదరో అట్లు నుడివిరి. కడపట అగ్రాసనాధిపతిగారైన శ్రీరామస్వామి అయ్యరుగారు తమ గంభీరభావణలతో శ్రీస్వామినాథ అయ్యరుగారి గుణములను ప్రశంసించిరి.

గుంటూరు వార్తలు.

రజస్వలానంతర వివాహములు.

రజస్వలానంతర వివాహమును గూర్చి గౌ॥ వి. ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారిచే కాసనినిర్వాణసభలో ప్రవేశపెట్టబడిన చిత్తుచట్టమునుగూర్చి మాపురజుల అభిప్రాయమును గను గొనుటకు జనవరి 29తేదీన టవున్ హైస్కూలులో గొప్పసభ గావింపబడినది నాటిసభకు వ్యాఖ్యవాదులు, వర్తకులు, ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులు వచ్చియుండిరి.

హైకోర్టుజేజుగారైన దేశరాజు మామంతరావు పం తులుగారు నాటిసభకు అగ్రాసనాధిపతిగనుండిరి.

ప్రధమమున వింజమూరి భావనాచార్యులుగారు శాస్త్రి గారి బిల్లుయొక్క ఉద్దేశ్యమును, అవసరమునుగూర్చి సభ్యు లకు విశేషించిరి.

తరువాత కాలేజీ ప్రొఫెసరు గారైన ఆర్. రామ అయ్యరు ఎం. ఏ. ఎల్. టి. గారు హూణభాషలో రజస్వ లానంతర వివాహములయొక్క ఆశ్చర్యకరముగూర్చియు బాల్య వివాహములయొక్క కీడులనుగూర్చియు ముచ్చటించి తమ సమ్మతిని తెలియచ్చిరి. ఆనంతరము కొండవెంకటప్పయ్య పంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారును, పాలపర్తి రామమూర్తి గారును హృదయమంతము విప్పిచూపుచు బిల్లుపరముగా నుపన్యసించిరి.

తరువాత నొకవిద్యార్థి మన పూర్వచారములే మంచి వనియు, మనపూర్వులు మనకన్న జ్ఞానవంతులనియు, రజస్వ లానంతర వివాహములు మనపురోవృద్ధికి భంగకరములనియు, కావునబిల్లును మనమంగీకరింపగూడదని చెప్పెను. దీనిపైన వెలగ పూడి సుబ్బారావు బి. ఎ. బి. ఎల్. గారు విద్యార్థి చెప్పిన వానిని ఖండించి బిల్లునుగూర్చి తమసమ్మతిని తెలిపిరి.

తరువాత బిల్లుకు అనుకూలముగా నొకతీర్మానము ఉప సాదింపబడెను. అదియొక్కనమంది సభ్యులచే నామోదింప బడి ప్రభుత్వమువారికి నివేదింపునట్లు తీర్మానింపబడెను.

కడపట అగ్రాసనాధిపతిగారి బిల్లుజెప్పిరి. ఈబిల్లు మన లను రజస్వలానంతర వివాహములకు జేసికొనదని నిష్పంధ పరచదనియు, అట్టివివాహములను జేసికొన నిచ్చగలవారికి అనుకూలముగా నుండునట్లు సదుపాయము చేయబడుననిచెప్పి తమసమ్మతిని తెలియచ్చిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారికి వందనము లొసంగినదివరకే సభ ముగింపబడెను.

సమకాలికాభిప్రాయములు.

హైందవ జలూకములు.

బ్రిటిషువైద్యుడిపుడు హిందోయన్ జలగలను మారి వైచి హిందూదేశపు జలగలను ప్రయోగించుచున్నట్లు రాయ టర్ తంత్రివారైనవెను. విదేశీయ శత్రుజలూకముల బాణః ద్రోలి వానిస్తానముల హైందవ జలూకములబట్టుదలతో నుప యోగించుటవలనమాకుకలిగినగర్వమును మేమునంతోప పూర్వ కముగా వ్యక్తీకరించుచున్నాము. హైందవజలూకముయొక్క లోకోపకార పరాయణత్వము నెంతపొగడిన నతిశయోక్తి కానేరదు అని మదరాసు మెయిలుపుత్రిక భావగర్భితముగా వ్రాయుచున్నది.

ప్రజాసత్తాకము - యుద్ధము.

యథార్థమైన రాజకీయ ప్రజాసత్తాకాదర్శ మునకును మతాదర్శనమునకును భేదము లేదు. ఆత్మైక్యమును సర్వమానవ సోదరత్వమును వైరేండా ద్భూయలకును సమానలక్షణములు. విరోధాయందలి యిప్పటి ఘోర సంక్రామము యథార్థమైన ప్రజాసత్తాకము నెంతకఠ కభివృద్ధిలోనికి తేగలదనెడి విషయము విచారణీయము. లోక సంక్షోభకరమైన కార్యములకు వైదిక పురోహజన ముండికపోదని మనమునమ్మెదము. ప్రజాసత్తాకబుద్ధిని ప్రసంచి దిగంత వ్యాప్తి నందుకొలది ననునందియో మానవజాతియు నాగరతీయు పురోభివృద్ధి నందుచుండుననికూడా మనము విశ్వ సింఛెనము. ప్రపంచమందపుడున్న ప్రజాసత్తాకబుద్ధి ప్రబలమును ప్రమాఖము నగుటచేత నది పురోభివృద్ధి నందకుండుటకు వీలు లేదనికూడా మనము నమ్మెదము. కనుకనే యాత్మశోధకమైన యిప్పటి యా యుద్ధము, బాధించునదియు వ్రాయుత్తము నంటిదియు నైనను, మహాధోరమైన ప్రజాసత్తాకాభివృద్ధిని త్వరపఱచి, యంతకు ముందెన్నడు నెఱుంగని కాంతిని ధర్మ పరాయణత్వమును కలిగించునని మన మభిప్రాయ పడు చున్నాము. మూలాధారమైన గొప్ప మార్పులు మహదాపదలు రాకుండ సంభవింప నేరవు. కొంతకాలమునకు బూర్వము నానాజాతులును యుద్ధమునే పెద్దదేసి పేరుపొందుచుం డెడివి. ప్రస్తుతము ప్రపంచమందలి వైదికజ్ఞుల లండనును యుద్ధము నిషేధించి దూషించుండుటను మన మెఱుంగు దుము. యుద్ధమునకు దిగిన ప్రతిజాతియు తాను కయ్యమునకు కాలుదవ్వలేదని లోక న్యాయస్థానము నెరుట వాదించవలసి వచ్చినది. జర్మనీ దేశము వైదికమైన తన కార్య మక్రమము కాదని మాపకలసి వచ్చెను. యుద్ధము తూర్పు పడమరలకు సందిగావించి, తాత్కాలికముగా సమా నోదేశముఖమును సమానాపేక్ష ముఖంబునను వాని నేకీభ వింపజేసెను. జాతి మత వివక్షలేకుండ విస్తరించెడి ప్రజా సత్తాకమునకువా ప్రభారము వైచెను. హృదయములు పరస్పర బద్ధము లైనవి. అభినవ సామ్రాజ్యములకును, నవీన యోచనా పద్ధతులకును మార్గ మేర్పడినది. స్నేహభావములు రక్తముది తము లగుచున్నవి. ప్రతిచ్య రాజకీయ ప్రజా సత్తాకాదర్శ మును ప్రాచ్య పారమార్థిక ప్రజా సత్తాకాదర్శమును సమ స్వయమగును. అప్పుడు, ప్రజా సత్తాకబుద్ధి కడమియక దానిని చెఱచి యింటను బైటను గూడ బాధ కలిగించుచున్న భౌతిక పరాయణత్వము నశించుటను మనము చూడవచ్చును. అని లీడరు పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

కాలేజీనిస్పర్శ - ఆటలు-పండ్లములు.

జనవరి 30 వ తేదీన కాలేజీవైదానములో గ్రిగ్గదొర గారి జ్ఞాపకార్థమై సాపేంపబడిన ఆటలు-పండ్లములు జరుప బడెను. ఈపండ్లములకు తెనాలి, బొప్పలు, ఒంగవోలునుండియు, ఇక్కడకాలేజీ, టవున్ హైస్కూలునుండియు విద్యార్థులు వచ్చిరి. గ్రిగ్గగారిపతకము కాలేజీ విద్యార్థిమైన జె. రాజా రావుగారికి వచ్చినది. ఇదిగాక కాలేజీ ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు, మిషన్ దొరలచే నెలకొలుపుడిన నూరురూప్య ముల కేలగల వెండికప్పుకు సంబంధించిన పండ్లములుగూడ జరిగెను. దీనికి బందరునుండి విద్యార్థులువచ్చిరి. ఈకప్పు కాలేజీ వారికే వచ్చినది. ఈసంకర్షమును మిగత ఆటలలో జయమం దినవారికి మాజిల్లా కలెక్టరుగారిచే బహుమానము లొసంగ బడెను. ఆహ్వానింపబడిన దొరలకు, దొరసానులకు, హిందూ ప్రముఖులకు అల్పాహారము లొసంగబడెను. మనరాజధానిలో నూర్శిన్సీటిలో గుంటూరుకాలేజీ ఆటలలో అగ్రస్థానమున నున్నదని చెప్పవచ్చును. ఇదంతయు క్రొల్లికోక సిపాయిగారైన స్ట్రాబుదొరగారి ప్రోత్సాహములవలన చెప్పవచ్చును.

అన్నదానము.

మాపురమందలి మహమ్మదీయులందఱుకలసి కొంత సామ్యుతుగునూచేసి మహమ్మదు జన్మదినసందర్భమున ప్రా ర్థనలుచేసి నుమారు రెండుకేలమంది బిడ్లలకు అన్నదానమును జేసిరి. పిల్లలకు పెద్దలకు 9 మణుగుల మిఠాయికొని అందరికిని పంచిపెట్టిరి. ఈయంతనమునకై బజారులో వికాలమైన పెద్ద పందిరి వేయబడెను.

యజ్ఞముచేసిన రమణయ్య సోమయాజిగారు మిగిలిన ధనమును బెట్టి సహాహు జేయుచున్నారు. బ్రాహ్మణులకు అన్నదానము జరుగుచున్నది.

చెన్నపురి శాసనసభ.

చెన్నపురి లో న మా చే శ ము.

రాజధాని తీర్మానమునకు శ్రీబాల్మీచక్రవర్తిగారి యనుగ్రహ లేఖ.

నన్న (2-2-15, పుట 11) గంటలు మొదలు చెన్నపురిలోని సెంట్రల్ జైలులో శాసనసభ సమావేశమైనది. శ్రీ గవర్నరు గారధ్యక్షత వహించిరి.

సూతన సభ్యులు.

గౌ. ఆర్. బి. కృష్ణగారు ప్రమాణ మొనరించి సభాసభి నాసీనులైరి. నవంబరు నెలలో జరుపబడిన సభలో చేయబడిన రాజధాని తీర్మానమును ఇండియా ప్రభుత్వమువారును ఇండియా మంత్రిగారును చిత్రించిన సార్వభౌమిక కండియన్లు పంపబడినవి. అందులకు ప్రత్యుత్తరముగ నీ తంత్రివార్త వచ్చినదని కార్యదర్శి క్రమమునకు ప్రభుత్వమున కార్యదర్శి నడివెను, "మితీర్మానము శ్రీ చక్రవర్తిగారికి సమర్పించబడినది. సభవారు వెల్లడించిన రాజధాని భావములను శ్రీ వారెంతయు నామోదించిరి సభవారి కరిగింప గోరెదను" అని ఆ తంత్రి వార్తయందు వ్రాయబడినది.

శ్రీ గవర్నరుగారిచే నామోదించబడిన

శాసనములు.

తిరుపతి దేవస్థానము పాఠశాలల శాసనమును చెన్నపురి దిక్కుబాటి కలెక్టరుల శాసనమును చెన్నపురి అధికారి విభజన శాసనమును శ్రీ గవర్నరుగారిచే నామోదించబడినవి.

వైద్యవాయుబడిన శాసనములను శ్రీ రాజ్యపరిషత్తుగారు గూడ నామోదించిరి శ్రీ గవర్నరుగారి సంతకము.

శాసనసభా నిబంధనములు.

ఈసభా నిబంధనలలో చేయబడిన సవరణకు శ్రీ గవర్నరుగారి నామోదించిరి కార్యదర్శి నడివెను.

వచ్చిన లేఖలు.

చెన్నపురి ఎన్టీఎస్సెలందు ఆర్డరు, ఇరిగేషన్ బిల్లును రజస్థాన వివాహ శాసనమును గూర్చి వచ్చిన లేఖల పట్టికను కార్యదర్శి విన్నవించెను.

పిమ్మట ప్రశ్నలను సమాధానములును జరిగినవి.

(ప్రశ్నల తరములు వేరొకచోట చూడవలెను)

శాసనములు

ఆర్మారీ శాసనము గౌ. పి. యస్. శివస్వామయ్యగారు 1886 న సంవత్సరపు ఆర్మారీలను సవరింపవలెనని యొక చట్టమును ప్రతిపాదించిరి. ఈ శాసనమున మానవోపయోగమున కంతమాత్రమును పనికిరావలసినవియును యను పథము నిచ్చుటకదివరకు ప్రయోగించబడుచున్న "డినాల్ఫురే వసు" పదము సరిపడి యుండలేదని కలెక్టర్ వైశాఖరవారు చూపించుటవలన నాపదమును మార్చి పూర్తిగా నర్థమును తెలుపుపదముల నుపయోగించుటయే యీ సవరణమని శివస్వామయ్యగారు నడివెను. హానరరీల సర్ హార్లు పూర్తి అర్థము దీనిని బలపరిచిరి. ఇది ఆమోదించబడినది.

జిల్లా బోర్డుల కధికారుల నెన్నుట.

గౌ. పి. యస్. కృష్ణారావుగారి శాసనమును ప్రతిపాదించిరి. జిల్లా బోర్డులకు సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడుట కధికారులకుగాని నిద్రపడుటకునట్లు ప్రభుత్వమువారు తగిన ఏర్పాట్లు చేయవలయును. అధికారిత్వాన్ని సభ్యులగు వారును నిరూపితులగు సభ్యులను మొత్తము సంఖ్యలో 4 వంతునకు మించరాదని లోకల్ బోర్డుల చట్టములోని 12వ సెక్షన్ లో నున్నది. కాన నధికారులు 3 వంతును అనధికారులు 1 వంతు నుండవలయును. ప్రభుత్వమువారు నిరూపించిన అధికారసభ్యులుగాక కొందరు బోర్డుల నెన్నుకొనబడుట గూడ జరుగుచున్నది. వీరి సంఖ్య రాజధాని మొత్తము మీద 100కి 38 గు రు గా నున్నది. మొత్తము మీద నీ సంఖ్య హెచ్చుగా కనబడదుగాని కొన్ని జిల్లాలను వేరుగా చూచినచో నధికారుల సంఖ్య అధికముగ నున్నది. నేలము కర్నూలు జిల్లాలలో నటులున్నది. ఈ విషయ మనేక సంవత్సరముల నుండి ప్రభుత్వము వారికి విన్నవింపబడుచున్నది. ఇదివరకు గౌ. కేశవశిల్పిగారి విషయమున నొక తీర్మానమును ప్రతిపాదించగా ప్రభుత్వము వారు సవరణ కవకాశము లేదనిరి. తనాసీలుదారులు సభ్యులుగ నుండుట యవసరమనిరి గాని దీనిజనలు ఆఫీసురు బుండగా మరల తనాసీలుదారు బుండవలసిన అవసరము లేదు. అధికారులు హెచ్చుగా నుండి స్థానికపరిపాలన మభ్యసంపదలని యున్నదని కృష్ణారావుగారు నడివెను. దీనిని గౌ. కేశ. ఆర్. పి. కృష్ణారావుగారు బలపరిచిరి. చెన్నపురి రాజధానిలో మాత్రమే అధికార సభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుగా నున్నది. ఇందువలన సభల వ్యభిచారము సర్వ సుందరతనని ఆయన నడివెను. ప్రభుత్వమువారి పక్షమున గౌ. పి. యస్.

శివస్వామయ్యగారు రిటలు సమాధాన మొసంగిరి. లోకల్ బోర్డుల శాసనము సవరణకు విచ్చుచున్నది గాన సభాసభి విషయ మాలోచింపఁ బడును. ఇంతలో వేరుగ నాలోచింపబడలేదు. దీనివలన నధికమున్నట్లు ప్రతిపాదనలు చెప్పలేదు. అని ఆయన నడివెను.

ఈసభల కేగిన వారికి సభ్యము తెలియగలదు. కై అధికారులు సభలలో నుండుటవలన క్రిందియవ్యంగ్యము చెప్పటకును జంకెదరు అని గౌ. బి. వి. నరసింహయ్యగారు నడివెను.

లోకల్ బోర్డుల కేవలము ప్రతినిధి సభలుగ నుండవలెనన్న అధికారుల సంఖ్య మిక్కిలి తక్కువగ నుండవలెనని గౌ. పి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రి గారనిరి.

రామానాథశాస్త్రి నొకడి ప్రాతినిధ్యమునకు ఒకనాటు కోటు కట్టికొని చెరికి వోట్లును వచ్చినవి. వ్రెసిడెంటు తన వోటు డి. తనాసీల్యునకు కిచ్చుటచే ఆయన నెగ్గెను ఇంకొకలనవలె ప్రజలలో మనస్తాపము కలిగినవని గౌ. కేశ. రామస్వామయ్యగారు నడివెను. గౌ. కేశవశిల్పిగారును గూడ దీనివలన స్వయం కలగనిరి. మధ్యపరగజాలలోను సమయ క్షయమునకు నన్నికపథ్యము హెచ్చుగ నుండ మనరాజధానిలోని రూపబద్ధత హెచ్చుగ నున్నది. అభివృద్ధి అతివేగముగ జరుగుచుండు నపు డీ ముదిరినట్లుకాదు అని గౌ. పి. యస్. శర్మగారు నడివెను. వై. అధికారులు సభలో నుండగ తనాసీల్యులందుట నిష్పయోజనము. వారెన్నడు వ్యత్యాసాన్ని ప్రాయముల నియ్యలేదని గౌ. నరసింహారావుగారు నడివెను.

అధికారసభ్యుల తక్కువగ నుండుటవలన తంజావూరు జిల్లాలో ప్రజలయభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగ జిల్లా బోర్డువారిక సారి భూమిపన్ను సభిక్షము చేయవలెనని నూతించిరి గౌ. యస్. రామానాథశాస్త్రిగారు నడివెను. అంతలో నీ విషయమును గూర్చి గౌ. శివస్వామయ్యగారు నడివెను. వై. అధికారులు సభలో నుండి హెచ్చుగ నున్నది. గౌ. రామచంద్రరావుగారు కేశ. చిదంబరవాధ మొదలగువారును గూడ నీ శాసనమును గూర్చి ముచ్చటించి ఇంగ్లాండులో ప్రభుత్వ వ్యవస్థ లెన్ని కలకు నీదపడుచున్నారో ఇదిగూడదని ప్రకటించబడిన ప్రకటన మిటీవలె నేనుచూచితిని. ప్రభుత్వము వారిట్టి భావమును కలిగియుండవలెను ప్రభుత్వము వారి రజధికార సభ్యుల భావమును కొంతవరకైన వనుపరించుచుండుటచే వందయులని గామచంద్రరావుగారు నడివెను.

పిమ్మట పి. యస్. కృష్ణారావుగారు ప్రభుత్వమువారికి వందయు లొసర్చి తీర్మానము వదిలికొనిరి.

కేశ. దివ్యుల సీరావాసము.

గౌ. పి. యస్. కృష్ణారావుగారి మరల నీ తీర్మానమును గూడ ప్రతిపాదించిరి. రాజధానిలో కేశ. దివ్యులకు నిలకడతావుల నేర్పరుచువిషయ పరిశీలనమున కొకసంఘము నేర్పరుచవలయుననియును ఆసంఘమున అధికారుల నాధికారులను గూడ సభ్యులుగ నేర్పరుచవలయుననియును నూదించిరి అపరాధ వ్యుత్పలగువారిని సన్మానించుటలకు నొసర్చుటకు పనిచేయుచున్న ప్రభుత్వమువారును ఇతర సంఘములవారును ప్రజలకు తట్టి తీసుకొనవలెను. ప్రస్తుతము రాజధానిలో నున్న అట్టివారికి తరలములలో కలిపేటకరణములేవో తక్కినవన్నయును అమెరికను బాప్టిస్టుమిషను వారివలనను రక్షక నైస్యమువారివలనను పాలింపబడుచున్నది. కాని వీరి పరిపాలనాపద్ధతి నిరూపింపబడవలెను. పాఠశాల లేర్పరచుట లో పిల్లలు తలిదండ్రులతో తరుచు కలియకుండు నుండునట్లు చేయవలెను ప్రయోజనములేదు. ఈ అపరాధులలో చేరిన స్త్రీలలో నిదివరకున్న యాచారములను కొన్నిటిని తొలగించిరియును కనులకు కాటుక, నొసటబొట్టును వెట్టుకొనకుండు కొందరిని నిరోధించిరియును నేనుచింతిరి. దుర్వృత్తి కలవాటు పడిన వారిని వందలకొలదిగ నొకచోట చేర్చి పరిపాలన లేకుండు నుండుట ప్రమాదకరము. వీరు కనుకపిచ్చి చేరుక గ్రామములవై బడి చెరువుచేయుదురు. ఒకదొంగల గుంపులోని వారిని మరియొక గుంపులోనివాని కలియచుట్టుగూడ కాని కార్యమెయ్యకును. అని ప్రతిపాదనలు నడివెను. గౌ. బి. వి. నరసింహయ్యగారు దీనిని బలపరచుచు నిట్టి సంఘముల పరిపాలనమును హిందూ మహమ్మదీయ సంఘముల పక్షము చేయవలయుననిరి. సంఘము నేర్పరుచుటకు తగిన యావశ్యకత మియుభయుల ప్రసంగములవలనను కనపట్టెను. ఈ గుంపులు రక్షక నైస్యాధీనముల యందధికముగ నుంచబడుట సత్వమే. రక్షక

నైస్యమువారు నీ ప్రదేశే రాక్షసు పగులగొట్టించుచున్నారు. ఇది చాలమందికి కష్టమైన పనిగా నేయున్నది. రక్షక నైస్యము వారికి సాగుబడిభూమి తక్కువగా నున్నది వారు పిల్లలను పాఠశాలకు పంపుచున్నారు. ఆడువాండ్రును పిల్లలకునుగూడ నేరపని కట్టుదారమును వడకుట నేర్పుచున్నారు. ఆ గుంపాండ్రు చాలవల్లుట వానినమ్ముట కట్టుకుట్టుట వ్రాసుకొని లల్లుట మున్నగు పనులనుగూడ కలిపించియున్నారు కొందరు పురుషులు తమ కియ్యబడిన భూములు చాల తక్కువగా నున్నవని మొరకెట్టిరి. వారి ప్రవర్తనముగూడ ననుభూయగ నుండెను గాన గుంటూరు జిల్లాలోని సీతానగరమునుండి బాపట్ల జిల్లాలోని బేతపూడికి వారిలో చాలమందిని పంపిరి. బేతపూడిలో వ్యవసాయపు పనులు బాగుగా జరుగుచున్నది. కమ్యూనికేషన్ లో చెరువుత్రవ్వవలెనొద్దువేయువని శ్రీనివాసు పురుషులనుగూడ చేయుచున్నారు. అచటగూడ కిడ్లలకు బడి యున్నది. ఇంక నెందరోగూడ నీశాస్త్రియైన చేరుటకు పోటీపడుచున్నారు. ఏకరణ్యముననుగూడ కూటికి కరవులేదు. కొన్నిచోట్ల పురుషులు సోమరితనమున పనిచేయు తగినకా నీని పొందిరి. నేరగాండ్రునందరి నొక్కసారి సన్మాన్యముల చేయుట యసాధ్యము. 100కి 25 మందినైస్ ప్రస్తుతము చక్కచేయగలిగిన నది యే చాలును. కాటుక బొట్టు మానిపించి పనిచేయుచు న బలవంత మేమియును రక్షక నైస్యము వారును కై సవనంఘమువారును కలిగించియుండలేదని తెలియవచ్చినది. వైతిక సంస్కరణమునే ఆసంఘములవారు ప్రధానముగ సంకల్పించి దేశీయుల కృతజ్ఞతకు పాత్రులుగా నున్నారు. ఈ కరణ్యములను ప్రభుత్వమువారి కాపాడునదల కాగల వ్యయమునకన్న నిపుడువ్యయము చాలతక్కువగ నున్నది. అదిగాక క్రైస్తవ్యవ్యవస్థల పరిపాలన మిగుంపుల విషయమున నెచటనుగూడ సరిగనుండ నేలేదని చూడవలయును వారు తెలిపిరి. ఇందులకుగాను రక్షక సేనవారికి ప్రభుత్వమువారి సంగు మొత్తము నామవ్యయముగ నున్నది. ఏమనినచో రక్షక సేనవారు ప్రజాసేవాత్మకులగు స్వార్థర్యకులగుటకు నెక్కువదేశములను కొరరు. హిందూ మహమ్మదీయ సంఘము లిట్టి పరిపాలనమును స్వీకరించుట ప్రభుత్వమువారికి చాలవంతసముగాన నట్టి సంఘముల నట్టి సంఘముల నేర్పరచి మరికొంతమంది నేరగాండ్రుల నూతనకరణ్య మేర్పరచి వారిని సన్మాన్యములకు త్రిప్ప ప్రయత్నింపవలయునని మిగిలిన నూదించుచున్నానని సర్ హార్లు నూ ఆర్డరుగా నుడివెను. గౌ. కేశవ శిల్పిగారును గౌ. రివరెండు బి. వెల్లెండ్రెగారును గౌ. రామచంద్రరావుగారును గూడ ప్రస్తుతమున్న స్థితి యందుటయు క్తమనిరి. ఈ కరణ్యములు గ్రామములకు సేవీపముననుంచబడుట వలన ప్రమాదము కలుగునని తెలియుచున్నదనియు ఇట్టి ధార్మిక కార్యమున కింత సంఘము వారు ముందునకు రాకుండుట సంతాపకరమనియును రామచంద్రరావుగారు నడివెను తీర్మానము వదిలికొనబడినది.

సారాధికారులకు నిర్ధారణముగ వస్తు.

గౌ. పి. యస్. కృష్ణారావుగారి తీర్మానమును గూడ ప్రతిపాదించిరి. ఈ విషయము నెక్కువత్సరముల నుండి చర్చించ బడుచున్నది ఇండియా మంత్రిగారికి ప్రతినిధి సంఘమువారి విషయమును విన్నవించుట గూడజరిగినది 29-5-14 న ఆయనమేలము పద్ధతికిని నిర్ధారణముగ వస్తువేయ వద్దతిని గల భేదమునుగూడ గమనింప వలెనని వ్రాసిరి. బొంబాయి లోని విషయము పరిశీలించబడు చున్నది. ఈ రాజధానిలోగూడ పరిశీలించబడ దగును. మద్యపానము తగ్గింపబడదగునని పరిగ జింపబడినది. తక్కువ సారాయితో నెక్కువ పన్నుపనులు చేయబడవలయును. ప్రస్తుతము ఆచారముతో పాటుమద్య విక్రయముగూడ హెచ్చుచున్నది. కాననే యీ తీర్మానమును ప్రతిపాదించితినిని ఆయన నడివెను. అంతలో సంఘము వారు ఫలాహారముల కొరకు లేచిరి. మరల సమావేశమైన పిమ్మట గౌ. రివరెండు బి. పి. ట్యగ్గరిగారు రాతీర్మానమును బలపరిచిరి. మద్యపాననిషేధకంఘములన్నియు నీ వేలముపద్ధతిని నిరసించినవి. మద్యపాన పరిశీలక సంఘము సర్ జేమ్సు మెస్టను గారి యాజమాన్యము క్రింద దీనిని నిరసించినది. పన్ను నిర్ధారణ పద్ధతి బొంబాయిలో బాగుగా పనిచేయుచున్నది. కాన నేను దీనిని బలపరచుచున్నానని ఆయన నడివెను. దీనిని గౌ. కేశ. పి. రాజస్వామయ్యగారు కేశ. ఆర్. పి. కృష్ణారావుగారునుగూడ బలపరిచిరి. ప్రభుత్వమువారి పక్షమున గౌ. పి. యస్. శివస్వామయ్యగారు ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి. క్రొత్తపద్ధతివలన మద్యపానము తగ్గుననుట కాధారములేదు. ప్రస్తుతమున్న పద్ధతి అనుభూయగ జరుగుచున్నది. ఎక్కువ పొమ్మిచ్చుట వలన పాటగాడు కలిపిచేయుననుట కాధారములేదు. నేలము పద్ధతిని గొరవనీయులగు పాటగాండ్రులకును గూడ వ

కాశముకలదు. ఎవరైన బుద్ధిహీను లక్కడక్కడ నుండ వచ్చును. అట్టివారిని కనిపెట్టి మందలించుట సులభము. ఈ విషయమున బొంబాయి దొరతనమువారికి మనప్రభుత్వమువారు ప్రాసియోన్నాదు. ప్రత్యుత్తర మింకను వచ్చియుండలేదు. ఇం డియాదొరతనమువారి విషయమును స్థానిక ప్రభుత్వములకే వదలిరి. బొంబాయి దొరతనమువారి పద్ధతిని గమనించుచున్నాము ముందు స్థానిక ప్రభుత్వమువారికి తెలియదని మాత్రమే ఇం డియామంత్రిగారు వ్రాసిరి. నిర్ధారణపద్ధతివలన నాదాయము లెగ్గుటయేగాని ప్రజలకు లాభముగలదదు. నేలము పద్ధతివలన నన్నము ధ్వంసమౌచు ప్రభుత్వము వారి విషయము నాలోచిం చెదరని శివస్వామయ్యగారు గారునడిచిరి.

ప్రభుత్వమువారు మాపుచున్న సావధానికీ నందని యులుగాని ఆభ్యాసము చాలాపాచ్చి పోవుచున్నది. మద్య పానముగూడ హెచ్చిపోవుచున్నది 1904-05 కన్న 1913-14 లో 100 కి 50 రెండు దేశవాళీ సారా అమ్మకము హెచ్చినది. కల్లు అమ్మకము గూడ నటులనే హెచ్చినది. దుకాణములును తిగించి ప్రయోజన మేమియును కలబడలేదు కాన మద్య పానమును తిగించుట కితరనూపాలు చేయవలసిన వార మైతిమి. నిర్ధారణపు పన్ను పద్ధతి దుకాణముల సులభరేణ్యపద్ధతి మాకుతోచినది చెప్పుచు ప్రభుత్వమువారు నిరసింపిస్తామన్న నిర్ధారణ పద్ధతి నిరసింపరాదని అదికారవిభజన సంఘమువారు నిరీ కాన చిరకాలమును నిపద్ధతి నవలంబింప గోరెదనని గా. బి. యన్. శర్మగారు నడిచిరి.

కల్లుదుకాణముల కొరకు నేలముపాటపద్ధతి నేర్పరచిన మూడవ సంవత్సరముననే పన్ను 2,00,000 రూపాయల వరకును వరుంబడిపాచ్చింది అది సుదలకున్నది 88000 వరకును పెరిగినది. మద్యపానము మూడవసారి పెరిగింది అని గా. బి. జి. కారుమ్యగారు తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ నడిచిరి.

ఈవిషయ మనేకసార్లు చర్చింపబడినది దినమున కమ్మవలసిన సారామొత్తమును గియవలసిన తాళ్ళమొత్తము ను గతిసరళ్యరహిత వ్యయమునుబట్టి నిర్ధారణచేయవలయు ఏపద్ధతి నవలంబించిననుగూడా లాభములేదని గా. రామచంద్ర రావుగారు నడిచిరి.

కులివాండ్రులకు అవసరమగు పదార్థము అట్టి అన సరమగు పదార్థములకు పన్ను విధించరాదు. ఈవేలముపాట లిట్టి కనుగూడన నీతిరహితము బాగుగా నాలోచింపదగు నని గా. చిదంబరాధ మొదలగువారు నడిచిరి.

ఆభ్యాసము హెచ్చుటనుగూర్చి ప్రజలకొక విధమ గు ఈర్ష్యయున్నది దీనికి కారణమేమో నాకు తెలియదు. ఈ తీర్మానమున నూచిం పబడిన రీతిని పరీక్ష చేయబడగూడదని ఏమియును చప్పబడలేదని గా. బి. యన్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు నడిచిరి.

యన్. యన్. బ్రాడీగారిందులకు వ్యతిరేకముగ నడిచిరి. ఈవిషయముల ప్రకటనార్థ మెక్కికార్యములును జరుపుట లేదు వీనివేలవనో మారుమూలనే పెట్టింపుచున్నారు. రాత్రి 9 గంటలకు ముగిసేవలగుచున్నది. అంతవరకైనను ఏమిన్ని దీపమో పెట్టబడునుగాని వెద్దవెద్దదీపములైన పెట్టనిచ్చుట లేదు. ఇట్లు స్వక్రియవ్యాపార ప్రకటనమున మద్యవ్యాపారు లేల పరామర్శితులన్నారో నాకు తెలియదు. దీనికి కారణము లాభము లెక్కువగానుండుటయే కావచ్చును. పన్ను లెచ్చించిన వో లాభముగపడనపుడు దుకాణదారుడు చేయునదేమి? నీళ్లు గలుపులు దొంగపడులలో కొలుచుట కల్లులో బెల్ల పునీళ్లుకలు పుట లేక దొంగకల్లుగీయుట. ఇవియన్నియును చాలనను కూలమార్గములన్నవి. పన్ను హెచ్చించినచేడ్డయలవాటుల కవ కాళము కలంగగలదు. కాని పన్ను నిర్ధారణపద్ధతి వీనిని తొల గింపచాలదు చిల్లరధరలు పెంచుటనుంచిది. పన్ను నిర్ధారణ పద్ధతివలన ప్రభుత్వమువారి కాదాయముతగ్గి దుకాణదారులకు లాభము మి తిమిరి చేకూరగలదుగాని మద్యపాననిరసన మునకు ప్రయోజన మేమియును కలగజాలదు అని ఆయన నడిచిరి.

కల్లు ఆహారమని తలంచి వీదలగు వ్యవసాయదారులు దానినకేషింప అది వారి కలభ్యముగ చేయబడు నెడల మద్య వ్యయమధికముగ తీయలేకున్నా మని ఆభ్యాసీకాళివార న బని యిందరు ప్రస్తుతమున పోలిపాదకుల భావమున వ్యతిరేకుల భావమున భిన్నమార్గములద్రోక్కుచున్నవి. గా. బ్రా డీగారి యుపన్యాసమున ప్రతిపాదకులు తాత్కాలికముగ ని రుక్షతలగ చేయబడిరి. ఇక నీ విషయమున మద్యపాననిరసన సంఘముల పత్రాలలో కొంతకాలమువరకు వ్యాసములు కురి యగలవు అని గా. కేశవశర్మగారు నడిచిరి.

ఎట్టి సాక్ష్యము వలయునో గా. కార్తూగియనునడిచి యుండలేదు. ఇండియామంత్రిగారును మద్యపాన పరిశోధక సంఘమువారును నూచించిననుగూడ ప్రభుత్వమువారిట్టి భావ ము నేల కలిగియుండినో నేనుహింప జాలకున్నాను. గా. బ్రాడీగారి యుపమానము సరిలేదు గాటిపాక పాటగానెని, కల్లుదుకాణము పాటగానెని పోలిక లేదు.

కల్లుదుకాణము పాటగానె ప్రజల దుర్వ్యవసాసక్తివలననే ఆధారముగనున్నది. గాటిపాకపాటగానెకట్టి నేదియునులేదని ఏ. యన్. కృష్ణారావుగారు నడిచిరి.

నేలము పద్ధతివలన మద్యపాన మధికమగుచున్నదని నడుపుచున్నారు. ఆసంబంధమును ప్రతిపాదకులు నిర్ధారణ చేయదగుదురు. మద్యపాన మధికముగనున్నదనుట నిశ్చయమే గాని అందులకిది కారణమునుట కవకాళములేదు. దేనివలననైన ప్రయోజనముండునని నిర్ధారణమగువరకును ప్రభుత్వమువారే కార్యమునకును బూజాలరు. బొంబాయి దొరతనమువారి పరీక్షఫలితము తెలియవరకు నిచట నవలంబింప వీలులేదని గా. శివస్వామయ్యగారు నడిచిరి. నోట్లువేయగ వ్యతిరేకుల సంఖ్య హెచ్చుగలేదని.

అంతటితో దినచర్య ముగిసినది.
ప్రశ్నితరములు.

గా. బి. వి. సరసింహయ్యగారు.

(1) ప్రశ్న:—లోకజ్యోర్లుకు ప్రతిరోజున వ్యయముల నిచ్చుకొన నక్కరలేకుండ చేయును బొంబాయివారు ప్రక టించిన విషయమును ప్రభుత్వమువారి రాజధానిలోగూడ నవలంబించెదరా?

ఉ. 1-4-1914 నుండి అట్టి పాకర్యమును కలిగించి యున్నారు.

(2) ప్ర. నేలం కోయంబుత్తూరు జిల్లాలలో గ్రామాధికారులు నిమ్మ జాతులవారి కెందరిని బొంబాయిలో నడిచిరి. వీరిలో స్త్రీలేందరు.

నేలము. కోయంబుత్తూరు.

ఉ. 1911	—	13	—	25
1912	—	89	—	27
1913	—	29	—	15

ఆధునారి సంఖ్య తగ్గియును.

(6) ప్ర. రజనల్లా వివాహమునుగూర్చి ఏవైన సమాచారములు వచ్చినవా? వానిలో నిజమేమయినది? ప్రతి కూలములన్ని?

(1) ఉ. గొప్పచెట్టిపాలెము సభ (2) మధ్యసిద్ధాంతో న్నాహు సభ (3) గుంటూరుజిల్లా కొల్లూరుసభ (4) తిరుచి క్కేటిసభ (5) దక్షిణగూడూరుజిల్లా చిదంబరంతాలూకా తిక్కకాడమండల పండిత ఆర్. నరేశశాస్త్రిగారు మున్నగు వారు—(6) మలపాడుజిల్లా పాలపూటు తాలూకా అదిత్య పురముసభ (7) విశాఖ జిల్లాజము ఉత్కల సభ. (8) నంద్యాలసభ (9) గంగాము ఓళ్ళసభ (10) కంభ కోయంబుసభ, వీరందరును పంపించిరి. వీరిలో 6 వ సంఖ్య మాత్ర మునకూలము, తిక్కన వన్నియును పోలికూలము, 7-9 లు ఉత్కల సంఘమునకు మాత్రమే వర్తింతును.

(7) ప్రశ్న:—డిండిగలు పాలపూటు రయలు విషయమున కడపటి యుత్తరపు లియ్యబడినట్లు.

ఉ. ఇంకను కడపటి యుత్తరపు లియ్యబడినట్లు తెలియరాలేదు.

(8) ప్ర:—గా. రామచంద్రరావుగారు గా. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు ప్రతిపాదించిన కాసనములకు ఇండియా దొరతనమువారి అంగీకారము వచ్చినదా (బి) 1915-లో నెట్టి చర్య జరుపబడును.

ఉ. (ఏ) ఇండియా దొరతనమువారి అంగీకారము నింకను కోరియుండలేదు. (బి) రిర-వ ప్రశ్న కిచ్చిన సమాధానమును చూడుడు.

(9) ప్ర:—(ఎ) ఇప్పటి కన్ని ఆదవుల పంచాయితీ లేర్పరప బడినవి. ఇక నన్ని ఈ సంవత్సరమున నేర్పరపబడును. (బి) పంచాయితీల కప్పగింపబడిన ఆదవులలో పశువుల మేతకుమాత్రమే యియ్యబడినవెన్ని? వంటచెరుకు ఆకుల ఎరువు మున్నగువానినుపయోగించుటకీయ్యబడిన వెన్ని?

ఉ. తెలియదు. రిర పంచాయితీల కేర్పాటు చేయబడి నట్లుమాత్రము తెలిసినది.

ప్రశ్న (ఏ) తాలూకా బోర్డులకు సభికారాధ్యక్షుల సంఖ్య హెచ్చించెదరా? (బి) ఎప్పుడు ఎన్ని ప్రదేశములలో (సి) కొన్ని స్థలములలో నైన ఎన్ని కలవైనాధ్యక్షులెన్నుకొను పద్ధతి నేర్పరచెదరా?

ఉ. (ఏ) (బి) ఆలోచనక్రింద నున్నది. (సి) అంగీకారములేదు.

గా. కే. పి. రామమూనగు గారు.

ప్ర. డిండిగలుపాలపూటు రైలుజంక్షన్ల వైకాల్యమును గురించి పొదన్నా గుండి పోరనూరు వరకును మూడవరైలు మార్గమును కూడవేసెదరా? అట్లువేసినవోమీటరుగాజుబంట్లు కొచ్చికి కూడవోమీటరుండును.

ఉ. మాకట్టి ఆధికారములేదు. డిండిగలు పాలపీపాల పూటు రైలుమార్గమునకూలముగ నుండియుక్తమని తోచిన దక్షియండియారైల్వేకుంపెనీవారికి వ్రాసెదము.

12 ప్ర. (ఏ) దక్షిణహిందూస్థానమున స్వదేశీసంస్థానాధీశుల పాతకాలపర్వాటు ఏమట్లునకువచ్చినది. (బి) సంఘమువారు సమావేశమై విధానము నేర్పరచిరా? (సి) వ్యయము లు దేశవాతాయముండియే ధరింపబడునా?

ఉ. (ఏ) (బి) సంఘమేర్పరపబడినది. 18-11-14 న సమావేశము జరిగినది. చిత్తుపద్ధతి ఆలోచనలోనున్నది (సి) ధనవిషయమింక నాలోచింపబడలేదు.

గా. పి. ఎస్. కృష్ణారావుగారు.

19. (ఏ). కలిచేడు జడ్జ్ హౌంగుంపుల అధినేత లోని ప్రజా అచ్చటిగనులలోని పని మూలకముగా బ్రతుకు చుండిరనుట నిజమేనా? త్రిటనుకును జర్మనీకిని యుద్ధ మారంభమయి అపని నిలిచిపోయినదా (బి) అట్లు నిలిచిపోయి యుండునెడల ఆప్రజలు ప్రభుత్వమువారు ఏవిధమైన జీవనాధార మేర్పరచియున్నార? కయచేసి తెలియదరా?

ఉ. (ఏ) అవును (బి) అనేకములు రోడ్డులు కాంక్రెట్ చేయబడినవి. ప్రజావానివలన జీవమును సంపాదించు కొనుచున్నారు.

20 (1) (ఏ) ఈరాజధానిలో నెచ్చుటెచ్చుట పశు వైద్యశాలలు కాంక్రెట్ ఆయుధ ప్రారంభముకాదే? (బి) వీరిలో నెక్కడెక్కడ కొద్దిపాటి డిస్పెంసరీలు (చుండుల మామిడిమొక్కవైద్యశాలలు) పెట్టినా?

(2) వైద్యశాలలు కాంక్రెట్ ఆయి ప్రారంభము కాని పోటులలో నెల్ల డిస్పెంసరీలు పెట్టుట లాభకరమనుటను ప్రభుత్వమువారు నాలోచించురా?

ఉ (ఏ) అనులాపురము, నెల్లూరు, నంద్యాల, హిందూపురము, మదనపల్లి, నేలము, ఈరోడు, ఉడకమండలము, మంగళూరులలో, వైద్యశాలలు మంజూరైనవి. ఎచ్చటను చిన్న డిస్పెంసరీలు (బొంబప్రదానశాలలు) పెట్టబడలేదు. అట్లు చేయుట యుపయోక్తమాయనుట విచారింపవలయునని బోర్డు ఆఫ్ రెవెన్యూవారిని రోరెదము.

21. డిస్ట్రిక్టు బోర్డు తాలూకాబోర్డుల అధ్యక్షులు ఉపాధ్యక్షులకు తమ హోదాయుక్కు ఆధికారమును ఇచ్చుటకు సంబంధించినవిషయములో ప్రభుత్వమువారిచే నైన నిబంధనలను ఏర్పరచినారా? ఆ నిబంధనలేమి?

ఉ. 1912 జనవరి 31 తేదీకు జి. ఓ. నె. 159 రు డి. సభ్యులవారి కియ్యబడు. ఈ యుత్తరపు జిల్లాబోర్డులకు కూడ ప్రసరించుచున్నది.

22. నేనిదివరకు 1914 వ సంవత్సరము నవంబరు సమావేశములో నడిగినరీతిని ప్రభుత్వమువారు (ఏ) తమాషిలుదారును గ్రామ మునసబులును డిస్ట్రిక్టుబోర్డు నిర్వచనములకు నిలువరాదను విషయము సమంజసమో కాదో తెలుపుటకు జిల్లాబోర్డు తాలూకాబోర్డుల అధ్యక్షులు కొరబడినారా? (బి) అట్లుజరిగి యుండినయెడల ఎందరభిప్రాయముల నిచ్చియున్నారు? ఆ యభిప్రాయముల పోకడ యెట్టిది?

ఉ. అధ్యక్షుల ఆభిప్రాయములు కొరబడలేదు.

23. (1) (a) ఏ ఏ జిల్లాలలో డిప్యూటీ కలెక్టరులు డివిజన్ ఛార్జి లేకుండ కలెక్టరులకు సహాయకులుగా నియమింప బడినారు (b) ఇందులో ఎవ్వరికైనను క్రిమినలు కేసులను విచారించుటకుగాని క్రిమినలు అప్పీల్లను వినుటకుగాని అధికార మియ్యబడినదా? ఇయ్యబడిన యెడల ఎవ్వరికియ్య బడియెను? (2) వారికి జిల్లామేస్ట్రీలును ట్రాక్టరుపుచ్చేయు క్రిమినలు కేసులను విచారించు నిధికారము ప్రభుత్వము వారికురా?

ఉ. (1) (ఏ) దక్షిణగూడూరు, చెంగల్పల్లు, కోయంబుత్తూరు, కడప, గంగాము, గోదావరి, గుంటూరు, నేలము, తిరుచినాపల్లి, తిరునల్వేలి జిల్లాలలో (1) బియును (2) ను ఆ డిప్యూటీ కలెక్టరులకు మొదటి తరగతి స్వాతంత్ర్యములుండుటచేత డిస్ట్రిక్టుమేస్ట్రీలుగారు వారివద్దకు పంపు కేసులనువారు విచారింప నర్హులుగానున్నారు.

26. నేను 1913 ఫిబ్రవరిలో ప్రశ్నింపగా గూడూరు జంక్ క్వార్టర్ల దాటుట బిడ్డికి (1) సంబంధించినట్లు, ఎస్టి మేటు తియారగుచున్నవని వచ్చిన ప్రత్యుత్తరము విషయములో (ఏ) ఆ దాటుకట్టుసందర్భమున సంఘటన ఎక్కువగారైల్వే కంపెనీ వారే పని జరిపి యున్నారో ప్రభుత్వము వారు దయచేసి చెప్పగలరా? (బి) అట్టి దాటుకట్టలో కట్టబడినయెడల, రెండువైపులను రెండురైల్వే ప్లాటుఫారములుండునట్లు ప్రేమను కట్టించుటకు ప్రభుత్వము వారు దయతో నేర్పరచురా? ఉ. బిడ్డికి సంబంధించిన ఎస్టి మేటు 1913 జూనులో కాంక్రెట్ అయినది. ఆర్థిక పరిస్థితులచే పని నిలవయుండిపోయినది. రానుండు సంవత్సరమున త్వరలోనే ప్రారంభింప బడగలదు. 27. (1) నెల్లూరు రైల్వే ప్లాటుఫారమువైన కప్పేమిలేదనియు ప్రయోజికులు ఎక్కుట నిగుటలలో పలుమారు ఎండవానలకు నోర్యుకొన వలసియున్నారనియు ప్రభుత్వమువారు చెరుగుదురా? (2) నెల్లూరులో ప్లాటుఫారముకంటే ప్రేమను పట్లములోనున్నదనియు భిక్షవోటి

నుండి మరల మొక వోటికి రాకపోకలు కష్టములై యున్నవనియు ప్రభుత్వమువారు తెలుగుదురా? (8) ప్రభుత్వమువారు వై చివరములను గురించి రైల్వేవారు గమనింపరలసినదా? నియమించి, వైచివరను పట్టు పారమును నభివృద్ధిపరచి ప్రజలకు ననుకూలములు కలిగింతురా?

ఉ. (1) మరియు (2) అవును. (3) వైచివర పట్టు పారముల సంస్కరణ విషయము రైల్వేవారి యాలోచనలో నున్నది. కాని ప్రస్తుతపు ఆర్థికావస్థలో కార్యము పాగుటకు విలులేదు.

29. 1918 వ సంవత్సరపు ఎన్నికల్యందు ఆర్థిక సవరణకు సంబంధించిన బిల్లులను ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించి వారా? వాని నన్నిటిని సమన్వయించి బిల్లు కాసన నిర్మాణ సభలోనికి ఎప్పుడు ప్రవేశ పెట్టబడవచ్చును?

ఉ. (1) ఈ విషయమునకు సంబంధించిన బోర్డువారి సలహాల రిపోర్టు ఇటీవలనే అందినది. ఆలోచనలో నున్నది. (2) ఏ బిల్లు ఎప్పుడు పెట్టబడునో ప్రభుత్వమువారు చెప్పవలరు.

29. (2) 1912, 1913, 1914 వ సంవత్సరములలో సంయుక్తపరగణాలు, వంగరాజధాని, సుబాబు, మధ్యపరగణాలు, బొంబాయి మద్రాసు రాజధానులు వీరిలోనుండిని దొంగగుంపుల నెట్రెంటులను సంఖ్యయెంత? (2) ఆయా నెట్రెంటులలో ఆయా సంవత్సరములలోనినందు ముందీగ్రజల సంఖ్యయెంత? (3) ఆ నెట్రెంటులను నడవిన అధికారాలెవరు? ఉ. (1) మద్రాసును గురించినంతవరకు ఈ క్రింది లెక్కలు విషయములను తెలుపగలవు.

సంవత్సరము	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య
1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921
...

ఇతర ప్రభుత్వములవారి ప్రదేశములలో నెలకొల్పబడిన నెట్రెంటులను గురించి ఈ ప్రభుత్వమువారివద్ద లెక్కలులేవు. గా. రావుబాచూర్ మోచెర్లరావుచంద్రారావుగారు.

32 (1) యుద్ధమునకు సంబంధించి వి. సి. ఎస్.ఎస్. నెలవులను వారు వెనుకకు పిలువబడినారా? (2) అట్లు వెనుకకు వచ్చినవారికి ఏలాటి ధర్మములు నిర్ణయింపబడినవి? ఎంత కాలముగా నట్టి ధర్మములను నిర్వర్తించుచున్నారు? ఇంకను నెలవులను నిర్వర్తించగలరు? (3) యుద్ధారంభమయిన పిదప వైద్యులుగాని యధికారులకు ఎందరకు నెలవొసంగబడినది? వారు ఈ దేశమునుండి బయటికి నెలవుమీద పోవు విషయమున నింకను నిర్బంధము లేదయ్యెనా? (4) అట్టి నిర్బంధము లేకున్నాననుచు వి. సి. ఎస్.ఎస్. మాత్రము ప్రవర్తించుచున్నారా? ఇతర సర్వీసులకు కూడ గలవా?

ఉ. (1) మొత్తముమీద 19 గురు వెనుకకు రప్పించబడిరి (2) ఈ 19 గురులో 12 గురు వేరువేరు జిల్లాలకును దివిజనులకును పంపబడినారు. అచ్చట వీరియందొగమునకు కాలపు మిలిలేదు. ఒక్కరు కోయంబత్తూరులో ఆడిషన్ లో జడ్జిగా నియమింపబడినారు. ఆ పదవి 1915-వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 27-వ తేదీవరకు మంజూరైనది. మరెవ్వరు విజయనగరము ఎన్ఫీటు బ్రష్టిగా తమ పూర్వపదవికి చేరుకొనినారు. అయిదుగురు స్పెషలు డ్యూటీలకు వేయబడినారు. ఇంకొకరు ఒక్కటి పది నెలలకు మంజూరు అయియున్నది. మూడు ఆరు నెలలకు మంజూరు అయియున్నది. ఇవియున్నాయు 1914-వ సంవత్సరము నెవ్రెంటుల మధ్యమున ప్రారంభమగుచున్నవి. కడపకు పోస్టాఫీసు స్పెషలు డ్యూటీ ముగిసినందున దానిని నిర్వహించుచుండిన యాతడు సాధారణ కార్యాలానికి నడుపబడి యున్నాడు. ఇప్పటి స్పెషలు డ్యూటీలు నిర్ణీతమయిన వ్యవధికి వైదొడిమంజూరు అగునా కాదా అనువిషయము ప్రభుత్వమువారి ముందుచెప్పబారు. (3) మరియు (4) యుద్ధారంభమునుండి వైద్యులలోనుండి నెలవియ్యబడినవారి సంఖ్య 17. నెలవు ఇంది యాలోచించు పరమమీదనో ఆలోచ్యమనకనియో యియ్యబడినది. అన్ని సర్వీసులకు నో కేరీని నిర్బంధములతో ఇండియా బయటికి పోను నెలవు ప్రయత్నమగుచున్నది.

డిల్లీ
సిన్ మూరు రాజకుమారుడు
నైనికలకు సహాయకుడు.
డిల్లీ ఫిబ్రవరి 2:— రహరంగమునందు భారతీయ నైనికలకు 8 లక్షల సిగరెట్లు పెట్టెలను, సిన్ మూరు రాజకుమారుడు పెట్టెలను కన్నలు. సర్ విక్రమసింగుగారు, యచ్చెదమని రాజ ప్రతినిధిగారికి తెలుపగ దీనికి వైస్రాయిగారు అంగీకరించిరి.

అధికారులకు వచ్చిన యుద్ధవా గలు
హిందూదేశపు మంత్రిగారు పంపుట

డిల్లీ ఫిబ్రవరి 2:— ఇంగ్లీషు భాషలలోను, ఇరాను సముద్రములోను జర్మను సలుమేరె నలు ఆరువేలవలను టూర్నిడో వలన నాశనము చేసినవి టూకొమారు అనుష్టిమరున, యేమియు చెప్పకుండగ నే అంటిఫెరు ఆగ్రమునకు ఈ కార్యభాగమున ముంచివేసిరి. పరాసువారి టూర్నిడో వలన కళానులను రక్షించినవి. ఇయెరియా అనుష్టిమరున అంటిఫెరు ఆగ్రమునకు తూర్పున 16 మైళ్ల దూరములో సంగతి తెలియజేయకుండగ నే టూర్నిడో కొగట్టిరి కాని మునిగిపోలేదు. ఫ్లిటువద్దకు 40 మైళ్లలో నెను గ్రూచు మునిగిపోయినది. దీనిని ముంచుటకు పూర్వము, కళానులకు తెలియజేయగా వడవలలో నెక్కిరి. లిండావూరును లేవర్నూలువారు ఆవలముంచిరి. కళానులు చిన్న పడవలో ఒడ్డుచేర్చబడిరి. కిల్గానుమీదికి కళానులను రక్షించి స్టీమరును సముద్రముపాలుచేసిరి, మరెవ్వరికీ గుఱుకాద బిగ్గాండు సముద్రములో ముంచివేసిరి కాని దీనివేరింకను తెలియలేదు. ఇట్లు చేయుటవలన మన వర్తకము అగి, సప్తములు రాకుండపోవునని జర్మనుల అభిప్రాయమైనట్లున్నది కాని స్టీమరులను భీమా చేయవారు లుదల ప్రయాణములు మానివేయకుండగ తెలిపినారు ముంచివేగముతో వెళ్లుటవలన బెల్గాన్లు స్టీమరుకటి సలుమేరెను బానినుండి రప్పించుకొన గలిగినది ఇక్కడి యుద్ధపు టోడల కి సంగతిని తెల్పిన తెలియజేసెను. ఈ సమాచారము వీరు తెలిపినాని కన్వెనెను అభివందించి వెల్లిపోయిరి. ఆగ్నేయలోను, లాబాన్ పశ్చిమముగా నున్న గట్టి బేగ్రామును, కడవిన రెండుదినములలో జర్మనులు తీరముగ ముట్టడించిరి. గర్బవేయిద్ద కేతువులు సులభముగ వెనుకకు గొట్టబడిరి. ఇక్కడ 200 మంది జర్మనులు చనిపోయిరి. ఆగ్నేయలో పరాసువారిని కొట్టి వెనుకకు నెక్కిరి. లాబాన్ లోని అంగ్లేయుల సామము జర్మనుల ముట్టడించుచునే యున్నారు. ఇక్కడ అంగ్లేయుల బలమును మరీకించుటకు దోరించిట్లు వోచుచున్నది. జనవరి 26 మొదలు 24 తేదీ వరకు జరిగిన యుద్ధపు ఫిలిగతులను గురించి, పరాసు అధికారు లిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. ఈయధ్య జర్మనులు చాలమంది ముట్టడించుచు వచ్చిరి కాని వారికి లాభమేమియు కలుగలేదు. వైగా మిత్రముడలివారి బలమును దిగినను పోచిపోవుచున్నది. సమయమువచ్చినప్పుడు మిత్రముడలివారు అన్నివిధముల గొప్ప ప్రయత్నములను చేసి, జర్మనీవారివైచుదురు. యుద్ధసేనలు చాల ప్రదేశములలో వ్యాపించి, యుద్ధముచేయుచున్నవి. కూర్మ ప్రయోగలో ప్రాముఖ్యముగాని పోరాటము లింకను జరుగుచున్నవి. విన్నులానడికి యెడమ ప్రక్కనున్న రువ్వల సానములను ముట్టడించవలెనని జర్మను లెన్నియో ప్రయోజనములేని ప్రయత్నములనుచేసిరి. కాచేలియో స్రాంతముల ముఖ్యమగు యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఆస్ట్రీయావారు తమ సామర్థ్యమునంతను వినియోగించి, సానునది దిగువభాగమునను, సాంబారు, స్పీలికపోవు మార్గములలోను తలపడుచున్నారు. రువ్వలను వీరివేరించి, వీరే శత్రువులను తలపడుచున్నట్లు కనపడుచున్నది. కాక్సులోను, పోవ్యాలోను రువ్వలను టర్కివారినిదించి, టూబీజును, లిగి స్వాధీనుచేసికొనిరి. కల్లసముద్రములో ముట్టడిను, "వైస్లా" అను టర్కివారి యుద్ధపుటోడలను, రువ్వలను నాకలు తిరిమివేసి బ్రిటిషాండును ఫిరంగులు పెట్టికొట్టినవి వ్యాధిగులాని బ్రెయిన్ ట్రెక్ యిట్లు వ్రాయుచున్నది:— ఆంగ్లేయులు తాముచేసిన వాగ్దానములన్నిటిని కొంచెమైనను పాల్పాడకుండ సకాలమునకు వెరవేర్చిరి. ఈ వాగ్దానముల వెరవేర్చుట ఒక బ్రహ్మాండము కాదు. సముద్రమార్గముల వరికట్టి జర్మనులకును ఇటునటు కదలకుండచేసి వారిని ఉపవాసముల పాలుజేయుచున్నారు. ఇట్లు చేయుటవలన మనకు రావలసిన ఆహారపదార్థములు క్రొత్త సేనలో నిరాహుటముగ వచ్చుచున్నవి.

బర్మా
బర్మా వర్తక సంఘమువారు.
రాజ ప్రతినిధిగారికి విజ్ఞాపనము పంపుట.
రంగూను ఫిబ్రవరి 2:— బర్మా వర్తక సంఘపు కార్యదర్శిగారు రంగూనులోని పత్రికలకిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— వికోపాలో యుద్ధము పానకుటవలన రాజ ప్రతినిధిగారు బర్మాను దర్శించుటమానివేసిరి. కాన రాజ ప్రతినిధిగారు రంగూనుకు వచ్చినప్పుడు సమన్వించవలసిన విజ్ఞానమును, మనోవ్యక్తి యిట్లుండులు తెలియుటకై వారికి వచ్చును. మన పంపించబడినది. విజ్ఞాపనము దీర్ఘముగనున్నది. మన సంస్థానపు రైలు వేగురించి యీ త్వరలో దీని యంగ్లీషు వరకును పూర్తి చేయించుటయు, ఇట్లు చేయుటవలన వర్తకమునకు లాభకరముగ నుండుననియు, నూతనపుకోడను నిర్మించుటకును, పల్లివ భవనములకు కావలసిన సాధనసామగ్రిని గురించియు, నిదివరకున్న యేర్పాటులు బాగుండక పోవుటచే వానిని తిరిగి సవరించవలసినదనియు, బర్మాలో నొక హైకోర్టును పెట్టుట యవసరమనియు, వ్యాధిస్థుల పరీక్షించినవారి నొకరిని చీఫ్ జడ్జిగ నియమించవలసినదనియు, ప్రస్తుతము చీఫ్ జడ్జిగానున్న సర్ ఛార్లసు ఫాక్సుగారు పనిచాలించుకొనుచున్నారనియు వీరిసానమున తగినవారిని నియమించ వలసినదనియు విజ్ఞాపనలో నూచింపబడినది.

బర్మాలోని పరవతి సంఘము.
తెప్పి నెంటు గవర్నరుగారి తీర్మానము.

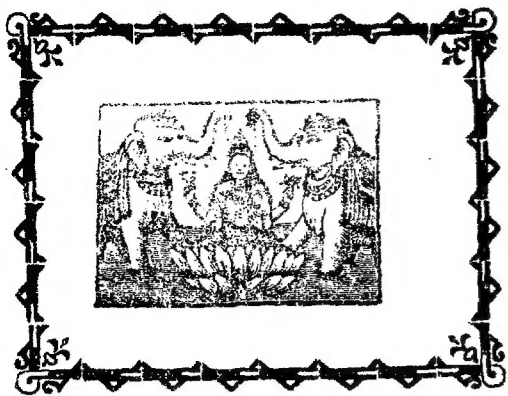
రంగూను ఫిబ్రవరి 2:— బర్మాలో పరవతి సంఘములు పనిచేయుచున్న విధమును గురించి బర్మా టెప్పి నెంటు గవర్నరు సర్ హార్వే ఆడం ను గా రుకొమత్తిర్నాచు లోనిట్లు తెలియజేసిరి:— ఈ సంఘము 67 నుండి 90కి వృద్ధియగు లెంతయు, తృప్తికరముగనున్నది. ఈ సంఘములు జయప్రదముగ నిర్వహింపబడుచుండుటయే బర్మాలో పరవతి సహాయోద్యమమునకు ముఖ్యలక్షణముగనున్నది. ఇంగ్లీషు గారు పట్టుదలతోను, సామర్థ్యముతోను, కిసం నుండి సహకారోద్యమమునకై పాటుబడుచున్నారు. వీరికంతయు బర్మా రాష్ట్రము ఋణపడియున్నది. వీరికి సహాయోద్యోగులుగ కెంటును, డను, గార్లుకూడ పాటుపడుచున్నందునకై కొనియాడతగియున్నది.

బర్మా బ్యాంకు వ్యవహారములు

రంగూను ఫిబ్రవరి 2:— బర్మా బ్యాంకుకు అప్పులను తీర్చుటకును, రావలసినవానిని రాబట్టుటకును, హోల్ డ్యు వర్తకారిని నియమించిరిగా? వీరికి ప్రతిఫలము యెంత ముట్ట చెప్పకలెనను క్రొత్త వచ్చినది. నెలవో మిటివారు నెలకు 500 రూపాయల ప్రతిఫలము యిచ్చిన వ్యాజ్యని చెప్పిరి. 500 రూపాయలకు అంగీకరింపక తీసుకునే తీరుకు నెల 1-కి 1275 రూపాయలు వచ్చును అనునని హోల్ డ్యు వర్తకారు అనిరి. ఈ కారణము వలన తాము పనిని మానివేసు కలసి వచ్చునని కూడ చెప్పుచు నెల 1-కి 2000 రూపాయల ప్రతిఫలము, ఖర్చులు యిచ్చిన సత్తుమున పనిచేయుచున్నది డివిడెండు కంచియిచ్చిన తరువాత నెలకు వెయ్యిరూపాయలు పుచ్చుకుండుమనియు చెప్పిరి. ప్రస్తుతము వలెనే డివిడెండు కంచి యిచ్చుకరకు నెలకు 1500 రూపాయలను, తరువాత 600 రూపాయలను ప్రతిఫలము యియ్యవలయునని కోర్టు వారు తీర్పు చెప్పిరి.

ఇంజనీరింగు సభ

రంగూను ఫిబ్రవరి 2:— పంజాబులో ఇంజనీరింగు సభ యొకటి జరుగుచున్నది వీరుబర్మావారిని ప్రత్యేక మొక సభ నేర్పాటుచేయుటకోరికి లేదా తమతో గలిసినయెడల సహాయము చేసెదమనిరి ఈ విషయమై చర్చించుడగ నిటీవల బర్మా ఇంజనీరుల నెక్రెటే యిట్లులో ప్రతినిధియొకటి సభ జరిగినది చీఫ్ ఇంజనీరు మానసియులగు జి సి స్వామిగారు, అగ్రాసనాధిపత్యమువహించిరి బర్మా ఇంజనీరుల కార్మికును నెలకొల్పటకు పంజాబు సభ వారు చేయుచున్న ప్రకారము సంవత్సరమునకు రూపాయల వంతున చందా చేయుటకును, తీర్మానింపబడినది. ఈ సంవత్సరము కమ్మిటికి మానసియులగు స్వామిగారు ప్రెసిడెంటుగ నియమింపబడిరి. ఇద్దరు ఉపాధ్యక్షులును, 9 గురు సభ్యులును కూడ దీనిలోనుండును. అక్టోబరు 21 మొదలు 24 తేదీవరకు నెలవులందును, అప్పుకు మయ్యయోలో మొదటిసభ జరుగును.

ఆంధ్రవత్రిక

1915 వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 3 వ తేది

బుధవారము.

శాసన నిర్మాణ సభ.

నిన్నటిదినము, ఈరాజధానిశాసన నిర్మాణ సభ సమావేశమయ్యెను. శారవసీయలైన సభ్యుల ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము లొసంగబడెను. వాని నన్నిటిని విమర్శించుట సులభ సాధ్యము కాదు. కొన్నిటినిమాత్రము వివరించుచున్నాము. దిండి గల్లు, పాలఘాటు రైల్వే మనకు సంబంధించినది కాకపోయినను, అందులో డిప్టికర్ బోర్డుల స్వాతంత్ర్యములకు సంబంధించిన ధర్మసూక్ష్మము సమ్మిలితమైయుండుటచేత గమనింపదగి యున్నది. ఇంకను ఆరైల్వే విషయమున రైల్వేబోర్డువారు తీర్మాన మిచ్చియుండలేదని మనప్రభుత్వమువారు నుడివినారు. తాము మరల నావిషయమును ఆలోచించు నట్లు కానరా లేదు. బోర్డువారైనను ప్రజాభిప్రాయమును మన్నించి బిల్లు కంపెనీవారికి ఇయ్యకుండురు గాక యని నమ్మవలసియున్నది. మరియొక ప్రశ్న అడవులపాలనకు సంబంధించినది. అడవులశాఖలోని క్రింది యుద్వ్యంగస్థుల హడావడి తగ్గు నిమిత్తము పంచాయతు లేర్పరచుట ముఖ్యతరవ్యమని ఫారెస్టు కమిటీవారి తీర్మానము. ఆతీర్మానము ననుసరించి యెన్నికంచాయతు లేర్పడినవి? త్వరలో నెన్ని యేర్పడ నున్నవి? వానివాని స్వాతంత్ర్యము లెంతవరకు? అనువిషయములను గురించిగ. జి. వి. నరసింహ అయ్యరుగారు ప్రశ్నించిరి. ప్రత్యుత్తరము ఏమాత్రమును తృప్తికరముగా కానరాదు. ఎన్ని పంచాయతు లేర్పడియుండునదియు ఏవకార్యముల కేర్పడియుండునదియు ప్రభుత్వమువారు చెప్పలేదు. ఫారెస్టుబోర్డువారు 50 పంచాయతు లేర్పడవచ్చునని మంజూరు మాత్రముచేసి యున్నారు. ఒక్కమాటలో ప్రభుత్వమువారు ఈవిషయమును ముగించినారు. కాని ఇంతకంటె రైతులకు ముఖ్యమగు విషయము ఇప్పటిలో ఒక్క నీటివసతి తప్ప తక్కినదేదీయు కానరాదు. పసువులకుగడ్డి, ప్రాయ లోనికి పుల్ల, ఎరువునకు ఆకు, రైతుయొక్క మూడు ప్రాణములు. వీని విషయమున రైతు హక్కులను లనుభవించుచున్నాడనుట నెరింగియే మన ప్రభుత్వమువారు దయామయులై విచారణ కమిటీ నేర్పరచిరి. కమిటీవారు సలహాలనిచ్చి ఇప్పటి కప్పడేనుమారురెండు సంవత్సరములు కావచ్చును. పనిమాలేమేమియు సాగుటలేదు. రైతుద్రవ్యము వెచ్చిపెట్టెదగిన యధికారులనునియమించివిచారణచేయుంచుటయు, ఆవిచారణఫలమును రైతునకు అందజేయకపోవుట యసంభవించుట, మిక్కిలి శోచనీయము. నిజముగా ప్రభుత్వమునందలి యధికారులకు ఆటంకములు లేకపోవు. కాని ప్రజాప్రతినిధులకు అట్టిఆటంకముల స్వభావమును తెలియపరచి వారి సాయముగిని వారిచే పనిజేయించి రైతుకు లాభ మొనర్చుట న్యాయముగానుండును. కాని వారిప్రశ్నలను కొలదిమాటలతో శ్రోసివేయుట అంత యుప

యోగకారిగా కన్పించదు. గా. ఎ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు బాలురకును బాలికలకును గాను కొత్తగా నెలకొల్పబడిన ప్రథమపాఠశాలల సంఖ్య లాదిగా 10 విషయములను గురించియు నీటి కాలువల ప్రవృద్ధిని గురించియు, నగరములలోని నీటి వసతులు, మురుగుకాలువలను గురించియు, బెంచి కోట్లలు, గ్రామ మనసబు కోట్లలు, గ్రామపంచాయతుల సంఖ్యను గురించియు పశువైద్యశాలలను గురించియు, ప్రశ్నలనుగూడ ఒక్కొక్కటి విషయములోతప్ప తక్కిన యెన్ని విషయములకు సంబంధించి ప్రభుత్వమువారు తగిన లెక్కలను సిగ్గుచేరినామని తెలిపిరి. ఆలెక్కలిప్పుడు ఏమయెటలేవు గాని వచ్చినప్పుడు మిక్కిలి యుపయోగకరములుగానుండు ననుటకు సందేహము లేదు. కృష్ణారావుగారు దొంగగుంపుల స్థిరావాస విషయమున కొన్ని సంగతుల నడుగు వారైరి. ఇప్పటి కీవాసస్థానములు మన తెలుగు జిల్లాలలోనే నాలుగుచోట్ల నేర్పడి యున్నవి. బావినిగడ్డలో మాత్రము సంఖ్యతగినది. ఇతరస్థలములలో క్రమక్రమముగా హెచ్చుచువచ్చుచున్నది. నిన్నటిదినము గా. ఎస్. కృష్ణారావుగారు ఈవిషయమున నొక తీర్మానమును గూడ నుపపాదించిరి. గుంపులకు తగినకూలి ఇయ్యబడుచుండుట లేదనియు వారి వారసులను వారువారు శాశ్వతముగా కొనుటకు అభ్యంతరములు పెట్టబడు చున్నవనియు కొన్ని యధినివేశ ప్రాంతములలో నేరములు హెచ్చుట కాన వచ్చినదనియు కాపున తగిన విచారణసలుపుటకును నింకను నట్టి స్థానముల యభివృద్ధికై పని చేయుటకును అధికారాధికారసభ్యులలో నొక యుపసంఘము నేర్పరచుట మంచిదనియు ముదిరి. అందుమీదట గా. సర్. హోల్లెస్టు అట్టగారిచేత ప్రత్యుత్తరము మొత్తముమీద తృప్తికరముగా నుండుటకాక ఒక్కవిధముగా హైందవులకుబుద్ధి కరవునదిగా నున్నది. ఇప్పటి స్థానములకు ప్రభుత్వమువారు పంపత్సరమున క్రితయని మొత్తముగా నుపకారధనము నిచ్చుచున్నారని ఆధనము నుపయోగించుకొని రైల్వే సవరణక సంఘమువారు పాటుపడుచున్నారు. వారుబాపట్ల వద్ద దొంగగుంపులలో ముఠితనము నేర్చుకొనిన వారికికృషికూడనేర్పు నేర్పాటులొనర్చి యున్నారు. పిల్లలకు విద్యాలయము లేర్పడినవి. రక్షకసంఘమువారు మత విషయకముగా జోక్యము కలుగ చేసికొనుటలేదని తెలిపినారు. అట్లేమైనజోక్యము కలిగించుకొనిన నిదర్శనములున్న యెడల ప్రభుత్వమువారు విచారించురట. తగినభోజన వసతులు సమకూర్చ బడలేదనుటకు ఆధారములు లేవట. ఈవిషయముల నన్నిటను కొంతయభిప్రాయ భేదములుండవచ్చును. అన్నిటికిని సాక్ష్యము తెచ్చుట యెల్లప్పుడును సాధ్యముకాదు. అట్టి సాక్ష్యము కనుపలచి నప్పుడు తాము విచారించుమని గూడ హోల్లెస్టు అట్టగారు నుడివినందులకు సంతసింపవలసినదే. మరియొక్క విషయమునమాత్రము అభిప్రాయభేదము లుండుటకు వీలులేదు. హిందువులును మహమ్మదీయులును ఇట్టి యధినివేశములను ప్రారంభించుట యెప్పుడాయని ప్రభుత్వము వారెచుకూడ చున్నారని గా సర్ హోల్లెస్టు గారు ఎత్తిపాడుచువరకును మనవారు కర్తవ్యమును తలపెట్టియుండి యుండకుండుట మాత్రము చింతాకరము. సర్. హోల్లెస్టుగారు తుదకు చెప్పిన రీతిని ఇప్పుడుండు నట్టి స్థానములను పరీక్షించుటకు నుపద్రవ్యసంఘము నడుగుటకు ముందు హిందూ మహమ్మదీయసంఘము నొకదాని నేర్పరచి కొత్తల గునట్టిస్థానముల నేర్పరచుటమిక్కిలి శ్రేయస్కరము దీనిని ఎల్లచుచేయరని సర్ హోల్లెస్టుగారిట్టిమాట

లాడిరని కొందరందులేమో! అట్టి తృప్తినందిన చాలదు. హైందవులు కార్యపరులనుటను వ్యక్తి కరించుట కిదియు నొక తరుణము. దీనిని పోగొట్టుకొనినయెడల మనకు క్రింది జాతులవారి బలము లేకపోవుచు కాక ఇతరజాతులనుండి శారముకూడ తగ్గును. కాన పనిబూనుటమేలు. ప్రభుత్వమువారు గా కేశవపిల్లగారి మాటలను మాత్రము మగువరాదు. కొన్ని యిట్టిస్థానములు నేరములకాకరము లగుచున్నవి. అట్టిస్థితిని మాన్పుట ప్రభుత్వమువారి ధర్మము. దానిని తప్పక గ్రహించి నెరవేర్చురని నమ్ముచున్నాము నిన్నటి సమావేశమున జరిగిన చర్చలో నింకొక యంతమును విమర్శింపక విరమించుట తప్పగును. గా. ఎ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు స్థానిక స్వపరిపాలనా సంఘములలోని సభ్యత్వనిర్వచనములకు అధికారివర్గములోని వారు నిలువరాదను తీర్మానమును చెప్పిరి. దానిపై నైనచర్చ యందు ప్రభుత్వపక్షముగా తేబడిన వాద మిది. చట్టము ననుసరించి అధికారులు నిర్వచింపబడవలె నను నిర్బంధములేదు. అందువలన నేదేని యొక్క తరగతిని ఏలనిర్వచనమునుండి త్రొక్కివేయనలెను? ఎచ్చులనైనను అధికారి వర్గ మెక్కువ యున్న యెడల ప్రభుత్వమువారికి తేలిపినచో తగ్గింతురు. త్వరలోనే స్థానిక స్వపరిపాలనాశాసనము సవరణకు వచ్చుచున్నది. కాన అప్పు డి. వి. యము నాలోచింపవచ్చును. ఇందులోని మొదటివాక్యమును మానివేసినయెడల చర్చసియాంశ మేమియును విశేషము కానరాదు. అందుచేతనే కొంత దూరము చచ్చజరిగినను మధ్యకాలమున అధికార వర్గపు ప్రాబల్యమును తగ్గించుటకును, స్థానిక ప్రభుత్వపు శాసనము సవరణకువచ్చినప్పు డివిషయమును ఎత్తి కొనుటకును, గా. శివస్వామి అయ్యరుగారు బహుకొను చున్నారుగాన నాధికార సభ్యులు ఇంకను జచ్చింప పనిలేదని యుదాహరణ పెట్టెండు ప్రభువుగారు చెప్పటతో తీర్మాన ముప సంహరించు కొనబడెను. కాని గా. శివస్వామి అయ్యరు గారు రొక్క విషయమును మాత్రము తప్పక గమనింపవలసి యున్నారు. స్వాతంత్ర్యాభిలాషులగు నాంగ్లప్రభువులు మన కొసంగదలచి యుండునది స్థానిక స్వపరిపాలనము. స్వపరిపాలనమునందు ప్రభుత్వాధికారులకు స్వేచ్ఛావిహారము లేదు, వారు ప్రజాప్రతినిధులు కాజాలరు. ఈవిషయమును నిరూపించుటకు గా. మోచెర్ల రామచంద్రారావు గారు ఇంగ్లీషు రిపోర్టులనుండియు మన ముఖ్యమంత్రి ఆసిస్టెంట్ గారి యుపన్యాసము నుండియు ప్రమాణముల నిచ్చియున్నారు. ముందునకు స్థానిక స్వపరిపాలనా శాసనము సవరణకు వచ్చినప్పుడు గా. శివస్వామి అయ్యరుగారు రివిషయములను స్మరించుకొందురని విశ్వసించవలసి యున్నది.

ఉన్నతోద్వ్యంగమునందుండు నొక తురుష్కుడు తన దేశ శత్రువుల కేసి, యధాన్యాయమే చూపఁబడవలయునను వాడై యుండుట, ఈదినములలోఁ గొంత సంతస నీయమైయున్నది. స్మిర్నా రాష్ట్ర పాలకుఁడగు రహ్మాజీ మను సితఁడు “తురుష్కుము, తురుష్కులకే” యనురాధాంతమున నుద్రేకఁడైనను, నాంగ్ల పరాసులపట్ల నితఁడు ప్రవసియముగాఁ బ్రవర్తించెను. అందున జర్మనివారి కంతప్రీతిఁజూపువాడుగాఁ జూపఁటఁడు. తుద కీతఁడు తన ప్రయత్నమున తనకంటె నెక్కువైన, తక్కువ, వాడగు శార్వజ్యునికి లొంగిపోవలసిన వాడైనను నావిషయమై పట్టుదలతోఁ బోరాడి జర్మనీ జిత్తులకుఁదామోసపో లేదని యేని యాశ్చర్యమై డెలుగఁజేసెను.

బిరోపా మహాసంగ్రామము.

జర్నను సబ్ మెరై నులు.

అయిదువైపులను ముందుట.

గ్రాఫిక్ కమ్యూనికేషన్

లండను ఫిబ్రవరి 1:— బెర్లిన్ ఫాస్టునుండి లిబర్వాల్ నకు తిరిగివచ్చిన గ్రాఫిక్స్ స్టీమరు గాలి కెదురుగా నల్లరేఖతో వచ్చుటచేసి కమ్యూనికేషన్ గలగెను. నీల్ హింద కోట్లకొనివచ్చుచున్న ఇద్రములును, నూనెదబ్బాలును, మం సపుతుండును గనబడినపుడు ముందిరకన్న విశేషమురానున్న దని ప్రయాణికులు తయారుగనుండిరి. పొరలుచుండిన సముద్రము నూనెములముగ శాంతిపరచెను. అప్పుడు వారికి యోడ గనబడెను. దీనికొక గొట్టము కలదు. ఇది యొకింత ఊగులాడి వెంటనే మునిగెను. తరువాత బూడిదవర్షముగల యొక చిన్న యంత్రము గానబడెను. నీటియందు లేలు పట్టకాలనంద రికినియ కెప్పాను ఆసటచెను. ప్రయాణికులందరిజడి కలుగ లేదు. గ్రాఫిక్స్ హాల్ ప్యాస్సేజ్ గ్రాఫ్ ను సమవసారంబిం చెను. అయితద్దామి ప్రయాణికులచేయు గాని యెద్దుదగ్గలు సముద్రపుటడుగున బురదయందును వెనుకకుమరలెను. ముగి పోయినయోడ సమావేశమునక త్రాల్చుగనబడెను. అప్పుడు ప్రయాణికు లామె సగియోడలోని నావికుల నీట్రాల్చుగాపాడునని దలచిరి. గ్రాఫిక్స్ స్టీమరులోని యంత్రకారులను వాని కులను శాఖించిరి.

ఇకేరియా స్టీమరు

లండను ఫిబ్రవరి 1:— హామరు, లాస్ట్ బానుండి వచ్చుచున్న ఇకేరియాలోని నిర్భయముగా బ్రయాణింపబడుచుండ నీటిమట్టమున కడుగున అకస్మికముగ నొకటి పేలెను. ఓడమునుగవారంబించెను వెంటనే యుద్ధవస్తువును గవించువరకములే త్రవ్వెను.

ఈయోడను గాపాడ ప్రాంతివాని యొద్దకు పుటోడలు పంపిరి. సరికొండ ప్రాంతివాడు నాకాశ్రయమున పుకొనిపోయెను.

ట్రాక్ మార్కు యంత్రకారుడు చెప్పసంగతులు

లండను ఫిబ్రవరి 1:— ట్రాక్ మార్కులోని యంత్రకారు కడింగుండును జేరెను. వాడిట్లు చెప్పుచున్నాడు. చల్లదనము చచ్చి యింజనుగదిలో నే నున్నపుడు ఆ డుగున నొక స్పిన్డలి పినిపించెను. నేను నైకి వచ్చున పుటి కంద రి పడవల దింపుడను నుత్తరువునిబడెను. ఓడలోనివారు నీవనులుగాలేదు. ఈ ధ్వనిమాలమున నోడలోనివారు తివాళాయంత్రము చెడిపోయెను. ఆకారమున వార్త ననాతడు ప్రద్రవమున దెబ్బపువార్త నంపుచుండగా ననేక పర్యాయము విద్యుచ్ఛక్తి తీగ్రముతనికదిగెను. నావికులలో చారుది లాగును, లోపలివొక్కాయలనుమాత్రమే ధరించి యడిరి.

ఓడసంబంధముగ పత్రములుమాలము గాపాడబడెనని దెలుపుచున్నది. వాతావరణము శాంతముగనుండుటచే పడవలు దిగుండుటకు వలనపడెను. ఓడ, మునుగుచుండగా ప్రాంతివాల్చు ముడు వచ్చి నావికులను గాపాడెను.

నావికుడు చెప్పసంగతులు

లండను ఫిబ్రవరి 1:— ట్రాక్ మార్కు స్టీమరులోని నావికుడిట్లు చెప్పుచున్నాడు:— జర్మనీవారు మాకు ముందు వాత్ర చెప్పి మాస్టీమరునై ట్రాక్ మార్కు గొట్టమును వదలలేదు. మాస్టీమరువలన ప్రాంతివాల్చు, డిప్లోమెటుమమ్మ వెంటనే రక్షించి. మాలో ఒక్కరై నల్ల నల్లము లేదు. ఒకరికై నను స్పృశగులలేదు. ట్రాక్ మార్కు గొట్ట స్టీమరువద్దకువచ్చి తగిలిన ఆ దెబ్బకువలన నేను మునుపటి నావి. జర్మను సబ్ మెరై యొక్క నీటివెనుండి గొట్టము మాకు అగడదెనది. సబ్ మెరై ను ముచినవెంటనే మేము సాహాయ్యముకావరె నని తీరేటిల్లి గ్రామును పంపితిమి. ల్యాండునుండునుండి మాకు వాలువచ్చినది. సబ్ మెరై ను పారిపోవునపుటికే మా స్టీమరు ఇంజనరీ వారు మోకాటిలోతునీటిలో నుండిరి.

లిబర్వాల్ నందు జంతులేకుండుట.

గేట్లు బిటనుకును ఇర్లాండుకును ముఘాముగ సరకుల గొనిపోవుచున్న కొన్ని యోడలు ప్రయాణముల సలిపెను. లిబర్వాల్ నందు వారు జంతులేకయుండిరి. ఎప్పటికరెనే యోడ

లునిన్ను రాకపోకల జరుపుచుండెను. ప్రయాణికులగొని పోవు యోడలు ప్రయాణము చేయుచునేయున్నవి. నాకాసంఘమువా రిబండిపోటువారల బరిమార్పు నేర్పాటు జేయుచునని సమృద్ధిముకలదు.

జర్మనులు వచ్చినట్లు భయపడుట.

తేనిపోని సంగతులను చెప్పట

ఇంగ్లాండున కాగ్నేయ భాగమున గాలియోడలువచ్చుట. లండను ఫిబ్రవరి 1:— ఇంగ్లాండున కాగ్నేయతీరము నందు నేటిరాత్రి గాలియోడలు గణనయ్యెననియు వెంటనే కోటలోనివారలు ఫిరంగులు బాదుచేసి వానిని ఛానలావలికి దబిమిచినయు, దెబ్బపడుచున్నది.

వెంటనే యేర్పాటులుచేయుట

లండనులో నున్నట్టియు నితర ప్రదేశములందలియు అధికారులు వెంటనే దీపములు దగ్గించి ప్రాముఖ్యములగు స్థానములసంరక్షింప నేర్పాటులుచేయుటగాంచిరి. అన్ని యేర్పాటులును సక్రమముగనుత్పాదముగను నెరవేర్చబడెను.

ఫిరంగులను బాదుచేయుట

లండను ఫిబ్రవరి 2:— మహాద్రవ్యమునందలి ఫిరంగులు బాదుజేయబడెను. అనేకవజ్రోత్తుల మూలముగ రాత్రి యంతయు శోధింపబడెను. కాని విశోధిమానములు గానరా లేదు.

లండనులోని వదంతులు.

జెప్పిలిన యోడల దశ మొకటి రానున్న దని వదంతులు లండనులో విక్రమింపబడుట నున్నవి. రక్షణోపాయ పద్ధతుల పరిష్కారము దీపముల దగ్గించుటవలనను, ప్రత్యేకరక్షకభటుల రావించుటచేతను, యిట్టి వదంతులు గలిగియుండవచ్చును.

ఫిరంగులను ప్రేల్చినకారణము

లండను ఫిబ్రవరి 2:— దోపరులలో ఫిరంగులు బాదు జేయబడెనుగద. శత్రుస్థాన చట్టముల గవనించకయే ఒకస్టీమరు వచ్చుచుండుటచే ఫిరంగులు బాదుజేయబడెను.

ఇంగ్లాండు

ఉద్యోగియుల నియోగము.

కర్మర్ కోలాండు, కర్మర్ మెయిక్ వేరింగు, కర్మర్ బార్బిస్ట్రాక్స్— నీరలపటాలపు నాయకులుగ నియమింపబడిరి.

ప్రాస్తు

పరాసు అధికారుల ప్రకటన.

లండను ఫిబ్రవరి 2:— స్వాగ్రహ- నిన్న రాత్రి యిక్కడ యిట్లు ప్రకటించబడినది:— లాభాస్ప- బెత్తును మార్గమున, ఉత్తరముననున్న కందకములను మట్టించి తీవ్రముగ పోరాడిరి. కాని వెనుకకు నెట్టివేయబడిరి. జర్మనులు వెనుకకు వెళ్లి పోయినప్పుడు, చాలమందిని పోలోయినవారిని వదలివెట్టిరి. ఆలపురుకు ఉత్తరభాగమున బీమాంకెలు యొద్ద, జర్మను కాల్యంట్లులు మాకందకములమీద నకస్మాత్తుగ పడుటకు యత్నించినకాని వెనుకకు గొట్టబడిరి. వీరు కొన్ని ప్రేలుడు పదార్థములను వదలివెట్టిపోయిరి పాం టెను మేడము ప్రాంతము లోను, ఆగ్లోనలోని, బోయము డి లాగురి యొద్దను తీవ్రముగ పోరాటము జరుగుచున్నది. బాల్బెర్ల వైపున జర్మనులు మమ్మ మట్టించిరి కాని వెనుకకు పారదోలబడిరి. మాకందక ములలో నొకదానిని జర్మనులు మందు వెట్టి ప్రేల్చి ధ్వంసము చేయగా, మేము వదలివెట్టిపోతిమి. మాకేమియునప్రయత్నముకలుగ లేదు. వాజ్జెను, ఆల్సేనులో దట్టముగ మంచుకురిసినది. ఇక్కడ పోరాటము జరుగలేదు.

రుమ్మా

రుమ్మావారి ప్రకటనము

వెల్స్ గ్రాడు ఫిబ్రవరి 2:— లిబర్వాల్ లిబర్వాల్ కని వారము నాడు జర్మనీవారు మనవెండ్ బ్రయత్నించిరిగాని వారికెక్కువ వజ్రమును గలిగించి వెనుకకు గొట్టి తిమి. వారు మాకో ఆను గ్రామును విడిచి పోవలసినవారైరి. ఆదివారమునాడు సోఫాకా, బాలిమాఫ్ వద్ద తమ ఫిరంగుల నేకములజేర్చి వెనుక కొంత వైస్యము సహాయముగా మనవై

జర్మనీవారువడిరి. ఆదివారమునాడు జర్మనీవారు బాలిమాఫ్ వద్ద మనవై నల్లరేఖ తీవ్రముగ బదులుచే మనము రెండవ, మరక కందకములకు వెనుకకు పోవలసినవైము. బాలిమాఫ్ ప్రాంతముల పట్టునడిచి ఫ్రెంచ్ జనగరి 28 తీక్షణతగల రిఫ్లేక్షన్ వగకు జర్మనీవారు మనవై బడివున్న వారిని 6000 మందిలో వారు లెయుండురని తెలుపుచున్నది. జనవరి 26 మేము 29 తేదీ వరకు కాశ్చేతియా పర్వతములలో 78 యుద్ధోగ్గియులను 4065 భటులను బట్టు కొంటిమి. బాలిమాఫ్ వద్ద తీవ్ర ప్రతికారము నల్పి స్వాధీనము దప్పిన కందకములనన్నియు తిరిగి స్వాధీనముజేసికొంటిమి. జర్మనీవారికి గలిగినవజ్ర మింతయుని చెప్పటకువీలులేదు. ఆసమయముననే వారిఫిరంగులు నిప్పులవజ్రము గురియించుచుండ జర్మనీవారు గుమ్రెడ్, మొఘాల్లీ యనుగ్రామములనై బడిరి. ఫిరంగులను బాదుజేసియు సన్నీలతోబాడిచియు వారిని వెనుకకుగొట్టి పోగొట్టుకొనిన స్థానములనన్నిటిని తిరిగి స్వాధీనముజేసికొంటిమి. అని ప్రకటించబడినది.

ఆఫ్రికా

టరుగ బాటు- న్యాసాల్యాండు గవర్నరు.

లండను ఫిబ్రవరి 1:— టరుగ బాటుచేసిన వారివారుకు దింకను పట్టుపడలేదు. సన్నీ పట్టుకొనుటకు వానివెంట వెంట తిరుగుచున్నాడు. వాని అనుచులందరు తలా ఒక దోవచేయబడిరి. టరుగ బాటుచేసిన ఇతరకుట్రదారులను ఒకరి నొకరిని పట్టుకొనుచున్నాడు. టరుగ బాటు అణచివేయబడినట్లు కలచవచ్చును. అని న్యాసాల్యాండు గవర్నరు తెలిపినట్లు వార్తాసంఘమువారు ప్రకటించిరి.

అమెరికా

బడలగొనుటను గూర్చిన చట్టము.

వాషింగ్టన్ ఫిబ్రవరి 2:— ఓడల గొనుటనుగూర్చిన చట్టమున తిరిగి సవరణకరకు ప్రత్యేకసంఘమువారికి నివేదిం పవలయునని సభాధ్యక్షులగు ప్రజాసత్తాక పక్షవాది యగు క్లార్కు- గారుపాదించినవిషయ నీచట్టమునుగూర్చి చర్చనైతేలు నందు నిలుపబడినది. ఈచట్టమున ప్రాతినిధ్యతభుత్వ పక్ష వాదులు నిరోధించుచున్నారు.

టర్కీ

మాజెరాను టర్కీవారు ముట్టడించుట.

దిల్లీ ఫిబ్రవరి 2:— ఇంగ్లీష్ ప్రభుత్వమువారిట్లు ప్రకటించుచున్నాడు:— మాజెరాను టర్కీవారు 300 మంది జన గరి 30 వ తేదీ యుద్ధమున ముట్టడించిరి. ఈచట్టము తీగ్రి నుండి కుడికట్టమిదే నున్నది. అంగ్లేయులకు దానిమీద అంగ్లేయులు తురుష్కాలతోకలపడి, వెనుకకుగొట్టి చాలవజ్రము కలిగించిరి శత్రువులు 7 గురు చనిపోయిరి. 48 పట్టుకొనబడిరి. తరువాత మనవారు వెంటాడించి, శత్రువులు అచ్చాదనచేసి కొనిన యేర్పాటులను ధ్వంసముచేసిరి. ఒకటిటిమి యుద్ధోగి కిని, 6 గురు సోల్దతులకును దెబ్బలు తగిలినవి.

జర్మనీ

జర్మనీలో ఆహారపదార్థములు తగ్గియుండుట.

లండను. ఫిబ్రవరి 1:— ఆహార పదార్థముల విషయ మైన చట్టములు జర్మనీలో నమలులో నుంపబడుచున్నవి. బిషాములు మాత్రమే గొధుమండ్రి టైలను దినపత్రికయననయు మిలిన్ వారందరును పరిధాన్యమును దినపత్రికయను కలొను. పుర పాలకసంఘమువారు నిశ్చయించిరి. రసాయనము మాత్రమే గొధుమలను కొట్టెల నమ్ముతురు. కొనుగోలుదార్లు వైద్యు: వీటిని జూపవలయును.

స్థితిగతులు శోచనీయుముగ నుండుట.

స్థితిగతులు సామాన్య ప్రజలకు దెలిసికొని దానికంటె ఎక్కువ శోచనీయుముగనున్నవని బెర్లిన్ వార్తాపత్రికలు తెలుపుచున్నవి. అందుచే నీ చట్టము లనులులో పెట్టబడెను.

జర్మనీలోని శాంతివత్సవలంబులు.

జర్మనీలో బ్రయాణముజేసినవచ్చుచున్నట్లు ఎక్కువైతె పత్రికా విలేజుకుడిట్లు దెబ్బపుచున్నాడు:— స్థితిగతులు సన్నీ స్థలములందు శాంతివత్సవలంబునను ప్రత్యేకముగ గావగుటయు, శాంతి పక్షుగు సహావేషములు నేర్పాటుజేయ చుండుటయు, 'యద్ధము నిలుపు' డను ప్రకటనములు గో

అందు కేయబడుచుండుటయు—నీవిషయములు గమనింపదగి యున్నవి. కాంతిపక్షమున సమాజేశమునకు బోయినందులకై దేవునిద్వారమును గొంతమంది త్రైదుచేయబడిరి. అం దిద్దరు తుపాకులతో గాల్చబడిరి.

భయపూరితులుగ నుండుట.

గూలకాయలగు నెద్దవారలను యువకులును అనే కులు రణరంగమునకు బోవుచుండ నీవిశేషము చూచెను. ప్రతిస్థలమునను జనులువిచారముగను ఆతురతతోను ఉన్నారు. యాచకులు వృద్ధిచొందిరి.

జర్మనులకు గొప్పకష్టము.

ఆస్ట్రేలియా ఫిబ్రవరి 2:—ఈ త్రైమాసిక యుద్ధ రంగములో ఒకటిరెండు కోట్లలకు జర్మనువారు గొప్పనష్ట కష్టమును పొందిరి. చెబ్బలుతగిలిత పైనికలను ఎక్కిలాకావెలే మీదుగా 21 ఆసుపుత్రైపు ఒక్కటివారమునాడు చేర చేసినది.

బొంబాయి

బొంబాయి ఫిబ్రవరి 2:—

కూలివాండ్రకు యిండ్లను నిర్మించు యెర్పాటులు.

బొంబాయి ఫిబ్రవరి 2:—బొంబాయిపురాభివృద్ధిసంఘము వారు త్రైమాసిక సంవత్సరమున స్థలములో, కూలివాండ్రకు యిండ్లను నిర్మించుటకు ముఖించినయెర్పాటులు, బోర్డువారికి పంపబడినవి. ఈయిండ్లు అయిదుగు డెములుగ నిర్మింపబడును. అన్నింటిలోను 16 గదులుండును. ఒక్కొక్కగదిలో 8 గదులు ఉండును. దీనికి 12 వేలుఖర్చు అగును. ఈసామ్యము బోర్డు వారు కాంక్షనుచేసిరి.

క్రైస్తవ యువతుల సంఘము

బొంబాయి ఫిబ్రవరి 2:—బాతీయ క్రైస్తవ యువ

తుల సంఘముయొక్క సాంకేతిక సభ యీ రోజున బొం బాయిలో జరిగినది. ఈ సంఘమునకు సైక్లెట్ యగు మిస్ ప్లాచెస్సుగారు రిపోర్టులో ఇట్లు చెప్పిరి:—నిరర్థి సంవత్స రము ఈసంఘ చరిత్రలో చాల ముఖ్యముగ పరిగణింపదలెను. యుద్ధమునకు సంఘమువారు అనుకొన్న పనులు కొన్ని అగి పోయినవి. కాని ఆ పనులకు నిరర్థిహము కలుగలేదు. కలకత్తాలోని యీ సంఘమునకున్న అప్పులో 11 వేల రూపాయలు తీరినది. 11 వేలలో 5000 రూపాయలను ఈచారమువల్లగు కార్మికే ప్రయోజనము యిచ్చిరి. నైని టూల్, ముస్సోరీలలోని సంఘములు కూడ స్వంత ఆస్తిని సంపాదించినవి. కరాచిలోని సంఘమునకు భవనము కట్ట వలెనని ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఇప్పటికి 10 వేల రూపాయలు పోతైనవి. గవర్న మెంటువారు చక్కనిస్థలమును 20-వేల రూపాయలను సాహాయ్యముచేసిరి. కాని సంఘము చేతిలో 20-వేలు ఉండినగాని పనిప్రారంభించుటకు నీలులేదు.

బొంబాయి చిత్రకళాసంఘమువారి ప్రదర్శనము.

బొంబాయి ఫిబ్రవరి 2:—ఈ ప్రదర్శనము తేపు ప్రారంభింప బడును. ప్రదర్శనముయొక్క ప్రారంభోత్సవము నేటిరాత్రి జరిగినది. దీనికి గవర్నరుగారు భార్యసహితముగవచ్చిరి. ఈసం వత్సరము ప్రదర్శనములో యెక్కువకనవులు లుండకపోయి నను, ప్రదర్శించినంతవట్టుకు చాల చిత్రమగునని యున్నది. ప్రదర్శనము వారమురోజులు నిరవయ్యుండును. ఈక్రిందివారికి బహుమానము లియ్యబడును:—గూనెరంగులో చక్కని చిత్ర పటములను వ్రాసినందుకు వ్యాసము కొరసానికి, నీటిరంగులో 17 చిత్రపటములను చక్కగ వ్రాసినందుకు స్ట్రెటెస్కోరసానికి, నలుపు తెలుపురంగులలో చక్కనిచిత్రపటములను వ్రాసినందు కు హార్నెక్ సాల్టిగారికి, రాత్రివే మువ్వకారమును నుండర ముగ చెక్కినందుకు ఫాడ్జెగారికి, ఫాటోగ్రాఫులను చక్కగ తీసినందుకు హాగ్ దొరసానికిని బహుమానము లియ్య బడును.

కూలివాళ్ళు కేసు

తీర్పుచెప్పట

పూనా ఫిబ్రవరి 2:—విశాఖలోను కూలివాని చంపి నట్లు చేసినాడు సాలోమను తన పాద్రీకానినేబిలును, సా యననైకో, మోహనరావులకును యిద్దరు ఇటుకపనివాం డ్రును వివాదించుచున్నారు. ఈకేసులో నేను పూనా ని మత్తు జడ్జి గారు తీర్పుచెప్పినారు. పాద్రీకానినేబిలు విశా యమునకు ప్రాణాపాయకమును గాదును కలిగించినందుకును, తక్కిన ముద్దాయిలు సామాన్యముగా గాయములను కలిగించినందుకును ముద్దాయిలు దోషులని జారీచెప్పిరి. వీరితో జడ్జిగ కేసును. సోలాసుకు 9 వందలను 2 వేలఖయదును 2 1/2 వేలముద్దాయిల మూడేమూడేసి సంవత్సరముల కఠిన శిక్ష ను విధించిరి.

కరాచి

కరాచికి విద్యుచ్ఛక్తి సప్లయ

కరాచి ఫిబ్రవరి 2:—కరాచిపట్టణ చరిత్రలో నూతన తీకము ప్రారంభమైనది. కరాచిపట్టణమునకు విద్యుద్దీపములు నెట్టుటకు పనులన్నియు పూర్తియైనవి నిన్నరాత్రి విద్యు చ్ఛక్తిని తయారుచేయు యంత్రాలయమునద్ద అనేకవేల నుండి కరాచిపట్టణము గుమికూడిరి. సింధు కమిషనరుగారు విద్యు చ్ఛక్తిని బయటికి వచ్చుటకు గుండీరి ఒత్తిరి పట్టణ ఆనంద మునకు మేరలేదు. గుండీరి ఒత్తిరుని కమిషనరుగారినితోరుచు విద్యుచ్ఛక్తి కంపెనీ ఛైర్ మేనుగు ఆనరుబుల్ నెట్ గారు ఇట్లు నిర:- వ్యాపారముయొప్పుటలేనేజరుగుచున్న దనికొందరుచెప్పె దురు. ఇట్లుచెప్పుట తెలివితక్కువ. ఇట్లు చెప్పటవలన జర్మనీ వారివిశ్వాసునకు కారణములైన బడాయి, నల్లన, జంభాలను మనముకూడ ప్రదర్శించిన వాళ్ళగుచున్నాము. యుద్ధముపూ ర్తి యగువరకు వ్యాపారము యెప్పుటివర కిలాగున జరుగును? జరుగుటకు నీలులేదు. కరాచిలో విద్యుచ్ఛక్తిని తయారుచేయు ఫ్యాక్టరీనికట్టుటకు మేము ఆకాంక్షనును పడితిమి.

తరువాత కమిషనరుగారు ఇట్లునిర:- వ్యాపారము యెప్పుటివర జరుగుచున్నదని చెప్పకొనుటలో మనబడాయి నటన, గప్పాలు ఏమి బయటపడుచున్నవో నాకు తెలియలేదు. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము యుద్ధములో దినుటకు తీర్మానించు కొన్న దనుమాట తెలిసినప్పుడును, ఎంతకాలమునుండియో యె దురుచూచుచున్న యాఘోర క్రాంతిమము తటస్థించినప్పు యును, వ్యాపారము కొన్ని మాన్యునో యెప్పుటివరకే జరుగు నని చెప్పటలో డబబులు ఏమిమీలేదు “వ్యాపారము యెప్పు టివర” అను ముక్కలో సామ్రాజ్యమునకు సంబంధించిన అర్థముకలదు. ఆ అర్థమేమనగా? యుద్ధము జరుగుచున్నను, యుద్ధమునకు సామ్రాజ్యములో ప్రజకు మనోవ్యధ భవనము. శరీరభాధకలిగినను, శ్రీగాని, పురుషుడుగాని ఎవరిచేతనైన పనిని వారు చేయుదురు. అని ఈలాగుననే సామ్రాజ్యమునం దలి ప్రజలందరును ప్రవర్తించిరి. కాబట్టి వ్యాపారము ఎప్పుటి వరకే, అనువాక్యముగా బడాయి కొట్టుకొనుట ఏమీలేదు.

కలకత్తా

నల్లమందు అమ్మకము.

కలకత్తా ఫిబ్రవరి 2:—నల్లమందు అమ్మకము జరిగినది. కాశీనల్లమందు 840 వెట్టెలు, నగుట న 1601 రూపాయలకు విక్రయింపబడినవి. మొత్తముమీద 13,44,900 రూపాయలు అమ్మకము నులన వచ్చినవి. కడచిననెల అమ్మకపు సామ్యుకంటె 875 రూపాయలు అదనము వచ్చినవి. కడచిననెల నగుటకు రు 1600-5-0లు మూత్రమే వచ్చినది.

జననవార సంచలు.

ఆస్ట్రేలియా న గతులు.

కలకత్తా ఫిబ్రవరి 1:—ఆస్ట్రేలియా దేశమునందలి సిడ్నీ నగరములో గననవారసంఘము వర్తకముచేయు జేమ్సు బెల్ కంపెనీలోనున్న స్మిత్తుగారు సంయుక్తకంట్రాక్టు పరత్తు లనుగుతించి మాట్లాడుటకు తమకంపెనీ తరపునను, ఆస్ట్రేలి యాలో సంయుక్తవాణిజ్యముచేయు మిరి 10, 12 కంపెనీల తరపునను కలకత్తాకువచ్చిరి. ఈ త్రై ప్రత్యుత్తరమునకు న్యరహారములు పుష్కార మగుట అసంభవమని స్పష్టముగా స్వతావగవచ్చిరి. అని ఇం గ్లిషు మెన్ పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

కలకత్తా మ్యునిసిపాలిటీ.

కలకత్తా ఫిబ్రవరి 2:—కలకత్తా మ్యునిసిపాలిటీ యొ క్కు రియటి పరిపాలన రిపోర్టులో యొక్కింది విషయములు న్నువి—కలకత్తా హిందూదేశపు రాజధానిని మార్చినను కలకత్తా నగరముయొక్క వెల మునుపటికన్న 22 లక్షల రూపాయలు అధికమైనది. అధికమైనందుకు మునిసిపాలిటీ వారు సంపాదించుచున్నారని కాని పన్నులను విధించు దిపార్టుమెంటువారు సంకల్పి సంధ్యములను ఆలోచించకుండ ఏలానైన పన్నులను అధికము చేయవలెనని పట్టణముయొక్క ధరను వెంచినారేమోయని సంకయించుచున్నారు.

అలహాబాదు

ఫిఫ్త్ కమిషనరుగారి దర్బారు.

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—మధ్యప్రదేశ్ కాల ఫిఫ్త్ కమి షనరుగారి దర్బారునకు గారు, మార్కెట్ మెన్ గురు మిస్ రాబర్టు సన్ గారితోను, స్టాక్, సెక్యూరిటీ బోర్డులోను కలిసి సోమ వారమునాటిఉదయము మొయిలలోబయలుదేరి రాయపూరుకు వెళ్ళిరి. ఈక్రమ దర్బారుచేయదురు.

రాయపూర్ దర్బారు.

సంస్థానాధీశునకు సత్కృతిపెక్కు

రాయపూరు ఫిబ్రవరి 2:—సంగతవారము నాడు మధ్యప్రదేశ్ కాల ఫిఫ్త్ కమిషనరుగారు రాయపూరులో దర్బారు చేసిరి. సక్రివిస్ ఖాదన్ సంస్థానాధి పతులకు సత్కృతిపెక్కు

జరిగినది. బిలాన్ పూరుకు ఎక్స్ ప్రెస్ అన్వేషించు కమిషనరుగ నున్న ఖాన్ బహద్దూర్ జెకర్ అలీగారికి, కువాడా సంస్థా నమాను దివానుగనున్న ఖాన్ సాహెబ్ మహమ్మద్ అబ్దుల్ హక్ గారికిని సనదులు, సంగత నిమ్నములు యియ్యబడినవి. ఫిఫ్త్ కమిషనరుగారు ఉపన్యసించిరి. కమిషనరుగారి గౌర వార్థము 92 వ వంబాబు పట్టాలను దర్బారు చేయవద్ద నిల చేసెను. ఛార్జ్ ఛార్జర్ సంస్థానాధిపతులు బుధవారము నాడును, గురువారము నాడును, రాజకుమార కాలేజీలో కమిషనరు గారికి విందుచేతురు. తరువాత కమిషనరుగారు, రాయపూర్ సరాఫ్ ఛార్జర్ సంస్థానములను దర్శించుదురు.

హిందూదేశపు నెకోదోగ్యులు

వారికి నెలపు.

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—లండను నుండి ఒక లెట్టు తెలిపినారు:—జనవరి నెల ఆరంభమునందు హిందూదేశపు నెకోదోగ్యులయొద్దభూమియందెలండను వెల్లిచూచినట్లుటకు 26 గంటలు తెలపుయ్యబడినది. ఈసమయమున యుద్ధభూమి లోని హిందూదేశపు నేనలుకూడ విక్రాంతిని పొందుచుండెను.

సాహాయ్యపరపతిసంఘముల కమిషను.

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—గర్ ఎడ్వర్డు మేక్ గన్ గారి యాజమాన్యముక్రింద యెక్కువవచ్చిన సాహాయ్యపరపతిసంఘ ముల కమిషను యీ నెల బంగారరాజధానిలోను, ఉత్తర హిందూస్థానములోను పంపారముచేయును. కమిషనువారు పర్యటనము పూర్తియైన తరువాత విష్ణులో మకాముచేసి రిపో ర్టును తయారుచేతురు.

లాబ్ నార్ చెరువుల పరిశోధన.

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—మధ్యఆసియాలోని లాబ్ నార్ చెరువులగద్ద నూతనవిజ్ఞానములను కనిపెట్టుటకు వెల్లివ సర్ ఆర్ లె ఫ్లెయిన్ గారు తమపని చక్కగ జరుగుచున్నదని నవంబరు 15-వ తారీఖున తెలిపిరి.

మధ్యప్రదేశ్ గాలు

వ్యాయసభాసాలనము.

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—కడచినసంవత్సరము, వ్యాయసభా సాలనముగురించి పంబాబులో కొన్ని ఏర్పాటులు చేయబడినవి ఈవర్షముమీదనే మధ్యప్రదేశ్ గాలు, బిరానలలో కొన్ని యెర్పాటులుచేయుటకు హిందూదేశపు మౌలికగొప్పకొనిరి ఈయెర్పాటుల ప్రకారము దీవిజను జడ్జిలుగాని, డిప్యూటీ జడ్జిలుగానియుండరు. రాజధానిలో 12 గురు డిప్యూటీ అండ్ సెషన్సు జడ్జిలు నియమింపబడుదురు. ఈవర్షములో కొక లీగలరియంబెన్నరుగారి కియ్యబడును, రాజధానిజ్యూడిషి కాలలో కూడ కొన్ని మార్పులు చేయబడును. రెండవ జడ్జిలు కమిషనరుగారి జీతము 2,750 రూపాయలనుండి వేలకు వృద్ధిచేయబడినది.

సంయుక్త రాష్ట్రముల మహాసభలు

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—సంయుక్త రాష్ట్రము రాజకీయ, సంస్కరణ, ప్రాథమికసభలు, 9-వ పర్యాయ ఏప్రిలు 2 మొదలు 15-వ తేదీ వరకు గోర క్షు ర ముగ జరుగును.

లక్నో ఆద్యక్షులు చేతికి

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—పూర్వములక్నో ఆద్యక్షులు పత్రికకు మాసములగు గంగాతపాద వర్ణిగారు చేజ రుగ నుండిరి. ఇప్పు డిది ప్రేతరుపాటు రాజుగారి స్వాధీను లోనికి వచ్చినది. దీనికి ఎస్. సి సన్యాలు గారు సంద కులుగ నున్నారు.

హిందూస్థానిపత్రిక.

అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—లక్నోలోనిపత్రికాంధ గంగాప్రసాద వర్ణిగారచే నెలకొల్పబడినది. హిందూదేశ నేతాసంఘమువారు తీసికొని కే. పి. సాహు, గారి ఆకార ములోనుంచి.

లాహోరు

జస్టిసు, సర్ సోనాల్లు జాస్టెస్సుగారు.

వ్యాయవాది సంఘము ఆగినందుట. అలహాబాదు ఫిబ్రవరి 2:—పంబాబు చిఫ్ కోర్టులో, వ్యాయవాది సంఘమువారు నేడనుమానేజమె జస్టి సర్ డోనాల్డు జాకెస్టునుగారికి గ్రహస్థమువారు “నైట్ డ్యు” అను బిరుదమిచ్చి సత్కరించినందుకై అభినందించి డిల్లీ కుట్ర నేరపు అక్సెల్లను విచారించుచున్నందున ఈ సభకు టకు కొంచెము ఆలస్యమయినది.

విరోజపురము

ఫిరోజపురపు మాతృకేసు.

ముద్దయలకందరకు ముఖ్యము విధించబడుట. ఫిరోజపురము జనవరి 2:—ఫిరోజపురము వ్యక్తేసు లో ముద్దయల కేసును కేసును నెమచ్చు జడ్జి గారు మరణ దండన విధించిరి.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTER'S AGENCY).

THE GREAT EUROPEAN WAR.

WAR NEWS.

GREAT BRITAIN.

War on British Mercantile Shipping.
How the "Graphic" Escaped.

LONDON, February 1.
The mail packet "Graphic" from Belfast to Liverpool sailed by steaming ahead to wind at full speed. The passengers were prepared for a thrill when they saw masses of floating wreckage, barrels of oil and sides of iron. A choppy sea was perfectly calmed by oil. They saw one funnelled vessel evidently in trouble which suddenly lurched and sank, and next observed a sinister grey little submarine. The train ordered lifebelts to be served out. There was no panic. The "Graphic" steered for ahead. The submarine followed her, but soon ceased pursuit owing to the swamping effect of the head sea. Passengers noticed a trawler near the sunken steamer and hoped that it had the latter's crew aboard. Great tributes are paid to the "Graphic's" crew and officers.

Airships off S. E. England.

An Unfounded Report.

LONDON, February 1.—(11-15 P. M.)
It is reported that airships appeared off the south-east coast to-night and that the forts opened fire and drove them across the channel. The authorities in London and elsewhere took the promptest precautions to obscure light and protect important points. All was done in splendid orderliness and calm.

No Hostile Aircraft Appears.

LONDON, February 2.—(3 A. M.)
There was gunfiring at the coast batteries and searchlights were busy, but no hostile aircraft appeared.

Reason for the Rumours.

Rumours which were rife in London that a fleet of Zeppelins was approaching were baseless. They were probably due to a trial of defence measures entailing a further diminution of light and the calling out of special constables.

LONDON, February 2.—(5.25 A. M.)

Thunders at Dover was due to non-compliance on the part of a steamer with the Port Regulations.

So regular cargo sailings between Great Britain and Ireland have been cancelled, but Liverpool is not scared, and vessels were entering and leaving yesterday as usual. Large passenger lines continue sailings and are fully confident that the Admiralty will dispose of the raiders.

Divisional Commanders Appointed.

Colonel Rowland, Colonel Mainwaring and Colonel George Stockwell have been appointed Divisional Commanders.

FRANCE.

Rescued by French Tugs.

LONDON, February 1.
HAVRE.—The "Icaria" from La Plata was steaming unsuspiciously when the explosion occurred beneath the water line. The vessel began to sink and hoisted signals of distress.

French destroyers hastened to the rescue, and two tugs brought the steamer to harbour.

Steamer "Tokomaru."

Engineman's Story of Disaster.

LONDON, February 1.
An engineman from "Tokomaru" has arrived in England. He says he was standing in the refrigerating engine room when he heard a terrific explosion below. When he reached the deck he heard the order "all hands to the boats." There was no panic. The shock deranged the wireless apparatus, and the operator received several shocks while sending a distress message. The crew was mostly dressed in vest and trousers.

Only Ship's Papers Saved.

It is understood that only the ship's papers were saved. The weather was calm; hence the boats were able to stand by. When the ship was heeling over three French trawlers appeared and rescued the crew.

A Sailor's Description.

LONDON, February 1.
A sailor of the "Tokomaru" has put simply and forcibly the latest instance of German "frightfulness" in the following terms:—"We were torpedoed without any warning and might all have been drowned as far as the captain and crew of the submarine knew. Luckily French help from the trawler and destroyers was readily forthcoming, and we were all rescued and none were hurt. The torpedo struck us amidships and carried away the bulwarks and part of the bridge. We saw the periscope of the submarine and her wake as she made off. We sent out a wireless message for help and answer came even from Land's End. The engine staff was knee-deep in water before it escaped."

Enemy's Attacks and Repulses.

LONDON, February 2.
PARIS.—Last night's communique says:—The enemy this morning violently attacked trenches north of La Bassee-Bethune road, but were repulsed, leaving numerous dead. The German infantry at Beaumontchamel, north of

TELEGRAMS.

Albert attempted to surprise one of our trenches, but were repulsed, leaving the explosives with which they were provided. There has been great activity in the region of Fontaine Madame and Bois de la Grurie in Argonne. A German attack in the direction of Bagelle was repulsed. One of our trenches was mined and wrecked and we evacuated it. We had no losses. There has been no fighting in the Vosges and Alsace, where heavy snow-fall has occurred.

RUSSIA.

German Offensive.
Artillery fight.
Allies Regain their Positions.

LONDON, February 2.
PETROGRAD.—The communique says:—An attempt by the Germans on Saturday to take the offensive at Lipno and Dobrzyn was repulsed with heavy loss to the enemy, who were forced to evacuate the village of Makow. The Germans on Sunday concentrated large artillery forces in the region of Sokhagzew and Bolimoff and then attacked in strength in close formation with supports. An impetuous German attack in the region of Bolimoff on Sunday forced us to retire to the second line of trenches. Prisoners captured in the Bolimoff region say that German attacks between January 23rd and 30th cost over 6,000 in killed. In the Carpathians we captured 78 officers and 4,065 men between January 26th and 29th. We recaptured all trenches at Bolimoff by rigorous counter-attack. The German casualties were colossal. The enemy simultaneously attacked the village of Goumine and Mogheli, supported by a withering artillery fire. We repulsed them by artillery and bayonets and regained our positions.

GERMANY.

Food Shortage in Germany.

Strict Measures at Cologne.

LONDON, February 1.
The enforcement of food regulations has begun in Germany. The Municipality of Cologne has decided that only invalids shall eat wheat bread and other ryes. The sale will be restricted to chemists, who will require a doctor's prescription from the buyers.

Situation Serious.

The Berlin papers state that the situation is much more serious than people know. Hence the necessity for the regulations.

Peace Party in Germany.

A Significant Movement.

A "Daily Express" correspondent, who has returned from a tour in Germany, says:—The most significant symptom is of the appearance of a definite peace party in the industrial centres and the organisation of peace meetings and the placarding of "cease war" posters. A number of persons have been arrested at Dusseldorf for attending a peace meeting and two were shot.

Repression Everywhere.

The correspondent saw numerous reinforcements "en route" for the front consisting of stout elderly men and young boys. There is everywhere depression and anxiety. A new feature of German life is the number of beggars.

Heavy German Losses.

LONDON, February 1.

AMSTERDAM.—The German losses in Northern France in the last day or two have been terrible. Twenty-one hospital trains conveying men severely wounded passed through Aix-le Chapelle on Saturday alone.

Turks Attacks' Repulsed.

DELHI, February 2.

The Press Communique states:—Early in the morning of January 30th some 300 Turks attacked the British position at Mezerah on the right bank of the Tigris River. The attack was repulsed with loss to the enemy, 7 killed and 46 captured and was followed by our capture and destruction of two enclosures which had afforded cover to the enemy. Our casualties were one British Officer and six men wounded.

AFRICA.

Nyasaland Rebellion.

Ringleaders being Captured.

LONDON, February 1.—(11.45 P. M.)
The Press Bureau says that the Governor of Nyasaland telegraphs that, although the leader of rebellion is still uncaptured, he is being closely pursued. His followers have been broken up. Captures of other ringleaders continue to be made, and the rising may be regarded as suppressed.

GENERAL NEWS

AMERICA.

Ship Purchase Bill.

Debate Adjourned.

LONDON, February 2.

WASHINGTON.—The debate in the Senate on the Ship Purchase Bill which the Republicans are obstructing was adjourned after Mr. Clarke, Democrat, temporary President, had startled his colleagues by moving that the bill be recommitted to committee for revision.

TELEGRAMS.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

WAR NEWS.

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, February 2.

The following telegram has been received from the Secretary of State by the Viceroy dated 1st February:—

The German Submarines

torpedoed six mercantile ships in the Irish Sea and the English Channel. "Toku Maru" Shaw Saville Line, seven miles northeast of Cape Antifer sunk without warning. The crew were saved by the French Torpedo boats "Icaria" Leyland Liner 16 miles west of Cape Antifer torpedoed without warning but did not sink. "Ben Bruachan" sunk 40 miles off Fleet-wood. The crew warned and got away in boats. "Linda Blanche" sunk off Liverpool Bar, the crew warned and taken to port by a trawler. "Kilcoan" sunk the crew warned and rescued. Another steamer, name unknown, sunk in Irish Sea. The German press hopes these attacks will stop the British merchant navigation, and will go to the root of the British Trans Oceanic trade and cut off supplies of victuals but the Insurance Association in which the vessels of almost all the Liverpool Liners insured against war risk has not thought necessary to exercise power to prohibit sailings. A Belfast steamer escaped the submarine by putting on full steam. The Captain warned several outgoing liners of the presence of the submarines. They thanked him and passed on. The "Times" Naval correspondent pointed out that the submarine though deadly vulnerable and slow, can be run down and would find it difficult to hit a merchant ship which either turned towards or away from it. During the last two days the Germans attacked with special vigour near Quinchy struggling village west of La Bassee and in Argonne. At the former point the enemy were easily repulsed losing over 200 dead. At the latter they compelled slight French retirement and continued attack on the British position in La Bassee region which is considered as a part of the larger movement than the ordinary incidents of siege warfare and intended to test the strength of the British position. The French communique summarising the events from January 16th to 25th observes all the recent German attacks in force had no definite result while the Allies offensive power is increasing daily and the Allies will make maximum effort at movement when they have maximum means at disposal. The

Russian Operations

continue over vast area. There were further fighting of secondary importance in the East Prussia and more vain attacks by the Germans upon the Russian positions at the left bank of Vistula. Along Carpathians important battle is raging the Austrians attacking in strength through Lower San and on the roads to Sambor and Spry. Russians appear holding the Austrian attack and are themselves assuming the offensive. At points in Caucasus and Persia the Russian troops have won successes against the Turks reoccupying Tabreez and in the Black Sea the Russian fleet routed the Turkish warships "Medjidies" and "Breslau" and bombarded Trebizond.—The Paris "Temps" draws attention to the completeness with which England redeemed every pledge and says every promise made by England has been kept true to time and place not to mention the blockade of the German seas that makes possible the French revictualing and arrival on the French shores of reinforcement while the enemy is being starved and has his communication with the whole world cut.

Cigarettes Offered to the Army.

DELHI, February 2.

H. E. the Viceroy accepts the offer of Lieutenant-Colonel Sir Bikram Singh, Rajkumar of Sirmur to present three hundred thousand cigarettes for the use of the British and Indian Sapper and Miner units serving with the Indian Expeditionary Forces.

GENERAL NEWS.

CALCUTTA.

Calcutta Municipal Administration.

CALCUTTA, February 2.

The Report on the Municipal Administration of Calcutta during the past year shows that the transfer of capital has not resulted in a fall in the valuation of the city, though the Corporation view with entire satisfaction an increase in the valuation of 22 lakhs, as they fear that the assessment department is sometimes over zealous in its efforts to secure an increase, and assessments are not infrequently made in an arbitrary manner.

Sale of Opium.

CALCUTTA, February 2.

At the monthly sale of opium to-day 840 chests of Benares were sold at average of Rs. 1,501. The total realised was Rs. 13,44,900, an increase of Rs. 875 on last month's sale. The average price last month was Rs. 1,600-5-0 only.

BOMBAY.

Bombay City Improvement.

A Scheme for Building Works Cottages.

BOMBAY, February 2.

A scheme for building works cottages on the new improvement trust estate was submitted to the meeting of the Board to-day. The proposal is to build five blocks containing 16 rooms in all, each room to contain three persons. The scheme, which is to cost Rs. 12,000, was sanctioned by the Board.

TELEGRAMS.

The Bombay Art Society's Exhibition.

BOMBAY, February 2. The Bombay Art Society's exhibition which opens tomorrow and was inaugurated to-night by conversations for members which was attended by the Governor and Lady Willingdon, contains this year much that is interesting though many of the exhibits might be dispensed with. It will be open for a week. The principal prize winners are as follows:—Best work in oil colours Mrs. O. M. Ballance. Best work in water colours Mrs. Struttons (17 pictures.) Best work in black and white and pastel S. R. Harpanhalli. Best work in sculpture R. K. Phadke. Best work in photography Mrs. S. Hogg. (Censored)

Annual Meeting of the National Y. W. C. A.

BOMBAY, February 2. Annual meeting of the National Young Women's Christian Association was held here to-day. In her secretarial report Miss Florence said the year must be regarded as one of marking. It was true the out break of war had delayed fruition of several great hopes which were entertained but they were far from being discouraged. In Calcutta the debt had been reduced by Rs. 11,000 of which Lord Carmichael generously gave five thousand. Nainital and Mussoories had undertaken purchase for their own property and Karachi had the building campaign in progress which had so far resulted in raising ten thousand rupees. The Government had given excellent site and Rs. 20,000; but before the work of building could begin the Association must have a like sum. (Censored).

Judgment in the Poona Murder Case.

POONA, February 2. Judgment was delivered to-day by Mr. C. H. Kincaid, Sessions Judge, Poona, in the case in which Daniel Solomon, Head Constable, Poona City Police, and two masons named Sayana Saidoo and Mohan Balkrishna were charged with the murder of a cooly named Vishram. The Jury brought in an unanimous verdict of guilty against the accused No. 1 of causing grievous hurt to Vishram and one of causing simple hurt to Govinda another cooly. Against the other two accused the Jury found that they were guilty of causing simple hurt. The Judge, agreeing, sentenced Daniel Solomon to 9 years rigorous imprisonment and Nos. 2 and 3 to two years rigorous imprisonment each.

BURMA.

Co-operative Societies in Burma, Lieut-Governor's Resolution.

RANGOON, February 2. In the course of a resolution by the Lieutenant-Governor on the report of the working of Co-operative Societies in Burma, Sir Harvey Adamson notes with satisfaction the rise of unions or societies from 67 to 90, and the success which has attended the organisation of these Associations is one of the most striking features of the co-operative movement in Burma. The resolution concludes with an expression of the deep sense of great debt which the province owes to Mr. English for the ability and energy which he has devoted to the cause of co-operation during the past eight years. Messrs. Clayton and Dunn, Assistants, also receive their share of praise.

Memorial to the Viceroy From the Burma Chamber of Commerce.

RANGOON, February 2. The Secretary of the Burma Chamber of Commerce writes to the local Press.—Owing to the war, His Excellency the Viceroy has abandoned his projected first visit to Burma, but the Chamber had nevertheless forwarded to Simla a memorial that it had intended to present in Rangoon so that His Excellency might know the few grievances under which the province labours. The memorial, which is a lengthy one, deals with the Shan States Railway and urges the political and commercial importance of its speedy completion to Yaukhwe, and revision of the provincial settlement owing to the disastrous effect of the previous one, especially as regards construction of new roads and equipment of public buildings. The necessity is pointed out of the establishment of a High Court for Burma and also for the Chief Judge being a Barrister Judge, and the suggestion is made that the vacancy caused by the retirement of Sir Charles Fox be so filled.

Burma Bank, Official Liquidator's Pay.

RANGOON, February 2. Justice Ormond to-day passed orders on an application arising out of the Bank of Burma matter to fix the remuneration for the Official Liquidator from the 1st January this year. The Advisory Committee suggested a remuneration of Rs 500 a month. Mr. Holdsworth considered such arrangement would result in loss to himself of at least Rs 1275 per month during the time the dividend was being paid, that is up to March 1915. His firm would not consent to incur such loss and he would be compelled to resign the Liquidatorship if such order was made. He suggested a salary of Rs. 2000 per month, plus expenses as before during the payment of the dividend and Rs. 1900 during the other months. If he was to be paid by commission he would accept 2½ per cent from the beginning of the liquidation plus expenses. If the commission was not to be retrospective then he asked for five percent including expenses and all future realisations. The Court directed the present arrangement to continue. Rs 1500 a month until March 15, when all business connected with dividends should be completed and thereafter a monthly salary of Rs. 600 until the declaration of the next dividend (Censored).

The Burma P. W. D. Congress.

RANGOON, February 2. In response to the invitation of the Punjab P. W. D. Congress inviting Burma P. W. D. either to join them or to start a similar congress in Burma in which they could assist, the a meeting was recently held in the Burma Secretariat of Engineers representative of provinces to discuss the matters. The Hon. G. C. Stawell, Chief Engineer P. W. D. presided. Resolutions were passed to form a general

TELEGRAMS.

congress of Engineers to be called the Burma Engineering Congress to be confined to gazetted officers P. W. D. and other Engineers decided also to follow the rules of the Punjab P. W. D. Congress to have an annual subscription of Rs. 10. The Committee was formed for the year with the Hon. Stawell, President, two Vice Presidents and nine members of the Committee. The first Congress to be held at Maymyo during October holiday 521 to 30-1915.

PUNJAB.

The Ferozepore Murder Case. All Accused Sentenced to Death.

FEROZEPUR, February 2. In the Ferozepore murder conspiracy case to-day the Sessions Judge passed death sentence upon all the seven accused.

Justice Sir Donald Johnstone Congratulated.

LAHORE, February 2. Members of the Chief Court Bar Association to-day assembled in body and offered their congratulations to Justice Sir Donald Johnstone on the honour of Knighthood. This function was delayed on account of his Lordship being engaged in hearing the Delhi Conspiracy Case appeals.

UNITED PROVINCES.

The Exploration in the Lobnor Region.

ALLAHABAD, February 2. Sir Aurel Stein writing on the 15th November reports that he is steadily proceeding with his exploration in the Lobnor region.

Commission on Co-operation.

ALLAHABAD, February 2. Sir Edward Maclagan's Commission on co-operation will return from this month and tour in Bengal and the northern India. Its report will afterwards be prepared in Simla.

C. P. Chief Commissioner's Durbar.

ALLAHABAD, February 2. The Chief Commissioner of the Central Provinces accompanied by Miss Robertson, Mr. Slocock and Mr. Neilson left Nagpur by mail on Monday morning for Raipur, where a durbar was to be held.

The Durbar Held at Raipur.

RAIPUR, February 2. The Chief Commissioner of the Central Provinces held a Durbar at Raipur on Tuesday at which the installation of the Chiefs of Sakti and Chinkhadan took place. Sanads and Badges were presented to Khan Babadur Zekir Ali, the Extra Assistant Commissioner, Bilaspur and to Khan Sahib Muhammed Abdul Huq, Dewan of Kawardha State and the Chief Commissioner delivered an address. A Guard of Honour of 92nd Punjab was in attendance. Sir Benjamin Robertson will be entertained at a Craden Party at the Rajkumar College by Chattisgarh Feudatory Chiefs on Wednesday and on Thursday. He will leave Raipur on a visit to the Chiefs of Raigarh and Sarangarh.

Short Leave to the I. A. Officers.

ALLAHABAD, February 2. A London correspondent writes:—Early in January quite a number of the Indian Army Officers were allowed to visit England on short leave. Time limit was 96 hours. The Indian troops at that period were being given a much needed rest from trench work.

Judicial Administration of Central Provinces Its Re-organisation.

ALLAHABAD, February 2. The Secretary of State has sanctioned the re-organisation of the judicial administration of the Central Provinces and Berar on lines very similar to those introduced last year in the Punjab. Divisional and District Judges disappear, and the province is provided with 12 District and Sessions Judgeships, one of these appointments being reserved for the post of legal remembrancer. The Provincial judicial service is also revised and regraded, and the pay of the 2nd Judicial Commissioner is raised from Rs. 2,750 to Rs. 3,000.

SINDH.

The Karachi E. S. Corporation. Opening of the Central Generating Station.

KARACHI, February 2. What was described as an epoch-making event in the civil history of Karachi was publicly witnessed last night, when the Commissioner in Sind opened the central generating station of the Karachi Electric Supply Corporation in the presence of about a thousand of the leading residents representative of all classes of the population. In inviting the Commissioner to pull the switch the Hon. Mr. M. De P. Webb, the Chairman of the Electric Corporation incidentally referred to the war. He said: I am one of those who deplore the use of that stupid phrase 'business as usual', because to me it reveals that very same frame of mind boasting and bragging and pretending which will assuredly be the ruin of Germany. Business is not as usual and never can be anything approaching usual until this war be ended as we intend it shall be ended. Even in our little work of building this power station we have experienced great difficulties. The Commissioner in replying said:—With regard to business as usual I do not think that adoption of that motto cannot be boasting bragging and pretending in any form. When the word went forth as soon as we had settled down to this terrible war when the long anticipated long dreaded crisis had arrived that the British Empire was not going to allow itself to be thrown out of gear altogether there was no assumption of pretence that business in the limited sense of the term was going to be conducted as early or as profitably as in normal times. Something far more imperial then that was implied. Business as usual was a simple and plain announcement that despite all the ter-

rors of war without regard to the suffering in mind, body and estate that must inevitably result. Every man and woman in the empire would tackle the job that came to hand and would do his or her duty. The manner in which the empire has lived up to its war-derived motto is sufficient indication, I think, that there was neither boasting nor pretence in its "business as usual". (applause.)

STOP PRESS TELEGRAMS.

ALLAHABAD, February 3. The Ninth Session of the United Provinces Political Social and Industrial Conferences will be held at Gorakhpur from the 2nd to the 5th April next.

The "Advocate of Lucknow" formerly managed by the Hon'ble Gauga Prasad Varma has passed into the hands of Raja Prithurpal Singh under the editorship of Mr. S.P. Sanyal.

The "Hindustani" of Lucknow also one of Mr. Varmas organs has been taken up by Upper India branch of Servants of India Society with Mr. K. P. Kaul in charge.

At the meeting of the U. P. Legislative Council to be held on 17th, Bills to amend the Bundelkhand Encumbered Estates Act and the Bundelkhand Alienation of Land Act will be introduced.

స్థానిక వార్తలు.

ఫిబ్రవరి నెల సభాదికములు.

4వ తేదీ గురువారము.

సభాపాఠశాల నిర్మాణముల యోజనా సమితి, రాజధానికళాశాల సా. 5

అల్లిగూడెం నోటిసు. బస్తావైతలు తండ్రి రైలు చేరుటలో మిక్కిలి యాలస్యమగును.

సాంఘిక నోడము ప్రతిగురువారము సా. కాలము 4.30 గంటలకు ఆద్యాయ సోమర్ ఫర్మనుదిరవ కాద్వారాసానిగా రల్పాహారాధిపతి మొసంగెదరు.

మనోరాజ్యము. బి. వి. కంపెనీవారి యాజ్ఞా దేశగురువారము తెల్లవారి చెన్నపురి చేరునని నిర్ణయించుచున్నది. అది 6వ తేదీ శనివారము నాడు లండన్ బైలుదేలును.

మైసూరు యువరాజుగారు. కడపియ్యారము సాయంకాలము పచ్చయ్యప్ప కళాశాలలో జరిగిన మైసూరు సాంఘిక సమావేశమునకు, అప్పటి కిక్కడను మైసూరు యువరాజుగారు విచ్చేసి రి. శ్రీ యువరాజుగారు నేటిరాత్రి బెంగళూరునకు బైలుదేలుదురు.

అంబులెన్స్ పోటాపోటి. ఈ నెలకి-తేదీని దీనికై పోటీచేయు యోగ్యతాపత్రములవారము అభ్యాసమును విత్తము ప్రతిదినము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు డాక్టరు రామరావుగారి నిర్వహణలో జరిగినది. (గోగుల యువరాజుగారును) రాత్రిపాఠశాల.

ప్రాస్తుదేశపు కన్యలకు ఏజెంటు. ఈ వాకర్ గారి స్థానమున, ఎఫ్. ఇ. ఎల్. వర్క్సుగారు పనికి రాకుండు నంతకాలము చెన్నపట్టణమున దబిల్వా. ఏ. వర్క్ గారు ప్రాస్తుదేశపు కన్యలకు ఏజెంటుగా నుండుట సభాసీనులైన రాజప్రతినిధిగా రంగీకరించిరి.

కెనరా ముద్రాలయమువారి క్యాలెండరు. మాసమునకొక కాకితముచొప్పున పెద్దయంకలతో నుటము గాను మనోహరముగాను రెండురంగులలో ముద్రింపబడిన కెనరాముద్రాలయమువారి క్యాలెండరు మా కార్యస్థానమునకు పంపబడినది. అందు పండుగులు పన్నులు కూడ గుర్తింపబడియున్నవి.

రజస్థల వివాహశాసనము. దక్షిణ హైందవ బ్రహ్మ సమాజమువారి పద్మ హైద వ వర్ధంతుర్యము సందర్భమున సమావేశమైన శ్రీ సభలో వాద ప్రతివాదములు జరిగిన వెనుక వోట్లువేయగా శాసనపక్షముననే యెక్కువ వోట్లువచ్చెను. ఈ తీర్మానమును స్థానిక ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయుటకు కార్యదర్శిగారి కధికారియ్యులయెను.

కందస్వామి పార్వతి యుత్సవము. శ్రీ శ్రీ గురువార మ ప రా హ్నము 3-30 గంటలకు. కందస్వామి యుత్సవ శ్రీరామా మూర్తినివేసిన వెనుక రాయపురము నుదిలి కాకివాడు దగ్గలనున్న కందస్వామివెట్టిగారి తోటకు విచ్చేయును. రాత్రియుత్సవ పూర్వముగా మరలి దేవాలయము చేరును. శ్రీకృష్ణభిక్షాస్వర ప్రసాద భక్షన కైంకర్య సభ వారు రాయపురములో దినములయొక్క పేదలకన్న దాన మొనర్చెదరు; సాయంకాలము 6-30 గంటలకు రాయపురము మన్నారసామికోట వీధి నెం 85 గు గృహముందు సంగీత సభ జరుగును.

అద్వైతము

ఒక కథ.

I

కమలాకరుడు గర్భధర్మమును బాల్యకాలమును పాటించి గడవెను. విద్యలును విదనాడెను. తుంటుల గలిసెను. తెలివితేటలను దుష్కార్యములయందు వినియోగించెను. తలిదండ్రులకు సంతోషకారణమయెను. పాపమాదంపతుల కాలదేకపుత్రుడగుటచే వారెన్నివిధములనో నయభయముల నాతని సన్మార్గమునకు త్రిప్పవలెనని ప్రయత్నించిరిగాని వారి ప్రయత్న మేమియును ఫలించినది. వారాతని నత్యధికముగ గారవించుటయే కొంతవరకాతని చెడువడతకు కారణమై యుండును. ఏమైనను యాతడత్యుదాత్తములైన పరమతుల కన్గనరుడయ్యెను. అతడు కేవల మత్యుదాత్త శూన్యముగాడు. దేశభాషాభాసము కొంతవరకు గలదుగాని దానినిభిష్టి చేయుట కతిదేజి ప్రయత్నములను చేయలేదు. తలిదండ్రులొక నాడతని కతనముగ మందలించుటచే నాతిడిలవాసి యెటుకేని బోయెను. తలిదండ్రులెందువెదకిన నాతడు గానరాలేదు. వృద్ధులగు నాతని జననిజనకులు పుత్రునియొకసంజనిత తీవ్రశోకానల దందవ్యాపన మానసలై కొన్నివత్సరములకు కాలబోడితులైరి. ఒకనాడొక దివ్యగాడు కన్యాకన్యములకు వచ్చియుండెను. అతడచట నెన్నిదినములనుండియూ యన్నపానములు లేనివానివలె నస్థిచర్మమాత్రమేయై దోహతు లానికిబోయి కన్నులు గుంటుపడి పూచికపుల్లలను బోలియున్న చేతులను కొరకచ్చులనుబోలిన వాదములను గలిగి పపనాధ్యంగనాది క్రియలేనాడును నెరుంగమిచే జడలుగట్టి యన్నకేశవాళములతోను హవ్యాయనియుండిన నామడదూరము పోయిపడునట్లుకడండును. అతని కించమించుగ 40-50 వత్సరముల ప్రాయముండియుండెను. అతనిని చూచినంతమాత్రముననే బ్రెరాగి బ్రెరాగియని పీఠులలో నాటలాడుచుండు చిన్నపిల్లలు భయముచే దూరముగ పారిపోవుచుండిరి. కన్యాకన్య మొక కుమారుడు మగుటచే నచటిప్రజలకు నాగరకపరిజ్ఞానము తిక్కున పూర్వచారపరాయణత మెండు. వారు కేవలము లుభాగ్రసరలుగాకున్నను మొదట లేదనకుండవెట్లు స్వభావము మాత్రము వారికి సహజము. వారికననేల నిస్వభావమందరియందునుగూడ కలదనియే చెప్పవచ్చును. మనము దివ్యగాని బ్రెరాగి యని వాడెదము గాక. బ్రెరాగి యిటులదాని బోయిపోయి యొక తాటియొకటింటికి పులియగువై నున్నుని గోడకు తేరిగిలబడి కూలబడెను. అతడు మునుమున గాబోలు కనులుమూసి కొని యటులే యుండెను. ఆ యింటియందు దొక బ్రాహ్మణ వితంతువు నవసించుచున్నది. ఆమెకు 50 సంవత్సరములుండెను. తోడు నీడ యెవ్వరును లేరు. వంటపంచాది వీధియుగనకు చేయే యుండును. బ్రెరాగి పంచాదిగోడకే తేరిగిలబడి యుండుటచే లోపలితట్టున నా గోడకే చేర్చివేయబడిన ప్రాంగియొకతడు కడు సమీపముగ నున్నాడని చెప్పవచ్చును. గోడమాత్రమే యట్లుగా నుండెను. పలు 11 గంటల వేళ యగుటచే నందరును వంటచేసికొను సమయము. ఆనాడు శనివారము. సోమదేవమ్మ యుపవాసము చేయవలసిన దినము. సోమదేవమ్మ జన్మ శనివారముల క్రమ మెందులకో పట్టినది. పట్టిన ఫలము కలిగినను కలుగకున్నను పట్టెడు ఫలపు కుంకుమయును బోయి విభూతి మెడకెట్లులను వెట్టవలసిన గతి పట్టినను కడుపున బుట్టిన వారందరము కాటిదరి బట్టినను జన్మశనివార క్రమమునుమాత్ర మామెకు విడువమనకుట్టలేదు. ఉపవాసమునగ మద్యములలోవర్తగ్రక్కెడు నీటివైన నోట బోసికొనగూడదను కతన సాంప్రదాయము అద్వైతుల ప్రాజ్ఞులవారిలో లేదు. ఉపవాసమునాడు పగలు అన్నము, పప్పు, కూరలు మొదలగువానిని మానిమినుపొట్టెనో, వాసెనపోలేనో, అట్లినో యుత్పదపిండినో అటుల లోన చలిమిడి, చిమ్మిలి, పండ్లు, పాలు మున్నగువానినో మాత్రము తిని రాత్రులయందు మామూలుగా తిను పొట్టెలను పిట్టలనుమానుట వారిలో నాచారము. కాన నానాడు సోమదేవమ్మ పొయిమిద వెనుకాలవేసి అట్లను చేయుచుండెను. పులియట్లన్న నామెకు బహు యుష్మముగాన, గురువారము నాటిరాత్రియే పిండి పులివెనుగులలో కలిపి పులువబెట్టి శనివారమునా డాపిండితో నట్లను పోయియుండెను. అన్నాత్తురుడై గోడకు చేరబడి యొకడు గోతిదరినక్కనలె నున్నాడను విషయమునే యామె యెరుగకు. ఆమె వెనుకవెనట్లువేసి నపుడెల్ల చుయమని చప్పుడగుచుండుటచే వెలుపలనున్న బ్రెరాగి కాళీబ్రహ్మ విసబడినవృద్ధులనోరూసాగెను. అతడట్లునిమిలితనే క్రుడైయుండి యా యట్లను లెక్కపెట్టెనుండెను. అతిగా

15 అట్లనరకు లెక్కపెట్టినపిమ్మట చప్పుడు నిలిచిపోయినది. మరియొక గంటకు సోమదేవమ్మ ఫలాహారముచేసి. వీధిటలుపు నులిసి గుమ్మములోనికి వచ్చెను. బ్రెరాగి యామెనుచూచెను. అమ్మనాకు మాడుదినములనుండి యన్నము లేదేమైన కొంచెములినుటకు వెట్టరా యని యడిగెను. అయ్యో నాకెంద్రీ నేడేమున్నది. జన్మ శనివారము నోముపట్టితిని. నేడుపవాసము చేసెను మితిని సోమదేవమ్మయనెను. ఏమమ్మా 15 అట్లను పోసితివే. అన్నిటిని లింటివా యొకటియైన మిగులలేదాయని బ్రెరాగి ధాటిగాడుగుసరి కామె వినుబోయి, వీడెవ్వడో గొప్పజ్యోతిషుడు. ఏవర్తకునాలో నుండియో యిప్పుడే వెలుపలికి వచ్చినట్లున్నది. లేవన్న నేనింటకాల్చిన యట్లనుం గతి వీనికెట్లు తెలియగలదని యెంచి, గుప్పుచప్పు మనకుండ లానికేగి వానికివాలగు అట్లను తెచ్చియొసంగెను. అట్లను తెచ్చియొసంగెను. బ్రెరాగియందులకు సంతసించి నీ పునారెండుబ్రతుకును యామెనాశీర్వదించెను. అయ్యో నాకెందుకు నాయనా నూరెండు. కన్ను, కాలు పోయిననన్ను చూచు వాలెవరు. మాదేవుడు 'వెల్లిపోయినా నేనిక మొదలగున బ్రతికియుంటిని గదాయనికంటికి కంటికి ఏకధారగా నేనేపుచుంటిని. నాదేవుడచ్చిన బ్రతుకనియోమెయేమియో చెప్పి చుండగ నాకేదా యట్లనుదని ఆమెతెచ్చియిచ్చిన మంచినీళ్లును బ్రెరాగి తుభాత్మనలను చల్లార్చి కొని యామెకు దుఃఖకాంతి కలుగునట్లు కొంతజ్ఞానబోధచేసి వెదలిపోయెను. కాని సోమదేవమ్మపాలిటి కాతి దవరవర మేళ్ళునవలె నుండెను. ఆమె వీధి యరుగుమీద కూర్చుండి కనుపడినవారందరిలో గూడ క్రొత్త జ్యోతిషుని విషయమే చెప్పుచుండెను. ఇప్పుడు మనవారు పుత్రికాధిపతులకు క్రేటన క్రయమొసంగి తమకేకెల్లడియగుట క్షయోపాట్లుపడుచుండురు, మనజ్యోతిషుని కట్టి యవసరమేమియు లేకుండ చిల్లిగవ్యవస్థయును లేకుండ నతని కట్టి కొరికయే లేవన్నుగూడ సోమదేవమ్మపుణ్యమన సాయంకాలము గులాబల నూరంతయు నాతనిభ్యాపినిండిపోయినది. దీపములు వెట్టుకేళు చూచి వెదవల్లి ప్రాద్దుక తీసి కొనిపోయినవచ్చులను నీళ్ళగొట్టియూర వేసి తెచ్చివది. దానిని చూడగనే సోమదేవమ్మకు ముఖం బ్రెరాగిమాట్లుజ్ఞాపకమునకు వచ్చినది. ఆమె అంతకుపూర్వము నూరు సాయలు చెప్పినను చెప్పియుండవచ్చును. జట్టలను లెక్కపెట్టి యప్పగించుకొనుటయటుండ మందీసంగతిదానిలో చెప్పవరకు నామెకుమన నుండబట్టలేదు. పట్టిచెప్పిన నీవు నమ్మెదవో లేదోగానిమన యూరికొప్ప బ్రెరాగివచ్చియున్నాడు. చూడగానే సంగతి నంతయు నతడుగ్రహింపగలుగు. నేడుపవాసమున నేనట్లుము క్కలను కాల్చినసంగతి నాతడు నామెగమచూడగనే పోల్చి సరిగాలెక్కపెట్టినట్లుచెప్పినాడే యని దానితోచెప్పెను. అలాగా అమ్మా జోగులయ్యోగం గొప్పవోచ్చారామనూకి. మనారీకిచ్చిన గొప్పయ్యోగం ముందుగా మీవాకిలికాడికి మీపాపాలకాడకొచ్చి మీకుమనవి వెట్టుమియ చిత్తగించడం మీబాగ్గం మీబాగ్గమని చాకిత ఏమేమో ముఖములనొనరించియుల వీడిపోయినది మరికొన్నిరోజులకు చాకలివాని బట్టలుమాయుగాడిద యొకనాడు సాయంకాలము చాకిలేవు నంను మేయుమెట్టులో చాకలివాండ్రకుగప్పి పాలముల వెంటబడి పోయినది. చాకలివాడు కొంతసేపటికి చూచిగార్భధమునుగానక చాల క్రమపడి వెతకమగాని అదియెందుననుగూడ కానరాలేదు. వాడువీసిగి వేపారి యిల్లు చేరి భార్యతోవా సంగతి చెప్పుగ నే సోమదేవమ్మ జ్యోతిషుని పృతంతయు దానికి స్మరణజ్ఞు వచ్చి మగనితో నావృత్రాంత మెరిగించిమరునాడు వరువాతేవేరేది యూరిబయటిదేశమున వసించుచున్న జోగినిచూడబొమ్మని యడిగడివెను. ఎటులనో సోమదేవమ్మపుణ్యమున మనజోగికాగ్రామమున సన్మాన మేర్పడినది. అతడంత ప్రాధేయపడ నక్కరలేకుండనే ఫిరొకసరులదిచు నీడిగలబడ నక్కరలేకుండనే మధ్యాహ్నము రెండుయూములగు సరికే మాడునాబిగిండ్లకోపోయి "భకతి భిక్షాండేహి"యను నంతనే ఇంటివారు కలకొలదివంటకముల దెచ్చి యతనికి మాధుకర మొసంగుచుండిరి. అతడట్లు భక్తి నగుదానితో పాట్లపోసికొనుచు వేవాలయ్యముఖములవేమున వసించుచు గడుసుదినమున గౌరవభంగము కలుగకుండ కాపాడుకొనుచు వారిని వీరినిచేర్చి మెట్టవేదాంతముల నుపదేశించుచుకాలముగడపుచుండెను. ఆనాడు తెల్లవారినది. బ్రెరాగి తురియరామారంభమున నేలేచికాల్యకృత్యములవీర్చి "విభూతి ర్భూతిరైశ్వర్య"మనుచు నొడలంతయుభస్మములంచుకొని భగవద్ధ్యావరరాజితమై నోలె ముఖమండపమున కూర్చుండి యుండెను.

విక్రమార్క చరిత్రము

ఒక కథ.

విక్రమార్క చరిత్రముక యుక్తమ గ్రంథము. దాని రచయించినది జక్కన. ఈయన, క.చక్కననీవై దవ్యము, జక్కననీకావ్యరచన, చాతుర్యముకొ జక్కననీవాద్యవిద్య, చక్కననీయాశుమహిమ, జక్కనముకవీ. యను ప్రఖ్యాతిగంచినవాడు. ఈయనపదనైనన శతాబ్దము నందు వరలినవాడు. ఇచ్చటనాయన కాలనిర్ణయము చేయుటయు, తలిదండ్రులం బేర్కొనుటయు నవసరము. ఈయన కాలమునకు దెలుగుభాష యెట్టిదినున్నదో చెప్పట యవసరము. ఈయన కాలమునకు గొంచెము ముందును గొంచెము వెనుకనుగలిపి తీసికొనిన నది యాంధ్రవాప్యయు యొక్క యుచ్చకాలములలో నొకటియగును. ఈయనను శ్రీనాథమండలిలో జేర్చవచ్చును. ఈమండలిలోని కవులగొండల బేర్కొన వలయు. శ్రీనాథుని మనవాప్యపురంధరులందఱు నొకయ్యగ సానమునందుంచి యున్నారు. బోతినవిషయమై మిక్కిలిగ చెప్ప ననవశ్యకము. మరియొక గొప్పకవి నొకని నీసందర్భంబున జేప్పకలేవుడు. ఈయన పినవీరన. ఇదియొకయధ్యుత్పత్తి. ఈయన తిక్కనతోదుల తూగి మతీయొక భారత మున్న సమకట్టి మొదలిడినవాడు అయిన మొదలిడిన పనిపూర్తి యొనర్చుటకు భగవంతుడా యుర్యాగ్రుంబు నియ్యలేదు. కావున శ్రీనాథమండలియందలికవు లసమానులు. ఈకాలము నాటికి భాషాంతరీకరణ పద్ధతిమారినది. వీనికెల్లూర్లులు కేవల భాషాంతరీకరణం. ఆపద్ధతిమారి భాషాంతరీకరణములయందు స్వకపోలు కల్పనలకొనూడ జేచ్చుట మొదలిడ బడినది. శ్రీనాథుడు, పోతన కూడనింకను. భాషాంతరీకరణమును పూర్తిగ వదలినవారు గారు. అయినను పూర్వపు (అనగా భారత కవులును వారి యనుచుండును) భాషాంతరీకరణములకును, పోతన శ్రీనాథ భాషాంతరీకరణములకును చాల భేదము గలదు. జక్కన యట్లుగాడు. కథలను సంస్కృత గ్రంథమునుండి గ్రహించినను కల్పన మాత్రమాయన స్వంతము. ఈ మార్గమునకు బునానివేసినది ఎట్లనయ, సోమనయాయని సందేహము. వెనుక ముందులరసిన జాల మటుకు ఎట్లనకంటె సోమనయాయని చెప్పట యొకమని నామతము. ఎట్లనయందుకంటె సోమనయందు స్వకల్పన మధికముగ నున్నది. ఎట్లన భారతభాగమును మనము తీసికొనబని లేదు. హావంతేముల రెంటిని జూచిన నెట్లనకంటె సోమనకే ప్రతిభ యధికమని చెప్పటకు నోరాదుచున్నది. ఆ ప్రతిభను సోమన నవీన మార్గ ప్రదర్శనమునందుపయోగించెను. సోమన వ్రాసిన కథ లితర సంస్కృత గ్రంథముల నున్నను నుత్తరహరి వంశమునందలి విగావని స్ఫుప్తము. అయిన నా కథలను వ్రాసి యుత్తర హరివంశమని నామకరణ మొనర్చెను. వీరిలో నెవరి కవిత్వము రసవత్తరమని యడిగి భిన్నాభిప్రాయములంద వచ్చును. ఒకటిమాత్రము స్ఫుప్తము. ఎట్లనకంటె సోమనయే ప్రబంధభోరిణికి దిగ్గరకువచ్చునని చెప్పవచ్చును. కావుననే యీ నూతన వైలికి సోమన యే మార్గదర్శయని విప్పించి యుంటి. జక్కన యామార్గము ననుసరించిన వారిలో నొకడు. అల్లసాని నెద్దనావ్యుడు మనుచరిత్రము వ్రాయునెడ శ్రీనాథుని శృంగారనైషధము నాదర్శముగ నుంచినయెనని వెక్కండ్రభిప్రాయపడి ఇద్దరి యందును పోలిక పద్యముల నుదాహరణములుగఁ జూపుచున్నారు. శృంగార నైషధము నందల్లసాని నెద్దనకు గౌరమున్నదనియు నందలి పద్యంబులఁ బోలిన పద్యంబులఁ గొన్నిటి వ్రాసెననియు నేనొప్పుకొనక పోను. అయిన విక్రమార్క చరిత్రము నందలి పద్యంబు లఁబోలిన పద్యంబుల నంతకంటె నెక్కువగా వ్రాసెనని మనవి చేయుచున్నాను. జక్కన వరలిన కాలముమంచిది. కృష్ణరాయ లిక శ్రుటును ఆంధ్రులచేఁ దురుష్కులు చాల మోహింపఁ బడిరి. దేశము సంక్షోభముగా లేదు. కవుల నాడరించు రాజులుండిరి. రాజులేగాక యొక నితరులుగూడ తమ పేర్లనాచం ద్రార్కము నిలుపుకొనవలయునను నుద్దేశముతో కవులఁ గృతులందని బ్రతిమాలుచు వచ్చిరి.

విక్రమార్క చరిత్రమునందలి కథానాయకుడు చారిత్రుడు, పారాజితుడు గాడు. విక్రమార్కుడు చారిత్రుఁడనుటకు వాడుకలో నున్న కేకమేతార్కాణము. ఆయనను గురించి చెప్పబడిన కథలన్నియు జనివిచూచిన విక్రమార్కుడు గూడ ఎట్లులే కల్పిత నాయకుడు గఁగవలయు అయిన నీకథలలో నచ్చటచ్చట చరిత్రాంశములు చెప్పబడి యున్నవి. విక్రమార్క చారి నామాను లిద్దరును సమకాలికులని

యీ ప్రకారమున బడియున్నది ఈకథ లక్ష్యార్థములు. మరి యొక విధమైన విశ్రమార్గమున గలదు. అందు ముప్పది రెండు కథలు. ఆ విశ్రమార్గము చరిత్రమునుగూర్చియుక గాద గలదు. విశ్రమార్గమున కిందనుకలన నొక సింహాసన మియ్యబడిన దని మన వ్యాసాంశమైన గ్రంథమున గూడ చెప్పబడి యున్నది. ఆ సింహాసన మాచన తరువాత పాతి పెట్టబడి యొక హరితుని పాలయం దుండుటచే నా పాల మమిలంబుగ భరించుచుండెడి దట! ఆయన తరువాత కొన్ని సంవత్సరములకు రాజుగ నుండు భోజుడు పాలము పండు టకు గారణ మారనిమాడ నా పాలము త్రవ్వించ నా సింహా సనము బయటపడె నట! అది తెప్పించి శుభ్రపరిచి దాని నుద్ధరించు పరిచయ నట. ఆ సింహాసనమునకు ముప్పదిరెండు పెట్టుండెనట! ఒక్కొక్క పెట్టు మీద నొక బొమ్మయుండెనట! భోజు డెక్కడోన నొక్కొక్క బొమ్మ విశ్రమార్గ పరాక్రమముచేల్చును నొక్కొక్క కథ చెప్పి యంతపరాక్రమము నీవద్దనున్న సింహాసనము నధిష్ఠింపు మని భోజుని హెచ్చరించెనట! అటుపై నాయన దానిని బూజించుచుండెనట. ఈ విశ్రమార్గచరిత్ర మట్టికథలతో నిండినదిగాదు. ఇందలికథలుముప్పదిరెండుకాదు. ఒకవేళ నేని యైన కథాంశములలో వైకృతముండిన నుండుగాక.

ఈజక్కన సంస్కృతాంధ్రములయందు సమాన పాండి త్యముగలవాడు. ఈయన కవిత్వము నిర్దుష్టము. ఒక్కొక్కచో ప్రాశస్త్యము. ఒక్కొక్కచో లలితము. విశ్రమార్గ చరిత్రము నందు, సంస్కృతాంధ్రములు రెండును సమానముగా నుపయో గింపబడినవి. ఏది యొక్కడ నుపయోగించిన రసపోషణ మగునో దాని నక్కడ నుపయోగించెను. కృత్రిమతల గ్రుడ్డిగ నుపయోగించిన వాడుగాదు. సందర్భముల ననిచ్చి యుపయోగించెను. అలంకారములగూడ నెక్కడచూచిన నక్కడ చెదజల్లిన బాగుండదని సందర్భోచితముగ నుపయోగించెను. స్వభావోక్తియందీయన ప్రజ్ఞ మిక్కుటము. అల్లసాని పెద్దన్న గారిస్వభావోక్తులన్నియు నీయన యన కణములేయని చెప్ప వచ్చును. కథలచేట్టులలో నీయనకున్న ప్రజ్ఞ చాలమంది యాంధ్రకవులకులేదు. శృంగారరసము పుస్త్రము నంతయును ముంచివైచినది. ఒక్కొక్కచో కొంచెముక కలుగజూచునేమో? రసములలో నెల్లశృంగారము సర్వ జనునందంకిరం బయ్యు నదిమాడ నెక్కువయైనయరుచి నగును. సందర్భస్థితియందును, జోచిలి నిర్వహణమునందును నీయన యత్యంత సుమరుడు.

లోకాత్మలను రంజకములుగ పద్దెంబుల జొన్నిరసము లాలికించుటలో నీయనకు శక్తి చాలగలదు. సీసపద్యముల పోకడ లలి రమణీయములు. అత ప్రాసాదిశబ్దాలంకారముల నతిహృదయం గనుచుగ నుపయోగించి యట్టి పద్యముల రస లోపముగా నట్టినరెంచెను. పోతన జక్కన లిద్దఱు సమకాలి కులగుటచే నెకరింజూచి యెవరట్లుపయోగింప మొదలిడిరో చెప్పట కష్టము. వీరినిజూచి పులిజూచి నక్కవాతపెట్టు కొన్నట్లుల తర్వాతి కవులందఱు కూడ నట్లే యుపయోగింప సాగిరి. ఒక యాధునిక కవివర్యుడు వ్రాసినట్లుల తాగ్రయ్య కృతులుజెప్ప, జోగయ్యగూడ చెప్పమొదలిడెనట. ఈయన ప్రకృతి వర్ణములుకూడ నక్కడక్కడ నొనరించెను. ఈ క్రింది పద్యముల కాదుడు.

ఈ.తూనిక లాడె దోయనిధి దోరపు మోత జరించె బంతులై కానబడెన్ బలకములు కప్పుయెలుగు నెలంగె నిగ్గుల స్థానములందు గుంజముతుండ గృకలాసమునిల్చి నింగి కై యాననమై ధూమిరజయంగములంబెరయించె బిచ్చుకల్.

ఇంకను వ్రాయవలసిన విషయములున్నవి. వానిమరి యొక మారుచానెద.

బెల్లియము దేశపు స్థితిగతులు

మూడవవంతు ప్రజకు తిండిలేకపోవుట.

“బెల్లియముదేశము చెనసామలెనున్నది. జర్మనుల యను మలిలేకుండ దేశములోని క్షేమమునెల్లటకుగాన, బయటకు వచ్చుటకుగాని వీలులేదు. ప్రత్యేకము వారి యనుజ్ఞపడినగాని బెల్లియముదేశము లొకపట్టణమునందీ మరయొకపట్టణమునకు వెళ్లుటకు సయితమువీలులేదు. బెల్లియముప్రజకు అన్నదానము చేయుట కెన్నియిట్లుండునునో యీసంగతులు తెలిసిన వారు కొంచెమింపుమగ గ్రహించకలగుదురు.”

వైవిధ్యమును ఫిలాడెల్ఫియా యందలి బిల్లి ఎస్. ఫాల్కూమారుల కంపెనీలోని సభ్యులుగ ఎన్నెన్న నీ రోచి నెట్టిగాని రిమినిపోర్టులో నుదాహరించె. వీరుఎరిమిడి దినులు బెల్లియము దేశములో ప్రయాణముచేసి యట్లవల లందను నగ రమునకువచ్చియుండిరి. బెల్లియము దేశములకు సాహాయ్యము

చేయుట కేర్పడిన, కమ్యునువారు రోచి నెట్టిగారిని బెల్లి యముదేశములోని స్థితిగతులనుగురించి తెలియజేయుటకుకొరి.

“సరియైన ఆహారములేక బెల్లియముదేశములోనిప్రజలు చనిపోవుచున్నారని రోచి నెట్టిగారు వ్రాయుచున్నారు. రక్త విలేచనముల వలనను, తదితరవ్యాధులవలనను, బాధపడుచున్న వారికి తగిన అన్నపానములు దొరకక వృద్ధులును, స్త్రీలును, చంటిపిల్లలును మృత్యువునుభవన బడిపోవుచున్నారు. మరియు దేశములో సాహారపదార్థములు సప్లయచేయబడుచు వచ్చిన గాని ఆరోగ్యములోనున్న పురుషులును, స్త్రీలును, త్వరలోనే అన్నములేక మాడిచనిపోవుదురు. ఇట్లాహారపదార్థముల సప్ల యి లేనియెడల బెల్లియము దేశములు కడుపుమాడి, నిరాశచే, ప్రయోజనములేని పనులేవియైన చేయవచ్చును. దానిమీద జర్మనీ వారు దేశమును స్వాధీనముచేసికొని సంపూర్ణప్రభుత్వము నెరపి దారుణముగ ప్రతీకారము చేయకమానరు. ఇప్పుడు రొట్టెలును, ఉప్పును ముఖముగ కావలసియున్నవి. ప్రస్తు తము సహాయ్యముచేయుట కేర్పడిన కమ్యునువారు పంపినది తప్ప బెల్లియములో గోధుములుగాని పిండికాని, ఉప్పుగాని లేదు. నూటికి ముప్పదిగురవరకున ప్రజలు నిరాధారులై యున్నారు.

“జనవరి మాసాంతమునకు నూటికి ఏబదిమంది నిరాధారు లగుదురని నేనువెల్లిన ప్రదేశములలో నెల్లనుచెప్పిరి. ఈసంగతి నాకు నమ్మకమయిన వారినందీయే తెలిసినది. లీజిపట్టణములో నొకరాత్రివైగా నుంటిరి. ఉప్పుపనులలో నిక్కడవాను హోగార్డెన్నగారు 6 వేల మందికి పనిపాటలనుచెప్పిరి. వీరికి విశాలమైన బొగ్గుగనులు కూడనున్నవి. వెనుకవారములో రెండుదినములు లీజిపట్టణవానులు రొట్టెలు లేకుండనందీరని వాకు హోగార్డెన్నగారు నాతోచెప్పిరి. కమ్యునువారు, గోధుములను, పిండిని తెప్పించుచున్నారు. రోటరుదాము నగ రమునుండి నాలుగుపడలమీద గోధుములు మున్నగునవి నేను లీజిపట్టణములో నుండగావచ్చినవి.

తిండిలేక మాడిపోవుచున్న ప్రజలు.

“బ్రుసెల్స్ నగరమున లీజిల కన్నదానము జరుగుచుండ నేను చూచినప్పుడును, ఆకలియు, నిరాశయు, చిల్లె మగ లింపు జనసంక్షోభములగు నామారు, పిల్లి రాయి, మాన్సనగరము లయందు! అన్నాతురులగు నాప్రజలు గుంపులుగుంపులుగ నిలువబడియుండగ నేను చూచినప్పుడును, నాదేశమువారును, ఇతర దేశములవారును, పంపుచున్న పిండిని, గోధుములను, ఉప్పును, వారు పంపుట మానిపోవో, వీరికి కలుగబోవు గతిని నేను మనోద్వేషిత్వో నీక్షించితిని. తమకు చేయుచున్న సహాయ్యమునకై బెల్లియముదేశము లన్నిచోట్లను సంతోషించు చున్నారు. కాని, కమ్యునువారు నెక్కువసేపు సమస్య వలన నమ్మక మేమియు కుదురుటలేదు. సహాయ్యముచేయవల సినది ఒక నిరాధారులకు, నిరుపేదలకేకాదు. బెల్లియముదేశి యులందరికి చేయవలసియున్నదని జ్ఞ పితరుం దుంచుకొనవలసి యున్నది. నేడు బెల్లియముదేశములో నెవరికిని పనిపాటలు లేవు. దేశములోని పరిశ్రమ జరుగుటలేదు, వర్తకము నాశన మైనది, పరపతిపోయినది. ప్రభుత్వము చెదరిపోయినది, రేపు సానములు మూసివేయబడినవి. రోటరుదాము నగరమునుండి కమ్యునువారు దేశములోనికి తీసికొనివచ్చు ఆహారపదార్థ ములు తప్ప సరకుల యెగుమతి, దిగుమతులు లేవు. 70 లక్షలమంది ప్రజలింకను దేశములోనున్నారు దినమున కొక్కొకనికి మేము 2 1/2 అజాలవరకున వినియోగించినను, వీరితిండిమి త్రము నెలకు, మాడుకొట్ట రూపాయలగును.

“బెల్లియము దేశములు పరపు ప్రతిష్ఠలకులవారు. ప్రస్తుతము వీరి తిండికై వినియోగించుచున్న వానిలో కొంత భాగము నిచ్చుకొనుచున్నారు. సామ్యంత ఇచ్చుకొనుటకై వారి కిచ్చుచున్నది కాని అట్లు చేయుటకు సాధ్యముకాదు. యుద్ధపు ఖర్చులకుగాను, నెలక నాలుగుకొట్ట ప్రాంతలు వీరు జర్మనులకు చెల్లించుచున్నారు. జనులొందుకొని నిలువ చేసికొనిన దానిలో కేషించిన విత్తముకూడ త్వరలోనే ఆయి పోవుచున్నది. వీరికి కావలసిన ఆహారసామగ్రియున్నను, వీరిని ఒక స్థానమునుండి మరియొక ప్రదేశమునకు తీసికొనిపోయి యిచ్చుటకు కమ్యునువారు కన్నయో కష్టములున్నవి.

“ఇక జర్మనుల ధోరణిగురించి నేనొకమాట చెప్ప దలచినాను. ఆయా ప్రదేశములకు వచ్చిన కమ్యును వు ప్రతినిధులతో వీరుకలిసిమెలసి యన్నవిధములను తోడ్పడి పనిచేయుచున్నారు. నాకుతెలిసినంతవరకు, జర్మనులు తెలియ జేసిన మాటప్రకారము నడుమకొనుచున్నారు. కమ్యును వారు రవాణాచేసిన ఆహారసామగ్రి నేదీయవారు తమకొరకు వినియోగించుకొనుటలేదు. జోదాగ్యముతో కమ్యునువారును, వారితోనున్న కొద్దిపాటి వాలంటీరులును చేయుచున్న కార్య

మునకై నేనుమెచ్చుకొనుచున్నాను. ఇట్టిమహాత్రమైన కా ర్యము లొకములో నెన్నడుజరిగియుండలేదు. వీరు ప్రాత కాలము మొదలు, రాత్రిప్రాధుపోవురకును పనిచేయుదురు. వీరు చేనిని ఆసించకుండ నేనచేయుచున్నాను. నిరపరాధులగు బెల్లియము దేశియులు నశించకుండ వీరుపాటుపడుచున్నారు. కొందరినిగి మిదపడినను, వీలున్న పక్ష మున వీరట్లుచేయగలరు.

కలగూరగంప.

ఈ సందర్భరప్రభావ నేమోగాని, జనం మిదతలవలె రాలిపోతున్నారు. నేలతిమురులకల్ల వేలు, యుద్ధాలకల్ల లక్షలు, పంటలులేక కోట్లు.

ఎనిమిది యెట్లావున్నా వార్తాపత్రికలపని ముక్కుం దాయానడదని. నారదుడే వార్తాపత్రికలై పుట్టివాడేమో? యుద్ధాలంటే వీటికి కడుపునిండుతుంది. యుద్ధాలపంగతి కొంచెం తగ్గటప్పటికి, కాలగెనులాచ్చాయి. కాలగెను లయిపోయేసరికి క్రీ శ్రీనివాసశాస్త్రి గారొకపిడికెడు బిచ్చము వెట్టివారు. అది రజస్వలనంతరివివాహమే.

సహితన ధర్మాలవారట, పెద్దమనిషియైన శ్రీకి వెండ్డిచే నేలొకము తల్లకిందులొతుందని కాకిగోల వెట్టి వార్తా పత్రికలు నింపివేస్తున్నారు. ఈ కాకిగోలకే నిదలేస్తారా మాసంస్కర్తలు? వారి కిగోల చెవిటివాని ముందరికంబు. ఈ చలికాలములో లేవనలేసేగూడ బద్ధకం కానీ. తీతం భత్వంలేని మేలుకొలుపులు పొడలేక నాగొంతు బొంగు పోతున్నాది.

ఓ, సుఖసంస్కర్తలూ!!! అయ్యవచ్చిందాకా అమా నాశ్య వ్రండదు. లెండి, లె డి, ఆలశ్యముచేస్తేరా మీచట్టం గిట్టం యెగిరిపోతుంది. ఎరువుపు పెట్టండయ్యా యింతట నెట్టండి.

జయము, జయము, జయము! మైసూరు యువరాజు గారికి జయము! వీరు నైక్యావంబడి నైక్యారంకవారు. జనులకప్పునుఖాలు తెలుసుకోడానికి పూరూరు తిరుగుచున్నా రు. వీరివల్ల మైసూరు భూకలస్వర్ణమాతుంది. ఆమెన్నటి ఆశేమహిందూ సంఘసంస్కరణనకు త్రాగనసాధితులు వీరేగా. వీరిచర్య దేశకాలప్రతాటకు తగిన సరిపోతున్నాది. కొందఱు వీరియందు రెండులోపాడుకొని యంటున్నారు. ఇంగ్లీషుభాష తుదముట్టినదడం వకటట. సముద్రాలు దాటిపోయి యితరదేశాల్లో తిరగవారి రెండట. హి హ్లా హ్లా!!!

తెల్లవారికిది ముందీగాదు. సుందరతాలను బానిసలగా చేసికొవడమా! విశ్వామిత్రుని ధిక్కరించడమా! అవో యెంతపని! మన దేవతలవలె ఆకాశప్రయాణాలు చేయడమే గాక దూరదృష్టి దూరశ్రవణంకూడా నేర్చుకొనుచున్నారు. ఇప్పుడు రైలుగూడా ఆకాశాన నడవడం నేర్చుకుంటున్నా రట. మంచుకురవవద్దంటే కురవదట. యిది యిప్పుడు యుద్ధం చేసేవారికి చాలాలాభంగాదా? మనకెందుకులే యీసంగతు లన్నీ. మనపూర్వులకివన్నీ తెలుసునకుంటుంటే కాలంగడిచి పోతుంది.

గుమాస్తా. — అమృతాంజనం పూసుకోవయ్యా అవధాన్! అమృతాంజనం పూసుకో. అదివ్రాహ్మణుడు చేసినదేలే.

యాచలికాలంలో ఎక్కడంచి పట్టుకోవచ్చావు లేలును.

అవధాన్. — ఈ గుంటూరు యజ్ఞం మేకలప్రాణంతోపాటు నాప్రాణంగాడా తీసినదండీ, అక్కడికి పోదామని పాత కాల్యా వై నుండి తీసేసరికి దానిలోనుండి పికిందండీ. కాల్యా వుంటేగాని చదువుకున్నారనుకోరు. అయ్యా! అబ్బో!! అయ్యా!!!

క్రియత గంధిగారు మనదేశానికి వచ్చివారు. వీరు నేటాలులో మన పురువు నిలిపివారని ఆయన్నందరు గౌర విస్తున్నారు. ఆగౌరవాన్ని బలవంతాలాగి దక్షిణాఫ్రికాలో తనతోబాటు కష్టపడ్డవారి మెదన వేస్తున్నారు. ఇట్లా వేయ దంవల్ల గౌరవాలకు బిరుదులకు పడరానిపాటు పడేవారంతా గంధి గారికి పిచ్చిపట్టినదనుకున్నారు. గంధి గారిపిచ్చి బిరుదుల పిచ్చిగావు. గౌరవాల పిచ్చిగాదు. దేశసేవకాపిచ్చి.

ఆంధ్రులలోగూడా నొకాయన కీపిచ్చిపట్టి బంగార మంటి ప్రాక్తిను సాకుచేసుకుంటున్నారు. ఆయన కారదాని కేతన మేమో నెడతారట. ఆంధ్రుల నందన్న ముందుకు లొక్కోపోతాడట. మేము ముందుకురాము, తుయ్యా మెట్టో మమ్ములను లొకవాకందని కొల్లూరులో చేమూరులో యింకా కొన్ని కుగ్రామాలలో సభలుచేసి వారు కొట్టుకుంటున్నారు. “అతిసక్రత్ర పక్షయేత్” అంటామనకు యిప్పుటి కింతటితో ముగిస్తాను.

ఇదే కలగూరగంపలో మొదటిబుట్ట.

లవంగామృత మొక్కటియే.

వైద్యవాయువుల సంహరించునది.

ఇది కడుపు పుట్టనము, కడుపునొప్పి, ప్రక్కనొప్పి, రొమ్మనొప్పి, పులితేపులు, మలబంధము, కడుపుదోమలు, దోగు, ప్రేగులఱచుట, అరుచి, మందాగ్ని, ఏసని గుడ్డి ఆకలిని, ఆరోగ్యమును తప్పక గలుగజేయును. లేనియెడల ఖరీదు తీర్చి పంపగలము.

ఖరీదు డబ్బీ 1-కి పోస్టేజివివా 0-8-0.

బహుజీయూర్ణము 4 అర్థణావిశ్వలకు మాదిరిపంపబడును.

చింతామణి, నాయకశిల్పినిండి కా. వెంకట్రాయప్పగారిట్లు వ్రాయుచున్నారః— తాము 29-12-1914లో పంపిన లవంగామృతమును సేవించితిని. ఇప్పుడు మూడుపాళ్లు వ్యాధి గుణముగా నున్నది. ఒకపాటువ్యాధినిలిలియున్నదిగాన దయచేసి మరల రెండు డబ్బీలు లవంగామృతమును బంపవలయునని కోరుచున్నాను.

“లవంగామృతం” 21, నమ్మాళ్వారు పీఠి, మదరాస్

సులభముగా విశేషద్రవ్య మార్జించుమాగ్గము.

మోటారుబండ్ల నడుపుటకును, వానిని బాగుచేయుగలుగు తరహాయదు నిచ్చుటకును, మోటారుకారుగాని, వైకిల్లుగాని ఎట్లునడుచుకో, యేయేభాగములు యేయేపనులనుచేయునో, నడుపునపుడు వానిని స్వాధీనములో యెట్లెట్లుంచుకొనవలయునో, యీ యంశములన్నిటిని ఆ భాగ్య సమర్థ కముగా నేర్పించు పాఠశాలకలదు. ఫిబ్రవరి నెల 28 తేదీ లోపుగా దరఖాస్తు పెట్టుకొనువారికి మాత్రము చోటుదొరకగలదు. రెండు మాసములకాలములో మోటారు బండ్లయొక్క యంత్రనిర్మాణమును పూర్ణముగ గ్రహించునట్లుచేసి ధారాళముగ కారును నడుపుకత్తిని కలుగజేరి యోగ్యతాపత్రికలు అనగా గవర్నమెంటు సర్టిఫికెట్లు నిచ్చి పంపిజేయబడుదురు. ఈ పై సదహరించిన అంశములు ఒక్క యంగ్లీషు తెలిసినట్టివారికే గాక తదితరులకు కూడ అనగా తెలుగు తెలిసిన వాడయినను చేరవచ్చును. ఈ క్రింద సదహరించు వారికి వ్రాసికొనుడు.

గ్యాలీ అండ్ కో, 149, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Gally & Co, 149, Broadway, Madras.

‘హనుమాన్’

బోరక్క సబ్బు

దీని యందు సంజీవతుల్యములగు కస్తువులు జేయున్నవి. చెల్లిసంబంధముగు దురద, పుండ్లు, గజ్జి, నక, పొడలు, తామర మొదలగు చర్మవ్యాధులు తుణకాలములో రూపుమాని పోవును. చర్మమునకు మృదుత్వము నిచ్చును. బాలురు బాలికలు, యౌవనులు, వృద్ధులు, ప్రతివారును ప్రతిదినమును ఉపయోగించదగినది. మేగము చేసుకొనునప్పుడు శరన్నునకు చల్లదనము నిచ్చుటకు యీసబ్బునకు మరయొకటి సాటిగాదు. మన దేశముయొక్క ప్రతిపట్టణమునందును, మహానందును యీ సబ్బు క్రయమునకు దొరకగలదు. ఎస్. రంగనాథం సెట్టి అండు బ్రదర్సు, మదరాసు.

వజ్రగుళికలు

20 మాత్రలగుల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0.

భాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు, నర పటుత్వము కారణములు. రక్తపుష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము.

ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీరవ్యాధియోమమువలనను, జీతేంద్రియత్వమువలనను గలుగును. వ్యభిచారము, సుఖరోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుటయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును. దీనివలన శుక్ల నష్టము, స్థలనము, శక్తిలేకుండుట, అగ్ని మాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుదనము లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును. వైజ్యబులతో వజ్రగుళికలు వజ్రాయుధమువంటివి.

మూలశంకకు తైలము

డబ్బీ 1-కి నెల రూ. 0-12-0

మూలశంకవలన ఆసనముదగ్గర చర్మము లావుబారి క్రమముగ చిన్న చిన్న మలలు ఏర్ప

డును. ఇదివైద్యకోశపు మందతలన (Torpid liver, గలుగును అతికాక, బడలిక, విశేషకాలము ఒక చోట కూర్చుండుట, మలావరోధమువలన బహిష్కేతమునకు పోయినపుడును ఇతర సమయములందును రక్తముపడును. విడువక కొంతకాలమువాడిన మూలశంకరోగము తగ్గగలదు.

మోహినీ తైలము

స్త్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

5తులముల నూనెగల సీసా 1-కి నెల 0-12-0 లు

మెదడుకు చలవజేయును. కండ్లకు చలవజేయును. వెండ్రుకలు పెరుగును. వెండ్రుకలు రాలపండును. వెండ్రుకలు నునుపుడేరును. మనోహరముగా నుండును. సువాసన గలిగి యుండును.

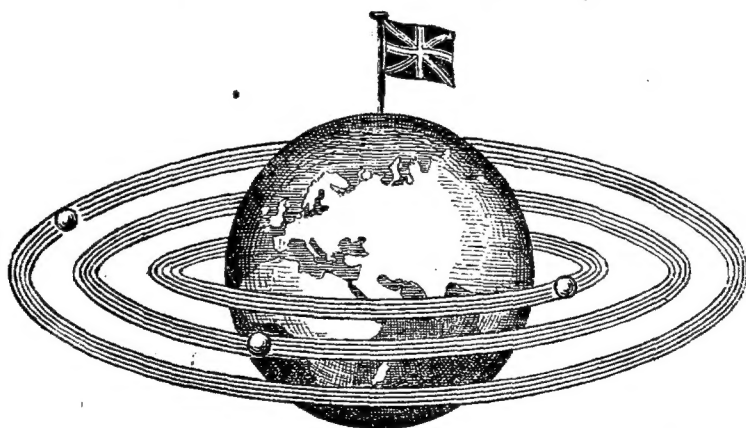

వేలకు వేలు సీసాలు విక్రయము. తప్పకకొనుట యుక్తము

ఇది మనోహరమము జేయు విద్యార్థులు, ప్రిడర్లు, ఉద్యోగి గణులా మొదలగువారికి నుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.

అమృతాంజనము డిబ్బో, 109, ఫ్రేరికోడ్డు, బొంబాయి 6,7 తంబు శెట్టిపీఠి, మదరాస్

ప్రపంచయుద్ధము.

మనమోరసంగ్రామము!

చిత్రరూపము !!

యోధాగుణులభావచిత్రము !!!

యూరోప్ ఖండముచెల్లిన, అల్లకల్లోలముచేసి రక్తప్రవాహమునే బోరలాడుచుండు జగత్ ప్రళయ స్వరూపముగా సాక్షాత్ కాలక్షేర పునివలె విభజియుండు తీతిభయంకర యుద్ధనాయకులనున్నా, ఆయాదేశపు రాజాధిరాజులనున్న, చక్రవర్తులనున్న, ప్రత్యక్షముగా జూచి నట్లు కనబడు సుందరమైన భావచిత్రములు, ప్రకాశించునట్టి నుచుపైన కాగితములపై ముద్దగా ముద్రించి విక్రయమునకు సిద్ధముగవున్నవి.

త్వరజేయుడు! స్వల్పమే ప్రతులు!!

తోకనుకాల్చుకొనిన మర్కటమువలె అక్కడిక్కడికి తిరుగుచు వ్యాపారనావలనున్న, యుద్ధనావలనున్న హఠముజేసి తుదకు మండింపబడి సముద్రపాతమునకు హేతువైన ఏమడనను జూచియుండురా? దానియొక్క నాయకుని తెలుసునా? అది మద్రాసును ముట్టడించి జేసిన అనాగతములను జూచి యుండురా? తుదకు దానిని గతిజూపిన సిద్ధియను నావయును దానియొక్క నాయకునిని జూచియుంటిరా?

పంచపాండవులవలెయండు ఇండొండ్, రష్యా, ఫ్రాన్స్, బెల్జియం, జపాన్ చక్రవర్తులనున్న మహోద్ధవ దుశ్మానులవలె కాలాగ్నికి హేతువైయుండెడి జర్మని ఆఫ్రికా, తుర్కీ, చక్రవర్తులను జూచియుండురా? ఆయా రాష్ట్రముయొక్క సేనా నాయకులనున్న సాకానాయకులనున్న, వాయువిచార నాయకులనున్న జూచియుండురా? లేనియెడల మావద్ద విక్రయమునకు సిద్ధముగవుండు చిత్రపటమును తెప్పించి జూడుము! చిత్రపటమువలన యుద్ధసంగతులు మనసునకు సులభముగా బోధపడుటకు సందియములేదు. దీనినెల. 1 రూపాయ.

మరొక యుద్ధమోరసంభవనతోడనే రణరంగమునందు సూతనముగాయెత్తబడిన ఛోటోలను తెప్పించి ముద్రించియున్నాము ప్రతియొక్క పటమును మౌనికట్టల జట్టి నలగక భద్రముగా జేరునట్లు పంపెదము.

విల్కాసము :— గురుబసవ కంపెని మద్రాసు.

బోస్టన్ నగర ఉచితము.

వీరవర్మరాజును బోలినియము.
ఒకవిచిత్రమున కథ—చుట్టుటచే
మానసోల్లాసము కలుగజేయుటయే
గాక ఆలోగ్యమునకు కావలసిన
స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను
అందుదెలిపి యున్నాము. కోరువానికి
ఉచితముగా పంపబడును.
జాగుసేయక తక్షణమే వ్రాయుము.
కె.కృష్ణాశ్రీ, మణికోక గోవిందజి,
అలంక నిగ్రహ బోషధాలయము,
22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

నూతన రోమసంహారి.

బేగం సాహిబ్.

ఈనూతన రోమ సంహారి
ఒకతరగి ఉపయోగించుట
తలన తేజావందలి యే
కాగమునయుండు రోమ
మును చెప్పలేక వర్తమా
నాను యెటువంటి మచ్చ
లేకయును బాధలేక
యును నికర్తించును.
భర్తముయొక్క స్వభావ
మైన రంగును కాంతిని
బాగాట్టక చేయు (సోక)
ఇది ఒకటి.

తల 8 బిల్లలు పెట్టి 1కి రూ 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 4 అణాలు
8 పెట్టెలు రూ. 2-10-0 తపోలుకర్చు 0-8-0
వలయువారు: ఆర్. వి. పండిట్ అందు కంపెనీ
నెం 6 బండవల్లి మదరాసు.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

ఆటోమిట్ బహారు (రిజిస్టర్డ్)

అనుప్రాగ్గోయల వడ్డేశింపబడిన అత్తరుపయోగింపవలయును.
మనోహరమునది, మనాసగలది, చాలకాలమువాసన
యుండునది, ఏర్పరచబడిన కొన్ని పుష్పములనుండి మాత్రమే
తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యసారము చేర్చబడ
లేదు. చేతిరుమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని
జాట్లను వేసికొనినయెడల సువాసనలతోగూడిన ఫ్రూలోట
లోనే గూర్చున్నట్లుండును. ఈ యద్వైతమైన సేయికముల
పున్నములనుండి తీయబడిన అత్తరుయొక్క సువాసన ననుభవించుటకయి
ఆటోమిట్ బహారు ఇ వ్యవస్థ ని మీదగ్గిరనున్న
మాపుకీడరు నడుగవలయును. వారితావున లేదేని మాపువా
యెడు. చిన్నబుడ్డి బిలవ 0-8-0, మధ్యతరగతియిడ్డి 0-12-0,
కీ కొన్నుల త్రుగల పెద్దసయిబుడ్డి 1-2-0. ఈయత్తరులో
మరగజెట్టబడి ఘుమఘుమ లాడుచుండు కాదలు డజన్ 1-3
0-10-0, వి. పి. ఖర్చుకొనువాచే భరించవలయును.
హాలు ఏజెంట్లు—అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ కంపెనీ కంపెనీ,
155, జామా నగర్, బొంబాయి.
మదరాసు ఏజెంట్లు:— సేవత పురహార్తం మూర్తి,
నెం 29, వైవాబజారుగోడు ప్లయబజారుసమీపం, మదరాసు,

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,
పరాపువర్తకము-మదరాసు ఈపు.

ఈప్రక్క చిత్రపతమునం దగుపడునట్టిన్ని
యికా యితర మేట్టిన్ని బర్మాపైలులకు
తగులైనటుల ఇమిటేషన్, చక్రసాన,
వైసాన, పట్టెకెంపులు, మచ్చకెంపులు,
వైక్రాంతములు, రోజాఫూలు అను మేలు
వైక్రాంతములు, స్ఫటికములు, పుచ్చేరి
గాజుకర్పసములు, మంచినీరసముచేయించి
కోటాయమానముగా జీవరత్నములను
మిరియుండునట్టి వాటిన్ని వారువారు
కోరునట్లు తయారుచేయించి సరసముగా
పంపించగలము.
ప్రభుమున అగ్రద్దపంపి మేము స్వల్ప
లాభమునకు ఫలమధికముగనిచ్చెడు సార్వ
కనామగల సురాలు కర్పణలనువి దెలిసి
కొనవలయునని నగలను రత్నములను స్వదే
శపుకానులను గోరువారు ప్రార్థితులు.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మండ పురాణము

[పద్య కావ్యము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణము
లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? ఏయేసమయ
ముల నెట్టి పరిణామముల బొందినది? మనుజులనెట్టి మొదట
నెట్లుండే? కలభేదములేకలిగి? ధర్మము లెప్పుడెట్లు మాన్పు
నొందె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాన్తు? ఈ మొదలగు
విషయము లెన్నియో యందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి.
పరశురామచరిత్రము, సుగంధకవర్తి మొదలగువారి చరిత్రము
లిందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపువారు. బుద్ధిబలముచే
బ్రహ్మచ సత్యగుణము ముందెట్లుండెనని యూహించి సీరపఱచిన
విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి
గ్రంథమువై మంచితాభిప్రాయము నిచ్చియున్నది. శైలిమిగుల
సులభము. మంచితాగితములపై ముద్రింపబడి నిండు కాగితకా
లైండుచేయించబడియున్నది. 500 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యు
త్తమప్రతి 5-0-0 కర్చులు తే. కలయువారి చిరునామా
వ్రాయవచ్చును.

(4-12-14) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,
తెలుగుపండితుడు, మ్యూనిసిపల్ ప్రెస్, మదరాసు, కడప.

22-వ నెల (సవరము) బంగారు.

(ఇందుకు పూచీపడగలము)

గెజల్ నాగర

1 1/2 సవరము యెత్తు

వెల రూ. 30-8-0.

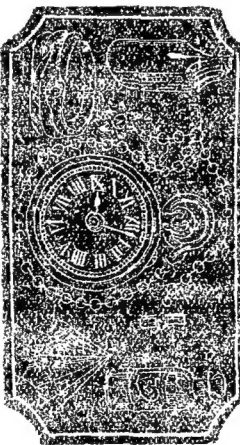
మలేయునివిధములగు బంగారుగల, వెండిగల, రాస
చక్కెనగల, మున్నగునవి ఈకొండ పేర్కొన్న వర్తకులంద
రొరదును కోరువారికి క్యాటలాగులు ఉచితముగ పంపబడును.
సవరక ఇండియా జావలెర్ మ్యూనుఫాక్చరీంగు కంపెనీ,
487, టంకసాలిబి, సామాకారుపేట, మదరాసు.

The Southern India Jewellery Manufacturing Co.,
487, Sowcarpet, Madras.

పాకెట్ లీవర్ వాచ్.

దీని క్రయము 6 బహుమతులతో 2-14-0.

6 సంవత్సరముల గ్యారంటీ యివ్వబడును.

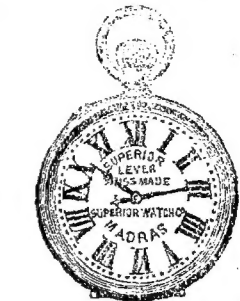
ఈవాచ్ బల్వత్తమైన లీవర్
పరిశోలేక నాణ్యమైన యంత్ర
సామానులతో తయారై యిప్పుడే
నూతనముగావచ్చియున్నది. కొంచె
మైనను వ్యత్యాసములేకుండా సరి
యైన కాలక్రమము చూపించు
వాచి యిదియే, మిగుల సుందర
మైనది. దీని 6 బహుమతుల వివరం.
1. నాణ్యమైన చేతిగుడ్డ, 2. పరిమళ
మైన అందనీసా, 3. సుగంధకార
మైన ఉంగరము, 4. గడియారపు
గొలుసు, 5. వివిధమైన స్టీలునిల్వ
6. దిక్కులూపెడు కంపోను.

దయచేసి ఈ విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించికోనుడు.
బి. ఆర్. వెంకటరమణ అందు కంపెనీ,
నం 7, కోపు వెంకటాచలయ్యరు నందు, మదరాసు.

ప్రపంచ చరిత్ర.

ఇదివరకు రెండు సంచికలు వెలువడినవి.
ఇం దన్ని శతముల చరిత్రయు సులభముగ
భాషలో తగినవటములతో కథలవలె వర్ణితమగును.
చందావద్దలి సంవత్సరమునకు (రెమార్మి 600
పుటలు) 6 సంచికలు, చందా రూ. 2-0-0-0
(పోస్టేజితో సహా). ప్రచేక రుసములేదు. సర
స్వరము చందా ముందుగ స్వీకరింపబడును.
కలయువారు:— గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం.ఏ.,
అంతాద్రికేట, మదరాసు. అని వ్రాయుడు

నుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయలువాచ్.
గొలుసుతో సహా ధం రూ 2-0-0. పోస్టేజీ 0-4-0.
దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈవాచ్ గూర్చియు దేవులుమీద
నూకంచెని చేరు ఎట్లనిసిరా
తో వైదొలపబడి యుండును.
ఇది చాలా కండమై తలపి
మును, డబ్బులూఫ్ అను గ్లాసు
దోమునగలిగి మొరటువలకు
దగియుండును. తెల్లమూత లో
భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి
కించి యుండును. సీమ నుండి
మాత్ర తయారుచేయబడినది. కాన వెవరియొద్దను జీకర్దు.
ఒకరొక్కరును తీయదురను తలంపుతో లెక్కపడ వెలనుంచి
తీసి. చాల కాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప భరగల గడి
యార మిదియొకటియేయని యనుభవమున తెలియను. ఇదివల
కనేక గడియారములు ఖర్చయి యొగ్గతాపత్రముల నంది
యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున
కనేకులు కొని సంతసించిరినన, జేటుమాట లెందుకు?
నుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టువాక్సు నెం 167, మద్రాస్

మంచినయము! జేనశేలు ఖర్చుపడినవి!! జేనక దొరుకవు!!
ఈపంచలు కొనువారికి, పంచ 1-కి అత్తలార్పాటము
కోర్కవి కోడండ్రపలాపము అను గ్రంథమొకటి ఇనాము.

మేలైన జపాక పట్టువంచలు.

ఆనేక పంచలు కర్చుపడినంత
వత్తులం ధరలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకులారా! శ్రీంగారమున్న
నాగరికతయున్నగు బహువలతో
పట్టువంచలు పండుగదినముల అలం
కముకొరకు తెప్పించి వికలాంధులను
బాగా మిగతొడ్డి పంచెలమీద తేజ
యున్నది. ఇందులో ఎరువు, వచ్చ
అరువచ్చ, కోబా, మేళువర్ణం ఇత్యాదిరంగులు గలవి. క్లాఫ
నీయమైనవి, త్వరపడుదు.

రీక్తమారనిడివిన్ని 2క్తమార పెద్దబుగల పట్టువంచ 15-2-0-4
నంచ 1-కి తపోలఖర్చులు / 0-4కి
డిటా రెండుపంచలు కొనువారికి తపోలఖర్చులు ఇవారు.

టి. సీతారామ మొదలియార్.
3, కంబప్ప మొదలివిధి, తిరువల్లిక్కేణి, మదరాస్.

విద్యోగరమగు తెలుగు నవలలు.

లిలా లేక సు రేంద్రనగరము? ఇండు శ్రీల మనోహ
ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినవి. రూ. 1 0 0
యశోధర—ఇం దొకయాడుగి తన మగనివైగల యనురాగ
మునకై పదరానిపాట్లుపడి యున్న తనీలికితెచ్చును 0-12-0
మనోరమ—మగడు తేటకే గాడునున్నది తిట్టుకొన త
సామర్థ్యముచే విడిపించి, శ్రీల పెండ్లిచేయను. 0-10-0
జగ దేశరంధ—అన్నకై పదరానిపాట్లుపడి యున్న తనీలికి
తెచ్చు సామర్థ్యతతి కథ అ. 0-10-0
పవనోదరవాంఛ—తమ్మునకు బుల్లిలేక కలహించినను
అన్న సహింపవలయు ననుటవ బోధించును. అ. 0-4-0
అత్తలార్పాటమున కోర్కవికోడండ్రపలాపము.—
అత్తలు కోడండ్రను వాధించు విధములగలది. అ. 0-2-0
పల్నాటివీరచరిత్రము:—మహావీరశాసనప్రణీతము. అక్కిరాజు
ఉమాకాంతముగారి ఉపోద్ఘాతముతో కూడినది 1-0-0-0
నలయు వారు:— కల్లెణ్ణ బుక్ డిపో,
6, వెంకటేశమే శ్రీ వీధి, సామాకారుపేట, మదరాస్.

లక్ష్మీకర తాంబూల మూత్రలు.

యిందుకస్తూరి, పచ్చకర్పూరము, మంకువపువ్వు, బం
గారు వెండిరేకులు, మొదలగు విలువగల వస్తువులచే తయారు
చేయబడినవి గనుక మిక్కిలిసువాసన, సరిమెళిము, మనోహ
రముగలిగి యున్నవి. యివి తాంబూలములతోగాని, విడిగా
గాని 1-2 మూత్రలు పుచ్చుకొని అట్టిము, వాయువు, జలుబు,
అగ్నిమాంద్యము, శీతలము, దగ్గు, శీతభేదము, జ్వరము, జల
రోషము, చిన్నబిడ్డగుణము, మొదలగు దుర్గుణములను రాని
క్యక, నిర్మూలించి మంచిబలమును ఉపాది, ధాతువున్న కలి
గించుటలో అద్భుత చాకచక్యములను చూపించు మున్నవి.
శ్వాజనోపయోగము కొరకు వెల మిగుల తక్కువగా నిర్మ
యించ బడినవి. పరిశీలించండి. 1 సీసా వెల రూ 0-4-0.
6 సీసాలూరు 1-4-0. వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
జీర్ణ విజయ గుంటకలు:—యివి సమస్తవైద్యములు,
పులిశేపులు, అజీర్ణము, మలబద్ధము, నిద్రద్వేషము, కడుపు
బ్బరము, నొప్పి, పువసము, నోటనీరుగట, గుండెలనుంట,
మొదలగువాటిని హరించి మంచికలిని జీర్ణకర్తని కలిగిం
చును. 25 మూత్రలు. డబ్బీ రూ 0-8-0
వి. పి. అందుకో. ఆయుర్వేదసమాజం.
హిందూ-గుంటూరుజిల్లా